

LETO XXII. Stev. 104

GLAVNI IN ODGOVORNI

UREDNIK

IVAN SINKOVEC

UREJA UREDNIŠKI ODBOR

List izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska

PRAVICA

»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVljena 8. OKTOBRA
1934 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 16-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z »BORBO«

PRED OBISKOM PREDSEDNIKA TITA V FRANCII

Zbližanje s Francijo

Prve dobrodošlice v francoskem časopisu

Beograd, 4. maja (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz-Tito bo na vabilo predsednika francoske republike Renéja Cotyja 7. maja prispel v Francijo na uradni obisk. Skupaj s svojo soprogo bo gost predsednika republike Renéja Cotyja. Spremljal ga bo državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović.

Predsednik Tito in državni sekretar Koča Popović bosta imela med obiskom razgovore s predsednikom francoske vlade Guyjem Molletom in zunanjim ministrom Christianom Pineaujem.

Ves današnji francoski tisk poroča o bližnjem obisku predsednika republike Tita v Franciji kot o nadvse pomembnem dogodku, ki bo omogočil nadaljnje tesnejše stike med obema deželama in »plodno izmenjavo misli, ki bo koristila miru na svetu«.

Uradno poročilo o obisku predsednika Tita v Franciji so objavili v Parizu sinočnji večerniki na prvih straneh. Tudi davi objavlja tisk na prvih straneh to vest s sliko predsednika Tita. Radikalni »Express« objavlja čez vso prvo stran sliko maršala Tita v maršalski uniformi in z na-

glovom »Tito ali hrabrost«. Na treh straneh poroča o življenju predsednika Tita in priložuje več slik.

»Poglavar male države bo uradno obiskal Pariz,« pravi list in poudarja, da je dal Tito »vsemu svetu najlepši zgled politične hrabrosti«. V življenjskih podatkih časniki obširno razpravljajo o organiziranju obojane vstaje leta 1941 in poudarja, da so komunisti po zaslugi maršala Tita v težavnih dneh ostali zvesti nacionalni misli Jugoslavije, da so znali z bojem ohraniti svojo enotnost in nedotakljivost. V posebnem članku piše »Express« o odločnosti predsednika Tita v boju za enakopravnost med komunističnimi partijami in poudarja, da je treba »Tito v boju pripisati, da je bila izbojevana pravica, da lahko vsak narod po svoji poti gradi socializem«.

Pisec življenjskih podatkov na koncu poudarja, da je Tito »velik državnik, ki je znal ohraniti popolno neodvisnost Jugoslavije v notranji in zunanji politiki«. »Komunisti ali nekomunisti, marksisti ali nemarksisti, vsi, ki bero Titovo zgodovino, najdejo v njej navdihljenje in zgled,« poudarja časniki. »Tito je zmeraj držal glavo pokonci, ker je predstavljal voljo ljudstva. V duši slehernega Jugoslavana je namesto osebnega malodušja in omahljivosti skoval vero v skupno prihodnost.« Zato je predsednik Tito občan »z ljubeznijo svojega ljudstva« piše na koncu »Express«.

Tudi v Lyonu izhajajoče glasilo radikalov - »Progress« objavlja posebna poročila o Jugoslaviji, in sicer z naslovom »Jugoslavija naš sosed«. Ko pisec članka analizira vsakdanje življenje Jugoslavanov, poudarja, »da lahko človek na obrazih Jugoslavanov prebere odločnost ljudstva, ki hrabro in z žrtvami kuje svojo prihodnost«.

Pregled mednarodnega položaja

na zasedanju Sveta zunanjih ministrov Atlantske zveze

Pariz, 4. maja (Reuter). Danes se je začelo zasedanje Sveta Atlantske zveze. Na njem so se zbrali zunanji ministri 15 veličastnih držav. Sinoči pa je tu zasedal Svet Zahodnoevropske unije, ki je razpravljala o integraciji

zahodnoevropskega obojevanja in o nadzorstvu nad obojevanimi silami včlanjenih držav.

Prva seja Sveta zunanjih ministrov Atlantske zveze je bila davi v palači Chaillot. Vodil jo je islandski zunanji minister Gundmundson. Po poročilu generalnega tajnika Ismayja so začeli razpravljati o mednarodnem položaju in o novi sovjetski politiki. Selwyn Lloyd je očrtal sadove londonskih razgovorov med Bulganinom in Hruščevom ter Edenom. Danski zunanji minister Hansen je poročal o rezultatih svojega obiska v Moskvi. Norveški zunanji minister Lange je govoril o svojem nedavnem srečanju s predsednikom Titom. Ameriški zunanji minister Dulles pa je kakor pol ure govoril o splošnem svetovnem položaju. Francoski zunanji minister Pineau je v svojem ekspezuju izjavil, da morajo zahodne države »najti sredstva, da bi uspešno in pozitivno odgovorile na sovjetske pobude in hkrati ne povzročile obnove hladne vojne«.

Danes je Selwyn Lloyd predložil grškemu zunanjemu ministru Teotokisu nov načrt za ureditev ciprskega vprašanja. Pričakujejo, da se bodo razgovori o tem v Parizu nadaljevali. Tudi Dulles je včeraj z britanskim in turškim zunanjim ministrom govoril o ciprskem vprašanju.

Sovjetski jedrski znanstveniki v Beogradu

Beograd, 4. maja (Tanjug). Včeraj je prispela iz Moskve v Beograd delegacija sovjetskih strokovnjakov, ki bodo z jugoslovanskimi znanstveniki in inženirji proučili praktična vprašanja v zvezi z izvajanjem sporazuma o sodelovanju v mirojljubni uporabi jedrske energije in graditvi eksperimentalnega reaktorja v naši državi.

Zahvala Zveznega izvršnega sveta

Zvezni izvršni svet se zahvaljuje za čestitke, ki jih je prejel od številnih kolektivov, organizacij in posameznikov ob proslavi praznika dela 1. maja.

Sindikalna delegacija iz ZSSR v Sloveniji

Devetčlanska sindikalna delegacija Zveze sindikatov ZSSR je prišla v Jugoslavijo, s čimer je vrnila obiske jugoslovanskih sindikatov, ki so pred nedavnim obiskali ZSSR. Dne 2. maja sta jih na ljubljanskem letališču sprejela tajnik Republiškega sveta ZSS tov. Mavričij Borc in član predsedstva tov. Feliks Razdrž. Med bivanjem v Sloveniji bo delegacija obiskala predvsem ne-

katere tovarne. Tako so bili dne 3. maja v Litostroju, si ogledali Muzej NOB, popoldne so bili na Urhu, kjer jih je pozdravil predsednik občine Polje tov. Maček, zatem pa so si ogledali kmetijsko zadrugo v Zadovru. Zvečer so gledali film »Partizanske bolnišnice« in »Trenutki odločitve« v dvoranah kinopodjetja »Triglav«.

Včeraj je delegacija odpotovala na Stajersko, kjer si je ogledala tovarno aluminija v Kidričevem, Tovarno avtomobilov v Mariboru, zatem pa še centrale na Dravi. V imenu Okrajnega sindikalnega sveta v Mariboru jo je pozdravil predsednik tov. Ivan Gorjup.

Danes bodo gostje obiskali Gorenjsko, in sicer tovarno »Iskra« ter Železarno na Jesenicah. Poleg tega bodo šli še v Begunje in na Bled. V nedeljo bodo obiskali razstavo tekstila na Gospodarskem razstavišču, nakar bodo odpotovali v Postojno in Opatjijo.

Delegati se zelo zanimajo za napredek v naši republici, kažejo pa tudi precej zanimanja za naš razvoj, zlasti za objavljene tiske, ki se nanašajo na narodnoosvobodilno borbo.

PROLETARCI VSEH DEZEL, ZDRUŽITE SE!

Seja Izvršnega sveta LRS

Včeraj je bila seja Izvršnega sveta LRS pod predsedstvom Borisa Kraigherja. V zvezi z novim zakonom o upravnih organih LR Slovenije je Izvršni svet razpravljal o potrebnih ukrepih. Sklenjeno je bilo, naj bo rok za prenehanje odpravljenih in za začetek dela novih republiških organov 1. junij t. l., ljudski odbori pa bodo organizacijo svojih svetov in upravnih organov prilagodili določbam novega zakona do 1. julija t. l. Izvršni svet je pregledal tudi osnutke zakonov o bolnišnicah, o zdravstvenih domovih in zdravstvenih postajah ter o strokovnem nadzorstvu nad zdravstvenimi zavodi. Sklenil je tudi, da jih predloži Ljudski skupščini LRS v razpravo. Izvršni svet je nadalje sprejel odločbo o Gospodarskem razstavišču v Ljubljani kot finančno samostojnem zavodu in potrdil poročilo svojega gospodarskega odbora o nekaterih tekočih gospodarskih ukrepih v zvezi s planom za leto 1956.

Ob sprejemu delegacije sovjetskih jedrskih znanstvenikov na zemskem letališču

S TISKOVNE KONFERENCE V DRŽAVNEM TAJNIŠTVU ZA ZUNANJE ZADEVE

NOV POZITIVEN ELEMENT

na področju mednarodnega sodelovanja

Ugoden sprejem odločitve ZDA o nadaljnji pomoči gospodarsko zaostafim deželam preko OZN

Beograd, 4. maja (Tanjug). Predstavnik državnega sekretariata za zunanje zadeve Branko Drašković je na današnjem sestanku z novinarji ocenil kot ugodno predvčerajšnje izjavo ameriškega delegata v OZN Cabeta Lodgea, naj bi šla ameriška pomoč tujini v sedanjem položaju čedalje bolj prek OZN. Drašković je rekel, da sprejemimo v Jugoslaviji ugodno vsako akcijo, katere cilj je okrepitev OZN. »Mislamo,« je dejal, »da bo svetovna javnost ugodno sprejela izjavo g. Lodgea, zlasti pa javnost v gospodarsko nezadostno razvitih deželah, ki se vztrajno zavzemajo za večstranski sistem pomoči prek OZN.«

Potem so Draškovića vpra-

šali, kakšen je namen predloga dr. Brileja v Ekonomsko-socialnem svetu, naj bi prišlo na dnevni red prihodnjega zasedanja Generalne skupščine vprašanje industrializacije nezadostno razvitih dežel. Drašković je opozoril novinarje na to, da je bila že na šestim zasedanju Generalne skupščine OZN sprejeta resolucija, s katero so od ECOSOC zahtevali, naj prouči vprašanje industrializacije nezadostno razvitih dežel in predlaga ukrepe, ki bi utegnili biti koristni. »Ker jugoslovanska delegacija meni,« je nadaljeval, »da je to vprašanje dovolj proučeno, je ob podpori nekaterih drugih delegacij predlagala, naj bi ga zdaj obravnavala Generalna skupščina. Pre-

pričan sem, da bi proučitev tega vprašanja še bolj pokazala na potrebo po mednarodnem finansiranju nezadostno razvitih dežel in pospešila akcijo za ustanovitev posebnega sklada OZN za gospodarski razvoj.«

Na vprašanje, ali je možno, kakor meni švicarski tisk, da bi se predsednik republike Josip Broz Tito med obiskom v Franciji sestel s predstavniki dežel, članice Atlantske zveze, je Drašković odgovoril, da bo predsednik republike v Franciji gost predsednika francoske republike g. Renéja Cotyja in da bo njegovo bivanje potekalo po določenem programu.

V odgovoru na neko vprašanje je Drašković izjavil, da ničesar ne ve o pogajanjih za nove kredite v vzhodnoevropskih deželah. Dejal pa je, da je Jugoslavija sklenila že več kreditnih sporazumov s Sovjetsko zvezo, Poljsko in Češkoslovaško v skupnem znesku 289 milijonov dolarjev. Od tega odpade 180 milijonov dolarjev na investicijske kredite. Vsi ti krediti so bili sklenjeni za dobo 10 let z obrestno mero 2%.

Ivan Božičević v Kairu

Kairo, 4. maja (Tanjug) Podpredsednik Centralnega sveta jugoslovanskih sindikatov Ivan Božičević, ki potuje v Indijo, se je ustavil v Kairu, kjer je imel z tukajšnjimi sindikalnimi voditelji razgovore o sodelovanju med sindikalnimi organizacijami Indije, Egipta in Jugoslavije.

Ker egiptovski sindikalni voditelji ne morejo odpotovati na kongres indijskih sindikatov, ki bo te dni v Bombayju, so poverili Božičeviću, naj sporoči njihove pozdrave indijskim delavcem.

Eisenhower o pomoči tujini

in o neuspehu pogajanj v okviru ožjega odbora razorožitvene komisije OZN

Washington, 4. maja. Reuter—AFP) Predsednik Eisenhower je na sestanku z novinarji izjavil, da bodo ZDA dajale pomoč tujini v glavnem na podlagi dvostranskih pogodb ali na podlagi regionalnega združevanja ne pa prek OZN. Nadalje je rekel, da je teoretično dobra stvar usmeriti pomoč prek mednarodnega organa dobre volje, na katero glede pomoči ne bi vplivala mednarodna politika. Spriči sedanjega položaja pa je čutili prav v tem organu politične vplive.

Na vprašanje o višini ameriške pomoči je predsednik Eisenhower rekel, da je 4,9 milijarde dolarjev, kolikor je zahteval od Kongresa za vojaško in gospodarsko pomoč tujini v letu 1956-57, minimum, da pa je v podrobnostih računati z manjšimi spremembami.

Glede razorožitve je izrazil ne-

zadovoljstvo spričo neuspeha razgovorov v ožjem razorožitvenem odboru OZN. ZDA bodo ukrenile vse mogoče, da bi pripravile Sovjetsko zvezo do tega, da bi sprejela ameriške pobude o prikladnem sistemu kontrole nad razorožitvijo. Pripomnil je, da mora začetna razorožitvena čvrsto sloneti na sistemu takšne kontrole.

VREMENSKA NAPOVED

za soboto, 5. maja

Sončno vreme z delno oblačnostjo, ki se bo v opoldanskih urah povečala. Temperatura ponoči od 7 do 11, čez dan do 22 stopinj C. V naslednjih dneh bo še suho in nekoliko topleje.

STANJE VREMENA

Zahodno, srednje in vzhodno Evropo zajema obširno področje visokega zračnega pritiska, ki se še krepi. Atlantske frontalne motnje, ki se zadržujejo nad britanskim otočjem, pa počasi slabijo.

Drugi francoski načrt

o postopni razorožitvi in njeni kontroli ter o združitvi Nemčije in evropski varnosti

Pariz, 4. maja (Tanjug). Uradni predstavnik francoskega zunanjega ministrstva je danes objavil podrobnosti novega francoskega načrta o postopni razorožitvi veselih ob vzporedni ureditvi perečih spornih vprašanj na svetu. Načrt opozarja na to, da je nujno potrebno pospešiti akcijo za združitve vzhodnega in zahodnega dela Nemčije in za upostevitev kolektivne evropske varnosti.

Francoska vlada predlaga, naj bi v prvi etapi splošne razorožitve znatno zmanjšali število čet in količino orožja, hkrati pa ustanovijo mednarodno organizacijo za kontrolo nad temi ukrepi. V drugi etapi je v načrtu »množično zmanjšanje obojevanja na vseh področjih«. Sem spada tudi začetek »atomske« razorožitve ter prepoved izdelovanja atomskih bomb. Za velesile ne bi določili meje njihovih vojaških sil, pač pa bi z mednarodnim sporazumom že zdaj ugotovili načela in proceduro za množično zmanjšanje števila njihovih čet.

Francoska vlada stoji na stališču, da je treba nemško vprašanje povsem ločiti od vprašanja

Pred obiskom parlamentarcev iz CSR

Beograd, 4. maja (Tanjug) V Zvezni ljudski skupščini so pripravili program obiska češkoslovaške parlamentarne delegacije, ki bo jutri popoldne prispela v Beograd. Češkoslovaški gostje bodo ostali pri nas 17 dni. V tem času bodo obiskali nekatere večje industrijske objekte in podjetja, kulturne in zdravstvene ustanove ter se bodo razgovarjali z našimi političnimi in gospodarskimi voditelji.

Po štiridnevem bivanju v Beogradu in obisku v Kragujevcu bo delegacija češkoslovaške ljudske skupščine krenila na potovanje po Bosni in Hercegovini, Crni gori, Dalmaciji, Sloveniji, Hrvatski in Vojvodini.

razorožitve in evropske varnosti, vendar pa smatra v sedanjem mednarodnem političnem položaju za potrebno dati vprašanju splošne razorožitve začasno prednost. Tako bi po njenem mnenju ustvarili ugodne pogoje za poznejšo vzajemno in vzporedno dokončno sklenitev sporazuma o posameznih perečih svetovnih vprašanjih. Po mnenju vladnih krogov bi začetni sporazum o razorožitvi pripomogel k ustvaritvi ugodnejšega mednarodnega položaja za ureditev nemškega vprašanja.

Tu menijo, da bodo zahodne sile podprle francoski načrt, ki so ga že poslali Londonu, Washingtonu in Bonnu. Včeraj so ga obravnavali na mnogih sestankih zahodnih ministrov, ki se mude v Parizu. Francoski ministrski predsednik Guy Mollet in zunanji minister Pineau bosta pojasnila glavna načela tega načrta sovjetskim državnikom med svojim bližnjim obiskom v Sovjetski zvezi.

Arso Milatović naš novi poslanik v Tirani

Beograd, 4. maja (Tanjug). Z ukazom predsednika republike je bil imenovan za novega jugoslovanskega poslanika v Albaniji dosedanj pooblaščen minister v sekretariatu za zunanje zadeve Arso Milatović. Z istim ukazom je bil odpoklican dosedanj jugoslovanski poslanik v Tirani Predrag Ajtić, ki odhaja na nov položaj.

Po volitvah v delavske svete

V mandatni dobi od leta 1954 do letos je delavsko upravljanje v podjetjih vidno napredovalo. Člani delavskih svetov in upravnih odborov, pa tudi celotni kolektivi so se v tem obdobju temeljiteje seznanili z različnimi družbenoekonomskimi problemi in so jih zato tudi uspešneje reševali. V kolektivih se je okrepiło spoznanje, da je naše gospodarstvo zaokrožena celota in da posameznih ekonomskih problemov ni moč uspešno reševati s stališča koristne ene same gospodarske organizacije. So pa v praksi organov samoupravljanja še vrzeli, ki naj bi se jim nivoizirani delavski sveti izogibali že od začetka svoje mandatne dobe.

Samoupravljanje je učinkovito sredstvo proti birokratizmu, toda uspešnost tega sredstva je odvisna predvsem od upravljalcev samih. Demokracija se ne kaže samo v tem, da imajo upravljalci zakonite pravice in dolžnosti, marveč tudi v tem, da te pravice in dolžnosti pravilno, demokratično uresničujejo. Eno izmed poglavitnih vprašanj v zvezi s tem je stik delavskega sveta s kolektivom. Delavski svet ne upravlja podjetja na lastno odgovornost, marveč je organ celotnega kolektiva, kateremu je zatorej dolžan poročati o svojem delu in o problemih podjetja. Toda so primeri, ko delavski svet to prezre in se trga od kolektiva. Na razglasnih deskah v podjetjih sicer najdemo kratka sporočila o sklepih delavskega sveta, vendar pa člani delavskega sveta teh sklepov večinoma ne tolmačijo v svojih oddelkih. Se pogostejši so primeri, da se člani organov samoupravljanja ne posvetujejo s svojimi volivci, preden grejo na sejo sklepaj o kakem pomembnem problemu.

Take pomankljivosti so bile v začetni dobi delavskega upravljanja še upravičljive, zdaj pa je že čas, da jih odločneje odpravljamo. Kdaj pa kdaj naj bi vsak delavski svet na primer analiziral uresničevanje družbenega plana podjetja, s to analizo seznanil celoten kolektiv in tako sprotil usmerjal prizadevanje v odpravljanje ozkih grl v gospodarstvu. V nekaterih podjetjih so že sklenili, da bodo tako ravnali (na primer v keranjski »Planiki«). Prav bi tudi bilo, da bi na seje delavskih svetov prihajali tudi člani kolektiva, ki niso odborniki organov samoupravljanja. To bi bilo potrebno zlasti tedaj, ko delavski svet razpravlja o vprašanjih, ki neposredno zanimajo celoten kolektiv. Člani kolektiva bi s svojimi nasveti in predlogi v razpravi na zasedanjih pomagali delavskemu svetu boljše razjasniti take probleme in sprejeti ustreznejše sklepe. K seznanjanju kolektiva z delom organov samoupravljanja in problemi podjetja lahko — v večjih podjetjih — pomembno pripomorejo tudi glasila in bilteni kolektivov.

Upravljalci v zvezi svojim organizacijskim in upravljalčkim sposobnostim ne morejo dobro opravljati svojih funkcij, če niso tekoče seznanjeni s problemi celotnega podjetja. Zato bi morali člani delavskih svetov in upravnih odborov sprotili dobrikrat kratka, toda razumljiva poročila o gibanju proizvodnje, proizvodno-

sti, izkoriščanju kapacitet, finančnem stanju, zalogah, izostankih z dela, o uporabljanju fondov, o gibanju cen na trgu itd. Te stvari so ponekod še vedno monopol posameznih vodilnih uslužbencev, zato se delavski sveti in upravni odbori ne morejo o pravem času lotevati ustreznih ukrepov. Prav zaradi take neobveščenosti delavskih svetov se zgodijo tudi primeri, da si posamezniki v podjetjih upajo marsikaj ukrepati samovoljno, ker računajo, da bo delavski svet njihove ukrepe naknadno odobril, ko ga bodo postavili pred gotovo dejstvo. Pogosto rodi taka praksa nezakonitosti, krivici pa se skrivajo za naknadno, na hitro roko sprejete in zato neprehtane sklepe organov samoupravljanja. Dostikrat trpi posledice takega ravnanja hkrati z družbo tudi kolektiv, ko je na primer treba vračati neupravičeno porabljena sredstva iz plačnega sklada podjetja.

Pri tem gre za to, da organi delavskega upravljanja urejajo in izpopolnjujejo organizacijski mehanizem svojega poslovanja, postavijo vsako stvar na svoje mesto in s tem preprečijo razne nepravilnosti. Ureditev organizacijskega mehanizma poslovanja pomaga odpraviti tudi nejasnosti glede pristojnosti in odnosov med organi samoupravljanja in vodilnimi uslužbenci.

Praksa, da delavski sveti osnujejo komisije za podrobno proučevanje posameznih konkretnih problemov, je priporočljiva. Vendar pa je treba imeti pred očmi, da so take komisije le posvetovalna telesa, ki o problemu nimajo pravice odločati (ponekod so take težnje), ker je to pristojnost organov samoupravljanja.

Služiti je predloge, naj bi imeli delavski sveti v večjih podjetjih svoje tehnične sekretarje, ki naj bi bili hkrati morda nekakšni pravni svetovalci. Pripravljali in zbirali naj bi tudi gradivo za zasedanja, opozarjali naj bi na zakonitost v poslovanju, na uresničevanje sklepov, formulirali bi odločbe, uradne akte podjetja, ki bi jih izdajali organi samoupravljanja (odločbe o poslovanju v podjetju, o nalogah posameznih vodilnih uslužbencev itd.).

Uspešnost v delu organov samoupravljanja je seveda močno odvisna tudi od tega, ali nudijo politične organizacije tem organom zadostno, konstruktivno pomoč, ali pa je njihovo sodelovanje le deklarativno. Mnoge organizacije SZDL in Zveze komunistov so na svojih letošnjih občnih zborih in konferencah posvetile dokaj več pozornosti problemom delavskega upravljanja kot prejšnja leta, kar je bila izdatna pomoč v pripravah na volitve delavskih svetov. Taka pomoč družbenih organizacij delavskemu upravljanju bo seveda tudi v prihodnje še zelo potrebna. Praksa kaže, da tam, kjer se organizacija ZK, sindikalna podružnica, aktiv LMS stalno zanimajo, kako njihovi člani delajo v organih samoupravljanja, in kjer družbeno-ekonomsko problematiko podjetja spremlja tudi terenska organizacija SZDL, je jamstvo, da bo delavski svet pravilno opravil vlogo upravljalcev. M. Z.

S seje OLO v Novi Gorici

Včeraj je bila redna seja Okrajnega ljudskega odbora Gorica. Ljudski odborniki so najprej sprejeli nekaj odlokov in nato poslušali ter z nekaterimi pripombami sprejeli poročila okrajne tržne in sanitarne inšpekcije. Šef tržne inšpekcije tovariš Jože Luzar je v poročilu med drugim navedel, da so organi inšpekcije lani pregledali 317 podjetij in raznih obratov. Izrečenih kazni in odvedenih sredstev zaradi raznih prekrškov upravnega in kazenskega značaja je bilo skupaj za 1.175.000 dinarjev. — Dr. Franc Marušič je v poročilu o delu sanitarne inšpekcije predvsem poudaril zmanjšanje obsega raznih nalezljivih bolezni, kar je posledica znatno boljše organizacije preventivne zdravstvene zaščite.

V nadaljevanju se je Zbor proizvajalcev na ločeni seji potrdil nove amortizacijske stopnje nekaterih podjetij ter poslušal poročila okrajne komisije za plač in strokovne komisije, ki je proučila razmere v anhovski cementarni.

PRED ZASEDANJEM SVETOVNE KONFERENCE ZA ENERGIJO

ENERGETSKI VIRI IN NJIHOV POMEN

za nadaljnji gospodarski in tehnični napredek svetovnega gospodarstva

BEOGRAD, 4. maja (Tanjug). Predstavniki elektrogospodarstva, premogovnikov in drugih panog energetike ter strokovnjaki elektroindustrije Jugoslavije bodo sodelovali na V. zasedanju svetovne konference za energijo, ki bo od 17. do 23. junija na Dunaju. Okrog 2000 udeležencev iz vseh krajev sveta bo razpravljalo na tem sestanku o energetskih virih in njihovem pomenu za nadaljnji gospodarski in tehnični napredek svetovnega gospodarstva.

V več ko 300 referatih, med katerimi bo tudi šest referatov jugoslovanskih predstavnikov, bodo energetski strokovnjaki in gospodarstveniki obravnavali med drugim stanje in možnosti za razvoj energetike v posameznih deželah, stopnjo sedanjega izkoriščanja energetskih virov, kakor tudi probleme in možnosti za mednarodno sodelovanje pri razvijanju energetike kot bistvenega činitelja pri splošni krepitevi gospodarske moči posameznih dežel.

Na zboru gospodarstvenikov na Dunaju bo posebej govora o možnosti za izkoriščanje jedrskih in ostalih novih virov energije. Program predvideva tudi razpravo o tehniški jedrskih reaktorjev ter o rentabilnosti in napravah za proizvodnjo jedrske energije.

Po končani razpravi o teh problemih bodo udeleženci sestanka obiskali obmejna področja Jugoslavije, Italije in Avstrije, da bi se seznanili s praktičnimi možnostmi za izgradnjo hidrocentral in drugih energetskih naprav na tem področju.

Istočasno se bodo na Dunaju sestali predstavniki Jugoslavije, Italije, Zahodne Nemčije in Avstrije, da bi določili podrobnosti za konferenco predstavnikov vlad in elektrogospodarstev štirih dežel v zvezi s praktičnimi pripravami na uresničenje načrta »Jugoslovanskega energetskega plana«.

geleksporta. Ta načrt, ki predvideva izgradnjo petih velikih hidrocentral v Jugoslaviji, vzbuja čedalje večje zanimanje gospodarstvenikov Italije, Zahodne Nemčije in Avstrije. Sestanek, na katerem bi ugotovili možnosti in način uresničenja le-teh, bi moral biti v Beogradu julija letos.

PRED TEDNOM RDEČEGA KRIŽA

AKCIJA ZA HIGIENSKO RAVNANJE Z ŽIVILI

Razgibala naj bi vse družbene organizacije in posameznike

Za letošnji Teden Rdečega križa, ki bo od 6. do 13. maja, je organizacija RK izbrala geslo: »Sodelujmo vsi v borbi za higienko kakovost živili!« To geslo, spremenjeno v akcijo, ki naj bi trajala vse leto, bo izrednega gospodarskega, zdravstvenega, pa tudi političnega pomena. V borbi za higienko kakovost živili namerava namreč RK mobilizirati vse družbene organizacije od Sveta za zdravstvo, CHZ, Zdravniškega društva, sindikalnih organizacij, gostinskih uslužbencev, delavcev živilske industrije, Zveze ženskih društev itd., da bi kar najbolj široko zajele problem kvara živili.

To so obravnavali že na decembrskem posvetovanju o prehrani in že takrat so nakazali vrsto nalog, ki naj bi jih prevzela družbene organizacije. Ureditev raznih naprav, kot skladišč, prevozov itd. zahteva velika investicijska sredstva, zaradi česar bo moč te stvari urediti šele pozneje, medtem pa se ne preustano ponavljajo primeri, da nastaja milijonska škoda v živilskem fondu in velika škoda za zdravje ljudi, ker ljudje ne znajo ravnati z živili in glede česar ne bi bilo treba storiti drugega, kot na široko razpesti akcijo za zdravstveno prosveto.

Rdeči križ je družbena organizacija, ki ima za svojo osnovno nalogo zdravstveno prosvetovanje ljudi. Zato bo skušal v Teden Rdečega križa začeti akcijo, ki naj bi razgibala vse družbene organizacije do siceršnega posameznika pri dvigu zdravstvene ravni in pri odpravljanju nepravilnosti v ravnanju z živili. Na glavnem odboru so s pomočjo CHZ pripravili obširna materiala o ravnanju z živili posebej za gospodinjke kot potrošnike živili, za kmete kot proizvajalce ter za industrijo in trgovino. Ta material bodo prejeli občinski odbori Rdečega križa, kar naj bi jim bilo v pomoč pri letošnji akciji, hkrati pa je RK pripravil tudi obširne pripomočke za zdravstveno prosvetna predavanja.

Kvantenji živil zavzema pri nas precejšen obseg. To postaja tem bolj kritično, ker živilskega fonda primanjkuje in je gospodarska škoda, ki nastaja zaradi kvara, še tem bolj občutna. Tudi živilska inšpekcija nima možnosti, da bi sproti preiskovala pokvarjena živila, ki prihajajo na trg, zaradi česar nastajajo pogosta obolenja, ki so zlasti pri otrocih včasih tudi smrtno nevarna. Ker je to tako občirna stvar, je nemogoče, da bi vse nepravilnosti odpravili z administrativnimi ukrepi in nemogoče je, da bi se sam zakon o ravnanju z živili odpravil vse nepravilnosti, kajti prav pri ravnanju z živili se posebno izstopa subjektivni faktor — človek. Dokler se ne bo sicer, pa naj si bo to potrošnik ali proizvajalec ali prodajalec ali delavec v živilski industriji zavedal, kolikšnega pomena je higienka kakovost živili, ne moremo pričakovati vidnejših uspehov.

Organizacije Rdečega križa se bodo za to še posebej zavzele, da bodo preko svojih tečajev podobno kakor tudi Zveza ženskih društev preko gospodinjstev tečajeve poučevali gospodinjke, predvsem dekleta o higienem ravnanju z živili. Hkrati bodo skupno s Trgovinsko zbornico in Zdravno zvezo ponovno začeli s tečajmi za uslužbenke trgovin, ki dostikrat iz neznanja zagrešijo hude higienске prestopke. Posebno pozornost pa bodo posvetili tudi potrošniškimi svetom, ki bodo lahko z dobronamernimi nasveti in zahtevami popravili stanje v naših trgovinah, kjer se živila dostikrat izpostavljata najrazličnejšim okužbam.

Vzporedno s to akcijo se bo RK vse leto trudil tudi za splošen dvig higienске ravni v mestu in na vasi, za svojo drugo osnovno nalogo pa se je nametil izvesti temeljite priprave za pomoč pri morebitnih elementarnih nesrečah in katastrofah. Dosedanje izkušnje, predvsem velike poplave na celjskem področju, so namreč pokazale, da je delo pri reševanju ljudi, ki jih zadene elementarna nezgoda, sicer nadvse požrtovalno, najsi gre za gasilce ali organizacije RK, da pa pri tem reševanju ni prave koordinacije in ne prave delitve dela. Zato bo RK sklical med Tedom Rdečega križa široko konferenco s predstavniki vseh forumov, ki so dolžni pomagati pri elementarnih nesrečah. S tem namerava Rdeči križ doseči kar najstrožjo pripravljenost za pomoč ljudem ob morebitnih poplavah, potresih i. t. d. M. N.

Jugoslovansko-avstrijska pogajanja o sklenitvi veterinarske konvencije

V Zagrebu se bodo 22. junija začela pogajanja med predstavniki jugoslovanske in avstrijske vlade o sklenitvi veterinarsko-sanitarne konvencije. Jugoslovansko delegacijo na teh pogajanjih bo vodil direktor Zvezne veterinarske uprave Sava Mihajlovič.

Redna letalska zveza z Italijo

Jugoslovanski Aerotransport se je sporazumel z italijansko letalsko družbo »LAI«, da bodo v začetku prihodnjega meseca upostavili redni letalski promet med našo državo in Italijo. Na novih progah bodo sprva trikrat tedensko letala letala JAT, kasneje pa bodo na teh progah letala tudi letala italijanske družbe.

Slikar Anton Gojmir Kos odlikovan z Redom zaslug za narod I. stopnje

Predsednik republike je odlikoval z Redom zaslug za narod I. stopnje znanega slovenskega slikarja Antona Gojmirja Kosa. Umetnik je nedavno proslavil 35-letnico umetniškega dela.

JUGOSLOVANSKA LOTERIJA

EMISIJA 400.000 SREČK — SREČKE SO OBELEŽENE S ŠTEV. 000001 DO 400000

URADNA ŽREBNA LISTA

Z NAVODILOM ZA IZPLAČEVANJE DOBITKOV PRVOMAJSKE LOTERIJE

ZREBANJE JE BILO 4. MAJA 1956 V BEOGRADU

Srečke s spodaj navedenimi končnicami	so zadele dobitke	Izplačuje se skupno dinarjev
I. DEL PLANA		
190452	400.000 + 100.000 + 60.000 + 10.000 + 1200 + 400 =	571.600
90452	100.000 + 60.000 + 10.000 + 1200 + 400 =	171.600
0452	60.000 + 10.000 + 1200 + 400 =	71.600
452	10.000 + 1200 + 400 =	11.600
52	1200 + 400 =	1.600
2	400 =	400
II. DEL PLANA		
246139	500.000 + 200.000 + 70.000 + 15.000 + 2000 + 400 =	787.400
46139	200.000 + 70.000 + 15.000 + 2000 + 400 =	287.400
6139	70.000 + 15.000 + 2000 + 400 =	87.400
139	15.000 + 2000 + 400 =	17.400
39	2000 + 400 =	2.400
9	400 =	400
III. DEL PLANA		
258208	600.000 + 300.000 + 90.000 + 20.000 + 4000 + 400 =	1.014.400
58208	300.000 + 90.000 + 20.000 + 4000 + 400 =	414.400
8208	90.000 + 20.000 + 4000 + 400 =	114.400
208	20.000 + 4000 + 400 =	24.400
08	4000 + 400 =	4.400
8	400 =	400
IV. DEL PLANA		
227225	1.000.000	1.000.000
361410	1.500.000	1.500.000
338987	2.000.000	2.000.000

SKUPNO 133.332 DOBITKOV IN 6 PREMIJ V SKUPNI VREDNOSTI 112.000.000 DIN

V zneskih za izplačilo so vezani dobitki že seštet. Dobitke izplačujejo brez vsakih odbitkov, in sicer: zastopniki za prodajo srečk do 50.000 din (za cele srečke) Glavna direkcija, republiške direkcije in filijala Jugoslovanske loterije vse dobitke nad 50.000 din in vse premije. Zadnji dan izplačevanja je 4. julij 1956.

Stev. 2700

Beograd, 4. maja 1956

JUGOSLOVANSKA LOTERIJA

glavni direktor: Nenad Stanković, s. r. predsednik upr. odbora: Brana Radovanović, s. r.

DNEVNA KRONIKA

Posvetovanje o problemih cestnega prometa

V Zvezni prometni zbornici v Beogradu se je včeraj začelo posvetovanje o problemih cestnega prometa. Posvetovanju prisostvujejo sekretar Sekretariata zveznega izvršnega sveta za promet in zveze Miloš Stamatović, ljudski poslanec in predsednik Zveze transportnih združenj FLRJ Cedo Kapor in drugi predstavniki. Referat o našem cestnem prometu in domači proizvodnji motornih vozil je podal generalni sekretar Zvezne prometne zbornice Ljubiša Veselivović.

Sekretar Miloš Stamatović je v razpravi poudaril, da letošnji družbeni plan predvideva začetek saniranja cestnega prometa. Mimo drugih ukrepov pripravljajo izdajo odloka o prožnejši uporabi amortizacije, pripravljajo pa tudi temeljni zakon o cestah. Letos je prav tako moč pričakovati, da bodo proizvajalci znižali cene motornih vozil.

Veljko Vlahović — šef jugoslovanske delegacije na zasedanju generalne skupščine Svetovne federacije bivših borcev

Jugoslovanska delegacija, ki jo bo vodil član Centralnega odbora Zveze borcev Veljko Vlahović, bo prisostvovala od 28. maja do 1. junija v Bruslju generalni skupščini Svetovne federacije bivših borcev. V delegaciji so generalni sekretar ZB in član ge-

neralnega sveta Svetovne federacije Velimir Stojnić, generalni sekretar Zveze vojaških vojnih invalidov Boža Pavlovič, član Centralnega odbora ZB Marijan Vivoda in Olga Kreačić. Predsednik Zveze vojaških vojnih invalidov generalni podpolkovnik Miloje Milojevič bo generalni skupščini prisostvoval kot podpredsednik Federacije.

Odhod jugoslovanske delegacije na zasedanje Svetovne zdravstvene organizacije

Jugoslovanska delegacija pod vodstvom člana Zveznega izvršnega sveta Mome Markovića bo odpotovala danes v Zenevo, kjer bo sodelovala na zasedanju Svetovne zdravstvene organizacije, ki se bo začelo 8. maja. V naši delegaciji so predsednik Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti dr. Andrija Stampar, prof. dr. Božidar Djordjevič, docent dr. Branko Cvitanović in svetnik Sekretariata za zunanje zadeve Ratko Plejič.

Prva skupina izseljencev prispela v domovino

Prva skupina izseljencev je prispela iz ZDA v Slovenijo. V izseljenki matic Slovenije pričakujejo prihod nadaljnjih skupin izseljencev iz Amerike. Največ izseljencev bo obiskalo staro domovino poleti. Iz zahodnoevropskih dežel pričakujejo nad 500 izseljencev, prav toliko pa tudi iz Amerike.

Delegacija Ljudske mladine se je vrnila iz SZ

Po enomesečnem bivanju v SZ se je včeraj vrnila v Beograd delegacija Ljudske mladine Jugoslavije. Po prihodu je sekretar CK LMJ Nika Tripalo novinarjem izjavil, da so delegacija Ljudske mladine v SZ zelo pristržno sprejeli in da so navezali prve stike s sovjetsko mladino po prekinitvi 1948. Sovjetska mladinska delegacija bo vrnila obisk jugoslovanski mladini septembra letos.

Sodelovanje naših znanstvenikov na mednarodni konferenci v Moskvi

Na mednarodni konferenci za fiziko visokoenergetskih delcev, ki se bo začela 14. maja v Moskvi, bosta Srbsko akademijo znanosti zastopala dr. Mira Jurić in dr. Aleksandar Milojevič. To mednarodno konferenco organizira Akademija znanosti ZSSR.

Meduniverzitetna konferenca bo v Ljubljani

Meduniverzitetna konferenca bo v Ljubljani 11. in 12. maja. Na njej bodo razpravljali o osnutkih univerzitetnih statutov in o postdiplomskem študiju, kakor tudi o republiških zakonih o univerziteti. Posebej bodo obravnavali tista poglavja osnutkov, ki se nanašajo na vse jugoslovanske univerze.

V Angliji odpor

proti Lennox Boydovi politiki zatiranja na Cipru

London, 4. maja (Tanjug). — V Veliki Britaniji je čedalje pogostejše slišati glasove proti stališću vlade, češ da za politično utrditev ciprskega vprašanja ni moč ničesar ukreniti, preden na otoku ne bosta obnovljena red in zakonitost. Več poslancev in drugih politikov, ki ne odobravajo takšne politike, je ustanovilo poseben organ — odbor ciprske

Pesimizem v Atenah

Atene, 4. maja. (Tanjug) Atenski politični krogi in tisk kažejo malo optimizma glede možnosti, da bi nadaljevali pogajanja o Cipru. Vendar izražajo zaupanje v Dullesovo posredovalno akcijo v Parizu na razgovorih z britanskimi predstavniki in sodijo, da se bodo ZDA zavzele za kompromisno ureditev. »Vzlic vsemu temu so spričo britanske nespravljivosti upi na pravično ureditev minimalni,« sodi »Katermerina.« »Preseneča nas izjava lorda Ismayja, da o sporu ne bo govora na zasedanju Sveta ministrov Atlantske zveze.«

»Elefteria« pa pravi, da se Teotokis razgovarja v Parizu o Cipru na svojo pest in da je njegova naglica »v popolnem nasprotju s stališčem ciprske etnarhije.«

Pomoč FAO

Beograd, 4. maja. (Jugopres) Po načrtu Mednarodne organizacije za kmetijstvo in prehrano (FAO) bo Jugoslavija dobila prihodnje leto tehnično pomoč v vrednosti okrog 250.000 dolarjev. Načelni sporazum o tem je bil dosežen v Beogradu na razgovorih med direktorjem FAO F. T. Valinom in predstavnikom Zveze kmetijskih zbornic, Glavne zadrudne zveze in Uprave za tehnično pomoč Jugoslaviji.

Omenjena sredstva bodo porabljena za vzdrževanje deset do dvajset izvedencev v Jugoslaviji in kakih 80 naših študentov, ki se bodo specializirali v tujini. V nasprotju s prejšnjimi leti bodo prihodnje leto posvetili večjo pozornost izpopolnjevanju strokovnjakov za gozdarstvo, semenarstvo, melioracije in mehanizacijo dela v kmetijstvu.

Nemčija noče plačevati

svojih prispevkov za vzdrževanje zahodnih oboroženih sil na svojem ozemlju

London, 4. maja (Tanjug). — Tridnevni razgovori med ministrom za zunanje zadeve bonnske vlade Von Brentanom in člani britanske vlade v Londonu niso pripomogli k poravnavi spora o prispevku Zahodne Nemčije za vzdrževanje britanskih čet na njenem ozemlju. Razgovori so v ostalem zajeli zelo široko področje: združitev Nemčije, razorožitev, bližnji vzhod, sovjetsko zunanjo politiko, britansko-nemško gospodarsko sodelovanje in Atlantsko zvezo. Vladi sta v teh vprašanih v glavnem sporazumni.

Začasni sporazumi, ki jih omenja britansko-nemško uradno sporočilo, pomenijo po izjavah zahodnonemških predstavnikov Brentanove zaključke, ker so končne sklepe za nekaj časa odložili. Za zdaj niso znane podrobnosti in tudi ne čas trajanja teh začasnih sporazumov.

Pravijo pa, da so bili sklenjeni pred nekaj dnevi sporazumi med Zahodno Nemčijo in Veliko Britanijo, ZDA, Francijo in Belgijo, ki postanejo javni 5. maja. To se pravi na dan, ko Nemci na podlagi veljavnih sporazumov ne bodo več dolžni plačevati dosežanih prispevkov. Dogovori določajo nekatere gospodarske koncesije z nemške strani, veljale pa bodo do nadaljnjih pogajanj. Vsekakor se zahodnim silam ni posrečilo vsiliti Nemcem svojega stališča, da bi morali prispevati

Protestna stavka v tržaškem lokalnem prometu

Trst, 4. maja. Danes popolnoma končana štiriindvajseturna stavka uslužbencev mestnega podjetja ACEGAT, zaradi katere je bil ves tramvajski in trolejbusni promet v mestu paraliziran. Sindikati so sklenili napovedati stavko po referendumu, v katerem so se uslužbenci skoraj 100% izrekli za odločno borbo, da se napravi konec poskusom upravne komisije, ki z delavstvom noče skleniti nove delovne pogodbe. Stavka je popolnoma uspevala in pričakujejo, da bo upravni odbor podjetja končno le upošteval upravičene zahteve omenjenih uslužbencev.

Tražajska unija dokončno izločena iz volitev na Tržaškem

Trst, 4. maja. Pokrajinska volilna komisija je dokončno zavrnila pritožbo »Tržaške unije«, ki se je pritožila, da je bila lista »Trst Tržačanom« izločena iz volilne borbe. Čeprav se je volilni odbor »Tržaške unije« pritožil tudi pri vladnem komisariatu v Trstu, prevladuje mnenje, da tudi ta pritožba ne bo imela nobenega uspeha.

V Celovcu odslej naš generalni konzulat

Celovec, 4. maja. (Tanjug). Na podlagi sporazuma med Jugoslavijo in Avstrijo je avstrijska vlada privolila, da se dosedanji urad za zvezo FLRJ v Celovcu poviša v generalni konzulat. Za prvega jugoslovanskega generalnega konzula v Celovcu je bil imenovan Dušan Bravničar, dosedanji šef urada za zvezo.

Ob tej priložnosti je generalni konzul Bravničar prejel od predstavnikov pokrajinske vlade in drugih številne čestitke, med njimi tudi čestitko predsednika pokrajinske vlade na Koroškem Ferdinanda Wedeniga, ki je izrazil »svoje zadovoljstvo, ker je jugoslovansko predstavništvo dobilo položaj, ki mu pripada.«

Hammarskjöld je opravil

svojo misijo za pomirjenje v Palestini

New York, 4. maja. (Reuter). — Dag Hammarskjöld je poslal Varnostnemu svetu OZN prvo začasno poročilo o svoji misiji na Bližnjem vzhodu. V poročilu pravi, da so bili vsi razgovori, ki jih je imel v Izraelu in v arabskih državah o prekinitvi siehernih sovražnosti »zaključeni z dobrimi uspehi«. Hammarskjöld pravi, da je s prizadetimi stranmi sklenil sporazum o vrsti važnih vprašanj, o drugih pa so razgovori v teku, o nekaterih pa da bo treba pogajanja še pozneje nadaljevati. V New York se bo vrnil verjetno jutri, prihodnji teden pa bo o svojem potovanju podrobno poročal Varnostnemu svetu.

Delegacije v Varnostnem svetu so sprejele Hammarskjöldovo poročilo zelo ugodno. Menijo, da je njegov uspeh spričo izredno težavnega položaja na Bližnjem vzhodu bodrilen in da pomeni pomemben prispevek v prizadevanjih za pomirjenje v Palestini.

Predsednik Varnostnega sveta dr. Jože Brilej je izjavil, da bo treba počakati na popolno poročilo, ki ga bo Svet dobil verjetno prihodnji teden. Delegacije bodo

imele dovolj časa, da ga bodo do prihodnje seje Varnostnega sveta temeljito proučile. Zato bi bilo prezgodaj govoriti o morebitnih novih korakih Varnostnega sveta za ureditev palestinskega vprašanja. Dodal pa je, da je zadovoljen s prvimi Hammarskjöldovimi poročili.

Po presoji diplomatskih opazovalcev se že iz prvega poročila vidi, da je Hammarskjöld usme-

Bližnjem vzhodu, da bodo spoštovale določbe sporazuma o premirju in preprečile nadaljnje incidente. Sporazumi o premirju so bili sklenjeni med vojaškimi poveljniki prizadetih držav in so bili dvostranskega značaja ter na nižjem nivoju. Najnovejše obljube Izraela in arabski držav o prekinitvi sovražnosti pa ima Hammarskjöld za obljube, ki so jih dale posamezne države. Zato je

Na milanskem velesojmu si je naš paviljon ogledal tudi italijanski ministriški predsednik Antonio Segni

ril glavno prizadevanje na to, da prenehajo sovražnosti v Palestini. Pozornost je zbudila njegova presoja obetov vlad v deželah na

Orožje iz CSR tudi za Sirijo

Damask, 4. maja. (Reuter) — Predstavnik sirske vojske je izjavil, da se je »Sirija obrnila na čežele, ki so ji ponudile orožje na komercialni podlagi, ker na Zahodu ni mogla nabaviti vojaške opreme.«

Predstavnik vojske ni hotel komentirati vesti, da je v sirske pristanišče Latakijo že prispelo orožje iz CSR.

treba pričakovati, da bodo tudi izpolnjene.

Tu menijo, da bo Varnostni svet nemara podaljšal Hammarskjöldov mandat, da bi dosegel končni sporazum o trajnem pomirjenju v Palestini.

Zdaj je tudi sirska vlada potrdila svojo pripravljenost na sporazum o prekinitvi sovražnosti v smislu sirijsko-izraelskega premirja, čeprav si pridržuje pravico do samobrambe v smislu določb ustanovne listine OZN.

Generalni tajnik OZN Hammarskjöld je davi odpotoval iz Kaira v Rim in s tem zaključil svojo misijo na Bližnjem vzhodu. Pred odhodom se je sestal s predsednikom egiptske vlade

Prvi uspehi socialne politike vlade Republikanske fronte v Franciji

Pariz, 4. maja (Tanjug). »Najteže bo pojasniti socializem, da socialistična vlada zdaj ne more uveljaviti celotnega programa stranke.« Tako je rekel ministriški predsednik Guy Mollet na nekem zborovanju stranke neposredno po sestavi manjšinske vlade radikalov in socialistov v začetku letošnjega leta. Generalnemu tajniku francoskih socialistov in novemu predsedniku pa se je vendarle posrečilo, da je izpolnil že znaten del programa svoje stranke, zlasti na socialnem področju. Cilj tega programa je zboljšati življenjski standard in dati delovnim ljudem več pravic.

Proti vsem pričakovanjem je poslanska zbornica z ogromno večino glasov sprejela osnutek zakona o obveznem tritedenskem plačanem dopustu za vse uslužbence in delavce. Nobena nacionalna skupina ni v načelu nastopila proti temu izredno po-

membnemu zakonu, ki je omogočil, da so francoski delavci zdaj na prvem mestu zahodnoevropskih koristnikov take pravice.

Z istočasno ukinitvijo dela dobičkov od delavskih plač na račun tako imenovanih »cenehne plačnih področij je to obnem tudi največja socialna reforma, kar jih je vlada doslej uveljavila. Novi osnutek zakona o »nacionalnem skladu solidarnosti«, o katerem zbornične komisije prav zdaj razpravljajo, naj bi že letos izpolnil ciklus novih pravic, ki bodo šle vse v breme delodajalcev. Nad štiri milijone Francozov, starih nad 65 let, bo dobilo državno pokojnino v znesku po 31.000 frankov mesečno ne glede na službena leta, samo s pogojem, da je človek nespособen za nadaljnje delo in da nima drugih virov dohodkov.

Z najvažnejšim delom na socialnem področju pa se vlada ukvarja prav zdaj. Gre za to, da bi vskladili razne uredbe in socialne zakone, da bi izenačili socialne pravice in ugodnosti, ki so v Franciji zelo različne in ki se ravnaajo po kategorijah uslužbencev in delavcev. Nekatero kategorije so v mnogo boljšem gmotnem položaju kakor druge. To velja zlasti za kovinarje državnega sektorja, ki imajo izredno ugodne kolektivne pogodbe. Zelo podoben je položaj nekaterih skupin uslužbencev, zlasti v Parizu. To je treba pripisati pomanjkanju delavske in sindikalne enotnosti. Posebne pravice pa so si priborile nekatere kategorije delavcev in uslužbencev tudi s stankami.

Zdaj hoče vlada to neenakost odstraniti, predvsem z vztrajanjem na kolektivnih pogodbah.

Socialistični minister za socialno skrbstvo Albert Gazier namerava z državnimi krediti in posojili ter z ustreznim stopnjo davka na promet prisiliti privatne delodajalce, da bodo sklenili kolektivne pogodbe z delavci in uslužbenci v svojih podjetjih. Čež dve leti ne bi smelo biti več nobenega podjetja z nad 12 delavci brez kolektivne pogodbe.

Razen tega namerava sedanja vlada vskladiti več sindikalnih »blagajn socialnega zavarovanja«. V te sklade plačujejo za zdaj večidel enako delodajalci, delavci, uslužbenci in država, odstotki zavarovanja pa so zelo različni. Gibljejo se od 4% temeljnih plač za kovinarje do 8,5% za kmetijske delavce. Tako je praktično socialno zavarovalnik skoraj 99% kovinarjev, vtem ko uživa samo 35% kmetijskih delavcev pravice socialnega zavarovanja. Ena glavnih skrbi nove vlade je ustvariti enotno sindikalno državno ustanovo.

— Z VSEH STRANI SVETA —

ALŽIR ATENTAT NA INŠPEKTORJA FRANCOŠKE POLICIJE

Alžir, 4. maja. (Reuter). Sinoči je bil ubit v neki restavraciji inšpektor alžirske policijske policije. Atentat naj je napravil pripadnik alžirskih uporniških oddelkov.

MAROKO POGAJANJA S FRANCIJO O MAROŠKIH OBOROŽENIH SILAH

Pariz, 4. maja. (AFP). — Načelnik maroškega generalštaba Mulaj Hasan je davi prispel v Pariz kot vodja delegacije, ki se bo tu pogajala s francosko vlado o organizaciji in opremljenosti maroških oboroženih sil.

POŽAR V SKLADIŠČU FILMOV

Casablanca, 4. maja. (AFP). Hud požar je večer uničil skladišče filmov, 10 km od Casablance. Škoda cenijo na več ko 600 milijonov frankov. Uničenih je bilo 1200 filmov. Dva gasilca sta bila ranjena pri gašenju požara.

ŠPANIJA STUDENTE PRED SODIŠČEM

Madrid, 4. maja. (AFP). Tukajšnje sodišče je obsodilo 4 študente, vsakega na eno leto zapore in 25.000 pezet denarne globe. Bili so obtoženi, da so razpečevali letake, ki so študente pozivali na stavko. Med obtoženi je tudi nečak znanega španskega pesnika Garcia Lorca.

BRAZILIJA DELNA AMNESTIJA

Rio de Janeiro, 4. maja. (Reuter). Predlowski dom je sprejel s 148 proti 8 glasovom zakon o amnestiji vseh civilnih in vojaških oseb, obsojenih od 1. novembra lani do 1. marca letos. V tem obdobju sta bila v Braziliji dva poskusa državnega udara. Parlament je zavrnil spreminjalni predlog, naj amnestija zajame tudi pripadnike KP, ki je v Braziliji prepovedana.

ZDA ZAČETEK SERIJE EKSPLOZIJ ATOMSKIH BOMB

New York, 4. maja. (Reuter). Ameriška komisija za atomsko energijo je objavila, da bo danes prvi med številnimi preizkusi jedrskega orožja, ki jih ima v načrtu Pentagon, seveda če bodo to dopuščale vremenske prilike. Preizkus bo na otoku Eniwetok. 3. maja bo nova eksplozija vodikove bombe. K preizkusom jedrskega orožja bodo prikratk pripisani tudi novinarji.

IZRAEL SPET INCIDENT NA MEJI Z JORDANIJO

Tel Aviv, 4. maja. (AFP). Sinoči je nastal nov incident na meji z Jordanijo. V spopadu med jordanskimi vojski, ki so vdri na izraelsko ozemlje, in izraelsko patruljo je bil ubit neki jordanski vojak. T. zatrljujo, da so incident povzročili Jordanci.

ETIPIJA TEHNIČNA POMOČ ZDA

Adis Abeba, 4. maja. (AFP). Tu je bil sklenjen sporazum, po katerem bodo ZDA dale Etiopiji tehnično pomoč v višini enega milijona etipskih dolarjev.

CEJLON SPORAZUM O AMERIŠKI POMOČI

New Delhi, 4. maja. (Tanjug). — Predsednik cejlonske vlade Bandaranaike je izjavil v parlamentu, da je bil sklenjen z ZDA sporazum o pomoči Cejlonu. Sporazum ne vsebuje nobenih političnih pogojev in ne omejuje cejlonske suverenosti. Cejlon bo pod podobnimi pogoji sprejel pomoč tudi od sieherne druge države.

Mednarodno sodelovanje za izkoriščanje hidroenergetskih virov

New York, 4. maja. (AFP). — Ekonomskosocialni svet je sinoči soglasno sprejel ameriško-francoski predlog o mednarodnem sodelovanju na področju izkoriščanja hidroenergetskih virov. Svet je Generalnemu tajništvu OZN zastavil nalogo, naj ustanovi odbor strokovnjakov, ki se bo ukvarjal s tem vprašanjem. Ta odbor bo po potrebi sklical mednarodno konferenco o razvoju hidroenergetskih virov.

DELA VSKO GIBANJE PO SVETU

HISTADRUT

Generalna federacija delavcev v Izraelu in hkrati njihova delodajalka

Pogoji in posebnosti nastanka izraelske države so rodili tudi posebne oblike v njenem razvoju, tako rekoč na vseh področjih. V Izraelu deluje več strank in njegove politične sile so razcepeljene. Pač pa je delavsko gibanje ustanovilo organizacijo, v kateri je vključena večina delavcev. To je Generalna federacija židovskih delavcev v Izraelu — Histadrut. Histadrutovo delovanje je tako vsestransko, da bi bil sleherni oris družbenega in gospodarskega življenja dežele nepopoln, če ne bi prikazali tudi dela te organizacije. Histadrut ima zdaj nad pol milijona članov. V njem je vključena tretjina prebivalcev Izraela, oziroma skoraj vsi delavci.

Mnogi imenujejo to organizacijo državo v državi, kar je treba pripisati specifičnim oblikam njenega delovanja. To je delavska organizacija, ki je razen znanih sindikalnih nalog in oblik dela zajela še mnogo druga, čisto neobičajna področja. Med njimi je tudi široko razpredeno zadrudno gibanje in neposredno sodelovanje v gospodarskem življenju dežele. Histadrut ima v rokah najvažnejša podjetja mnogih industrijskih panog, domala ves promet in mnoge stanovanjske kolonije. Razen tega sodeluje v mnogih podjetjih v so-

delovanju s privatnim kapitalom. Ta organizacija je velik domač vir investicijskega kapitala in kreditov ter je velik delodajalec. Pod njeno kontrolo je vse zavarovanje, skrb za zdravje nasploh itd.

Ena izmed posebnosti delavskega gibanja v Izraelu je v tem, da so to gibanje v nasprotju z gibanji v večini drugih dežel vodili kmetijski delavci. Tudi izraelsko sindikalno gibanje ima posebne oblike. Njegove korenine segajo v konec minulega sto-

letja, ko so prišli v taktirno Palestino prvi aktivni židovski priseljenci, prežeti s socialističnim duhom, predvsem iz Rusije. Takoj so se lotili organizacijskega dela v kmetijstvu, ki je postalo podlaga tudi sedanjemu razvoju izraelskega kmetijstva. V nasprotju z drugimi deželami odhajajo v Izraelu ljudje iz mest na kmete in se vključujejo v kmetijstvo.

V novi državi je postal leta 1920 ustanovljen Histadrut eden bistvenih činiteljev v političnem in gospodarskem življenju. V njem so organizirani delavci različnih nazorov glede poti socialističnega razvoja in napredka. Največji vpliv pa ima stranka Mapaj, ki je vodilna v političnem življenju Izraela. V kratkem osemletnem obdobju Izraela se

je razvil Histadrut v organizacijo, ki je že prestopila sindikalne okvire. Razen poklicnega in kulturnega napredka delavcev skrbi tudi za zaščito njihovih pravic in za smernice socialističnega razvoja, ukvarja se s proizvodnjo in razdelitvijo, prosveto in prometom, industrijo in kmetijstvom, socialnim zavarovanjem in graditvijo stanovanj.

Nekatere stvari iz delovanja te organizacije pa so nekam čudne. Med drugim napravi čuden vtis delo v podjetjih Histadruta. Lahko bi rekli, da gre tu za socialistični sektor gospodarstva, toda odnosi v njem so enaki odnosom v privatnih kapitalističnih podjetjih. Delavci in uslužbenci prejemajo za svoje delo plače in mezde, ne da bi sodelovali pri upravljanju podjetij ali pri snovanju proizvodnih načrtov. Drugače povedano, delavci so v delovnem razmerju z delodajalcem, ki je njihova sindikalna organizacija.

Pomembna vloga teh Histadrutovih podjetij v gospodarstvu Izraela je nesporna. Pa tudi v njih ni določenega usmerjanja na delavsko upravljanje. Kakor v drugih tovarnah in podjetjih Izraela imajo tudi v teh tovarniških odbore, ki jih volijo sami delavci. Ti odbori urejajo odnose z delodajalcem, čeprav je to sindikalna organizacija samih delavcev. Brez njihovega soglasja ni moč delavcev ne sprejeti, ne odpustiti. Na proizvodnjo in razdelitev ter ostala vprašanja upravljanja pa delavci nimajo nobenega vpliva.

Milan Bratič

Z DROBNOGLEDOM PO TEKSTILNI RAZSTAVI

Razstavo si je ogledalo doslej več ko 15.000 ljudi — Za 100 milijonov din so sklenili pogodb — Nad 700 domačih in tujih strokovnjakov se je zbralo na strokovnih predavanjih

Razstava tekstilij, ki je te dni odprta na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani, je prijetna paša za oči samo za tiste obiskovalce, ki ali nečejo, ali pa ne morejo prodreti globlje, kakor jim sežejo oči. Morda bi bilo res bolje za uspeh razstave, če bi bilo na razpolago več vodnikov, ki bi pojasnjevali nekatere stvari, kajti vem, da so imeli pridelatelji z razstavo namen širokim slojem prikazati več, kot samo asortiman in kakovost izdelkov naše tekstilne industrije.

NOVA PODJETJA

Na primer, samo udeležba gigante bombažne industrije »Makedonka« je na razstavi pravo odkritje. Kdaj in od kod to podjetje? Pa vendar »Makedonka« je eno največjih in najmodernejših obratov naše bombažne industrije. Ima 28.596 vreten in letno predela 5109 ton predela. Po številu vreten je »Makedonka« sicer na šestem mestu v državi, po količini proizvodnje pa je takoj za »Dugo Reso« in »Mariborom«. Njena velika lanska proizvodnja 4970 ton bombaža, predelanega v 138 milijonov kilometrov preje pa ni tako pomembna, kakor je

Skrb sindikalne organizacije za mlade delavke

V »Ljubljanski tovarni hranil« so zaključili desettedenski gospodinjstvi tečaj, ki ga je ob znatni pomoči uprave podjetja za mlade delavke pripravila sindikalna organizacija v podjetju. Tečaj je redno poseščalo 25 deklet, ki so dvakrat na teden po opravljenem dopoldanskem delu ostajale v tovarni in prisostvovala praktičnemu in teoretičnemu pouku. Dekleta pa niso le spremljala predavanja in praktične vaje, temveč so marljivo skrbele za nabavo živil, shranjevale in čuvale hranila v skladiščih itd. Kuhinjo pa so imeli v prostorih nekdanje obratne restavracije.

Kuharice, ki jih je poslal Zavod za napredek gospodinjstva, so se pohvalno izrazile o marljivosti mladih gospodinj. Lepa manifestacija marljivosti tečajnic pa je bila zaključna večerja, ki so jo pripravile zadnji dan tečaja. Z bogatim jedilnikom so pokazale le delček svoje kuharske umetnosti.

Sindikalna podružnica v Ljubljanski tovarni hranil je z organizacijo gospodinjstva tečaja pokazala, kje in kakšne so možnosti za vzgojno delo med delavsko mladino, kje in kako pomagati mladim delavkam.

DELO ŠOLSKEGA ODBORA NA GIMNAZIJI V NOVI GORICI

Poglobljeno obravnavanje vzgojnih vprašanj

Popolna gimnazija v Novi Gorici je največji učni zavod v gorškem okraju, ki hkrati opravlja svoje odgovorno družbeno in vzgojno poslanstvo morda v najtežjih pogojih. 550 deklet in fantov se stiska na neprijetnih in mrzlih ter slabo opremljenih učilnicah v treh zasilnih zgradbah. Letos bo OLO v svojem proračunu določil 3 milijone dinarjev za izdelavo potrebnih načrtov za gradnjo nove gimnazije, osemletke in osnovne šole, ki jih bodo gradili v treh etapah. Graditvi bodo bržčas začeli prihodnje leto. Zgradbe bodo večidel stale na prostoru sedanje stare opekarne v Novi Gorici, ki jo bodo porušili.

Šolski odbor, ki so ga osnovali pred poltrem letom, je začel zaradi omenjenih težav najprej reševati čisto materialna vprašanja. Nekatera vprašanja so dokončno rešili, druga pa vsaj omilili. Tako so za dijake, ki se vozijo v šolo z vlakom ali avtobusi in ostajajo zdoma tudi po 12 ur dnevno, v dijaškem domu preskrbeli kosilo po 10 din za obrok. Otroci ki se vozijo v šolo iz oddaljenih krajev, je več kot 100, oziroma petina vseh učencev.

Ko je rešil glavna materialna in ostala organizacijsko-tehnična vprašanja, ki so bila v njegovi moči, je šolski odbor začel posvečati večjo skrb tudi pedagoško-vzgojnemu problemu. Najprej se je zavezal za odpravo različnih manjših nesoglasij in trenj med posameznimi prosvetnimi delavci, kar je prej med njimi ustvarjalo slabo vzdušje in s tem deloma tudi slabo vplivalo na pouk. Nato so člani odbora prek prosvetnih delavcev obravnavali

pomemben vpliv »Makedonke« na svojo bližnjo in daljno okolico. Povzročila je pravi preobrat: danes bombaž osvaja najboljša makedonska polja; ne samo v Djevdjeliji in na Strumiškem polju, bombaž sade tudi že okrog Skoplja, Kumanova, pa še dalje na severu. Samo lani so pridelali v Makedoniji že okrog 4000 ton čistega bombaža. Kako močan vpliv pa ima tovarna na ljudi, povedo številke, da je kombinat že do sedaj usposobil preko 1500 industrijskih delavcev, v prihodnjih letih pa bo število naraslo na 3500.

Ni pa samo »Makedonka« naše novo tekstilno podjetje, ki je čez noč zrastle v velikana in na razstavi občudujemo njene izdelke. V bližini Mostarja je na primer zrasla v nekaj letih celo večja predilnica s 47.000 vreteni. Tudi ta je, kot pri nas stotine novih tovarn, spreminila izgled svoji okolici, saj so dobile okoliške vasi elektriko, vodo, poti, povečalo se je število radijskih naročnikov, v vasi so prodrli časopisi in hiše menjajo svoj izgled. Oči pa se ustavijo tudi na novih tekstilnih strojih, ki so delo naših strokovnjakov in ljudi. Zanimive in napete zgodbe bi bile, če bi opisali šestletne napore, preden je »Tekstilstroj« prišel do sedanje proizvodnje, ko že zmoro leto izdelati 500 tekstilnih strojev. Vodnika na razstavi in obiskovalci lahko le laično ocenijo izdelke, ne da bi vsaj slutili, koliko naporov je bilo zanje potrebno. Namen prirediteljev, prikazati naše uspehe, pa je nedvomno uspel.

POSVETI

Drugi del namena, z razstavo nazorno nakazati najvažnejše probleme, kot so n. pr. vprašanje konfekcije ali priprava naše tekstilne industrije na proizvodnjo tovarne v Loznici, pa je jasen samo strokovnjakom. Pravzaprav trdijo nekateri, da je ta drugi namen silil prireditelje, da se zbero in na strokovnih posvetovanjih rešijo kopico stvari, ki jih ni moč več odlašati, če nečemo, da ne bo naša tekstilna industrija zašla v položaj, iz katerega ne bo več izhoda. Torej so razstava, modna revija in ostale prireditve v tem času le nazorna in propagandna sredstva za osvetlitev strokovnih problemov. Če samo teme predavanja, kot so n. pr.: »Problematika kemijskih vlaken«, »Predelava kemijskih vlaken in mešana z naravnimi vlakni«, »Rekonstrukcija predilnih strojev, problematika konfekcije in posebej otroške konfekcije« itd. in pa imena predavateljev (dr. inženir Franjo Kočvar, dr. Kandler inž. Krämer, dr. Schencer) po-

vprašanje pomoči slabim dijakom ter temeljito analiziral splošne pogoje, v katerih se nekateri dijaki umsko in duševno razvijajo.

Ugotovili so, da nekateri starši prav nič ne skrbijo, da bi njihovi otroci napredovali v šoli in jim doma nalagajo najrazličnejša opravila, da nimajo časa za učenje. Prek roditeljskih sestankov in v individualnem razgovoru s posamezniki so člani odbora poskušali vplivati na take starše in so pri nekaterih tudi uspeli. Učni uspehi so se začeli zboljševati, sicer počasi, toda vztrajno. Na zadnji redovalni konferenci so ugotovili 60 odstotkov pozitivnih ocen, kar je enako republiški povprečju.

Šolski odbor je na svojem zadnjem sestanku temeljito obravnaval tudi vprašanje bližnje reforme obveznega šolstva in v zvezi s tem sprejel več koristnih predlogov in pobud za zboljšanje pouka in večjo prilagoditev letnega praktičnim potrebam našega družbenega razvoja. Na prihodnjih sejah bo razpravljalo o oblikah in načinih izvenšolskega razvedrila, izobraževanja in vzgoje dijakov, kar je za Novo Gorico, ki je brez raznih javnih ustanov in drugih možnosti za vestransko izživljanje mladih, še posebej pomembna.

Šolski odbor na popolni gimnaziji v Novi Gorici se je uveljavil v svojem delu in sodi med najboljše organe družbenega upravljanja v šolstvu v gorškem okraju. Seveda je treba še marsikaj napraviti in se lotiti še številnih perečih in odgovornih predvsem vzgojnih vprašanj, toda začetek je dober. M. D.

vedo, s kakšno težo slone ti problemi na naši tekstilni industriji.

KONFEKCIJA

Vprašanje konfekcije je pri nas pereče. V Ameriki se poslužuje konfekcije 95% prebivalcev, na Holandskem 75%, v Nemčiji 90%, pri nas pa... Industrija konfekcije je najmlajša industrija pri nas. Sicer potrošnja konfekcije lepo raste. Če uporabimo leto 1939 za indeks sto, je bil lani indeks potrošnje konfekcije 764, vendar je ta proizvodnja pretežno moška konfekcija, le delno ženska, da o otroški niti ne govorimo. Na razstavi pa nas začudijo kvalitetni izdelki »Partizana« iz Beograda, še bolj pa podatki, da ima ta tolikšno proizvodnjo, da lahko vsak dan obleče 5000 ljudi. Tovarna konfekcije »Partizan« v Beogradu je torej največja za vrste v Jugoslaviji. V 43 glavnih mestih v državi ima tovarna svoje trgovine, in kar je važno, v njih uvajajo novost, da po želji in okusu kupcev prirejajo konfekcije. Uspeh tega podjetja je dokaz, da pri nas ni ovira za večjo potrošnjo konfekcije mentaliteta ljudi, kar bi nekateri radi dokazali, pač pa so krive visoke cene in slaba kvaliteta.

SINTETICNA VLAKNA

Ze dalj časa pa vzmernirja naše tekstilce pričakovanje začetka proizvodnje sintetičnih vlaken v Loznici, saj bo domača viskozna zamenjala preko 10.000 ton bombaža, iz katerih bo

tekstilna industrija stakla 57 milijonov kvad. metrov tkanin. Iz viskozni vlaken bo nova tovarna proizvajala letno okrog 120 milijonov metrov tkanin, kar je na vsakega našega prebivalca skoraj 7 metrov. Za novo tovarno v Loznici so zgradili v bližini lastno termoelektrarno, pa še druge potrebne objekte. Novi vodovod bo moral dati 1400 l vode v sekundi, ker bodo potrebovali za proizvodnjo viskoze letno 25 milijonov kubičnih metrov vode. In še nekaj: nova tovarna bo pravzaprav industrija visokokvalificiranih strokovnjakov in delavcev, saj bo v njej zaposlenih okrog 50 inženirjev-technologov, 160 tehnikov in blizu 600 visokokvalificiranih delavcev. Vsi taki in podobni podatki in govorice povzročajo napeto atmosfero pričakovanja, pohoda in zmage sintetičnih vlaken v naši tekstilni industriji.

Prva razstava tekstilij z mednarodno udeležbo v Ljubljani je uspela prireditelj, ki bo vsestransko vplivala na razvoj in napredek naše tekstilne industrije. Do sedaj je razstavo obiskalo že nad 15.000 obiskovalcev, zlasti razveseljuje pa so kolektivni obiski strokovnih šol in strokovnjakov. Modno revijo v Unionski dvorani si je ogledalo nad 5000 ljudi, strokovnih posvetovanj pa se je udeležilo nad 700 domačih in tujih strokovnjakov. Razstava bo tudi komercialno uspela, saj je bilo že prve dni zaključeni pogodb za 100 milijonov dinarjev. Jak...

DRUŽBENI PLAN NOVOMESKEGA OKRAJA

Pot h gospodarski osamosvojitvi

V industrijskih podjetjih bodo dvignili obseg fizične proizvodnje za 35 odstotkov, denarni obseg proizvodnje vseh gospodarskih panog pa za 13 odstotkov v primeri z letom 1955

Sredi maja bo Okrajni ljudski odbor Novo mesto sklepal o sprejemanju družbenega plana za leto 1956. Se bolj kakor v zadnjih dveh letih bo novi družbeni plan novomeskega okraja tokrat potrdil dve bistveni značilnosti gospodarskega razvoja in napredka Dolenjske: desetletje, ki je pravkar poteklo, je bilo resnična prelomnica v gospodarskem preporodu te prej tako zelo nerazvite, vsestransko zaostale in zanemarjene slovenske pokrajine. Prestavilo je Dolenjsko v njenem razvoju dlje, kakor je bila kdajkoli doslej, predvsem pa ji je ustvarilo dobre pogoje za njen nadaljnji vsestranski napredek in gospodarski vzpon. In drugič: pomoč, ki jo je Dolenjska dobila po osvoboditvi, zlasti pa v zadnjih letih iz republiških kreditov za nerazvita področja, je dobro naložena in se bo pokrajini — in naši celotni skupnosti — hvaležno obrestovala.

V zadnjih desetih letih so se nekdanji zarodki lesne in tekstilne industrije v Novem mestu in Straži razvili v močna industrijska podjetja, ki predstavljajo hrbtenico narodnega dohodka v okraju. Zelo se je povečalo pridobivanje premoga v Kanizari, znatno razširjena je industrija gradbenega materiala, na novo pa so se razvile v okraju tele industrijske panoge: proizvodnja nekovinskih rud, kovinska industrija, elektroindustrija, industrijsko izdelovanje obutve in živilska industrija. Tik pred zadnjo vojno je bilo zaposlenih v redkih industrijskih obratih in v večjih obrtnih delavnica novomeskega in črnomeljskega okraja nekaj sto ljudi, lani pa je dajala industrija v novem okraju zaposlitev že 2496 delavcem in delavkam, skupno pa je bilo v industriji, obrti, gozdarstvu, gradbeništvu, prometu, trgovini, gostinstvu in v kmetijskih obratih socialističnega sektorja zaposlenih 8275 ljudi. Če primerjamo število vseh zaposlenih pred vojno in v letu 1955, nam povedo številke, da je imelo leta 1941 redno zaposlitev na področju sedanjega okraja le nekaj nad 1100 ljudi, v novem okraju pa je zaposlenih skoraj

12.000 delavcev in nameščencev, kar predstavlja dobrih 13 odstotkov vsega prebivalstva. Leta 1934 je uživalo zdravstveno zaščito v prejšnjem novomeskem okraju le 3,73 odstotka prebivalcev, v črnomeljskem okraju pa komaj 3,31 odstotka, medtem ko ima zdaj zdravstveno zavarovanje 50 odstotkov prebivalstva v okraju.

K napredku je treba prišteti seveda tudi uspehe na področju kmetijstva, ki so sicer manj opazni, saj je zahtevala obnova vasi in kmetijskih panog veliko več truda in dalj časa trajajočih ukrepov, da so bile prebrodene neštete težave, izviraajoče iz posledice vojnega pustošenja. Več kakor tri četrtine vseh vasi in naselij v okraju zdaj že ima električno razsvetlavo. Novi vodovodi, zajetja, pota, kulturni, zdravstveni in zadržni domovi, napredek v zdravstvu, kulturi in prosveti in še marsikaj razveseljuje priča o vsestranskem razvoju Dolenjske v minulnem desetletju.

LETOS ZNATEN NAPREDEK INDUSTRIJSKIH PODJETIJ

V zadnjih treh, štirih letih pa so investicije za zgraditev nekaterih tovarn in ostalih podjetij — mnoga so se razvila iz malih

V komunalnem sistemu so dobili delovni ljudje še več možnosti za neposredno sodelovanje z organi oblasti in reševanje problemov lokalne skupnosti. Pri občinah delujejo razni sveti, ki so marsikje že kar lepo zaživel. Krog ljudi, ki aktivno sodelujejo z občinskimi odbori, se je močno razširil, vanj se je vključilo tudi precej žensk in mladine. Razen tega se nam obetajo tudi stalne občinske konference delavskih svetov, ki naj bi kot koordinacijsko-posvetovalna telesa pomagale reševati gospodarske probleme in izmenjati izkušnje iz delavskega upravljanja posameznih podjetij.

Medtem ko posvečamo navedenim demokratičnim institucijam mnogo pozornosti, pa pozabljamo na starejšo demokratično institucijo, ki nudi najširšo možnost sodelovanja ljudi z organi oblasti: na institucijo zborov volivcev. Na podeželju sicer te zbere kdaj pa kdaj še vedno skličejo, medtem ko so jih mesta, zlasti velika, skoraj povsem zanemarila. V posameznih političnih entitah se volivci niso zbrali že skoraj po celo leto, čeprav določa zakon, da je treba zbor volivcev obvezno sklicati najmanj enkrat v dveh mesecih. Zato ni čudno, da čedalje pogosteje prihaja na dan vprašanje: mar zbori volivcev v komunalnem sistemu niso potrebni?

Zakon o zborih volivcev doslej še ni bil spremenjen. Če torej ni bil spremenjen, jih je treba začeti spet sklicovati. Hkrati pa velja pripomniti, da sklicovanje zborov volivcev ni odvisno samo od organov oblasti, ampak predvsem od volivcev samih, zlasti aktivnih članov SZDL, ki bi morali dati pobudo zanje. F. S.

Da so zbori volivcev koristna institucija, ni treba posebej podarjati. Spomnimo se nekaj let nazaj, ko so jih še dokaj redno sklicevali tudi po mestih: volivci so sprožili mnogo koristnih pobud, hkrati pa so predstavnikom oblasti oziroma izvoljenim organom postavljali tudi vprašanja z različnih področij in dobivali odgovore, ki so jim odpirali pogled ne samo v lokalno, ampak tudi v splošno gospodarsko-politično problematiko. Iz oči v oči se je moč najlažje pogovoriti o perečih vprašanjih, razčiščevati nejasnosti v gospodarski problematiki, odstranjevati lokalistična gledanja in težnje ter poglabljati razumevanje za povezovanje lokalnih problemov s problemi celote. Res je sicer, da ti zbori na splošno še niso prišli do povsem ustreznih osebine dela, bili pa so vendarle na pravilni poti.

Nedvomno je, da bi zbori volivcev tudi v komunalnem sistemu lahko odigrali pomembno vlogo, saj bi pomagali razjasniti ljudem neštete probleme, ki so predmet oskandanih razgovorov na ulicah. Treba bi jih bilo torej poizbiti in jih začeti sklicevati ne samo takrat, kadar gre za krajevni samoprispevek in za obravnavanje družbenega plana, ampak redno, kakor določa zakon. Njihov uspeh pa je seveda odvisen od priprave, o katerih bi morali sodelovati vsi člani SZDL in drugih množičnih organizacij, zlasti pa organi oblasti, ki so jih volivci na svoji volilni enoti polili in ki so zato dolžni prihajati k njim ter jim odgovorjati na vprašanja. F. S.

obratnih delavnic, ki so prešle na polindustrialno in industrijsko proizvodnjo — omogočile Dolenjski, da je krenila na pot gospodarske osamosvojitve. Iz pomoči nerazvitim področjem je bila zgrajena nova železnicovarna v Črnomlju, dograjena tovarna učil, razširjeno podjetje Kremen, tovarna Belsad, rudnik v Kanizari, obrata Telekomunikacij na Semku in v Sentjerneju, obnovljene dolenjske opekarne, postavljena osnova za industrijo marmora v Beli krajini, začeta so bila razna večja komunalna dela in podobno.

Objekti, zgrajeni ali razširjeni iz republiške pomoči, začeno zdaj dajati sadove in vračati vanje vložen denar. Tako je letos predviden dvig fizične proizvodnje v kovinski industriji kar za 38% v primerjavi z lanskim letom. Nova železnicovarna, ki se je lani v pozni jeseni združila s črnomeljsko tovarno učil v novo podjetje »Belt«, bo proizvedla 700 ton sive litine, lani pa je vtila 300 ton litih izdelkov. Trenutno izdeluje prvo serijo 1600 vodnih črpalk za Egipt. Sele zdaj, po združitvi obeh prejšnjih tovarn, je podjetje dobilo pravo tovarniško obliko. Veselje je pogledati v vse oddelke »Belts«, kjer kipi življenje. Med novimi artikli »Belta« je letos tudi 6 tisoč panografskih svetilk in 240 električnih pastirjev za kmetijstvo, v koprodukciji z »Mirno« pa izdeluje železne podstavke, kolese in nekatere druge dele za 1200 šivalnih strojev, ki jih bo letos dalo na naš trg novo proizvodno podjetje na Mirni. 850 železniških vagonov bo vrnilo prometu železniško podjetje v Straži, medtem ko bo novomeska »Motomontaža« dala na trg precej avtomobilov in kmetijskih strojev. Med katerimi je mrežna brana že vzbudila precejšnjo pozornost.

Za 23 odstotkov bo večja proizvodnja in razdelitev električne energije v okraju, proizvodnja premoga pa bo narasla za 13 odstotkov. Podjetje »Kremen« bo nakopalo letos 40.000 ton kremenčevega peska (lani ga je 32 tisoč) in 3 tisoč ton kamna roženca, ki ga doslej ni pridobivalo. Proizvodnja nekovinskih rud v okraju bo s tem za 18 odstotkov večja kot v lanskem letu. V kemični industriji bo farmacevtski laboratorij »Krika« v Novem mestu, prvi te vrste pri nas, povečal proizvodnjo in asortiment zdravil za 90 odstotkov v primerjavi s svojo lansko proizvodnjo. Za dobrih 80 odstotkov bo večja proizvodnja tudi v industriji gradbenega materiala. Opekarne bodo začele izdelovati votlake, ki jih doslej niso, za skoraj 2 milijona več pa bodo izdelale letos zidakov Nova žičnica za prevoz glin bo oživela opekarne v Prebni Lesni industriji, ki je razvila že doslej večji del vseh svojih

proizvodnih možnosti v mejah svojih dosedanjih kapacitet, predvideva povečanje produkcije za 9 odstotkov, tekstilna pa za 20 odstotkov (za 225.000 m² več bo izdelala moške konfekcije, »Belokranjka« pa v novi tovarni v Metliki prvih 17 ton trikotne konfekcije). Proizvodnja čevljev se bo povečala za 17.000 parov, predvsem otroških čevljev. Živilska industrija predvideva povečanje za 18 odstotkov: v »Belsadu« bodo izdelali 200 ton marmelade, 13 ton bonbonov in 110 ton džemov in kompotov več kakor lani, v »Danu« na Mirni in v »Belsadu« pa tudi 780 ton sadnih sokov več kot v letu 1955.

Povprečen dvig industrijske proizvodnje v okraju znaša 35 odstotkov v primerjavi z njenim fizičnim obsegom v lanskem letu, denarni obseg tega povečanja pa znaša dobro milijardo dinarjev. Od 519 ljudi, kolikor jih nameravajo industrijska podjetja v okraju letos na novo zaposliti, odpade na kovinsko industrijo kar 220 delavcev, ostalo pa na tekstilno, živilsko, čevljarstvo, lesno industrijo in rudarstvo.

ŠTEVILKE,

KI NE PVEDO VSEGA

Velik odstotek povečane proizvodnje v okraju v primerjavi z lanskim letom nam ne sme zametniti važne ugotovitve, da je namreč industrializacija Dolenjske dosegla šele polovico poti. Zgrajenim ali povečanim podjetjem primanjkuje opreme, brez katere ne bodo mogla izkoristiti predvidenega obsega proizvodnje. Primer »Belsada«: predvidenih 18 odstotkov povečanja bo letos kolektiv dosegel tako, da bo do skrajnosti izkoristil sedanje naprave, ki pa so docela dotrajale. V sedanjih prostorih pa bi kolektiv lahko s predvideno opremo in modernizacijo podjetja proizvajal na leto do 2156 ton sadnih izdelkov (sokov, sirupov, marmelad, džemov in kompotov), 150 hl naravnega in 3750 hl umetnega žganja, 1100 hl likerjev in desertnih vin, 1100 hl brezalkoholnih pijač, 300 ton sadnih bonbonov, 480 ton kisa in 100 ton konzervirane zelenjave. Ze v nekaj letih bi s povečano proizvodnjo v celoti povrnil stroške za nakup prepotrebne sodobne opreme.

All primer livarne v »Beltu«: proizvodni program predvideva 1400 ton trgovske in 400 ton strojne litine z delno opremo, po končani opremi s celotno mehanizacijo pa 2800 ton litih izdelkov na leto.

Sele potem, ko bodo nova dolenjska podjetja dobila potrebno opremo, bo v njih moč razviti vso predvideno proizvodnjo, ki bo v prihodnjih letih zagotovila uresničitev osnovnih ciljev industrializacije te pokrajine: njeno gospodarsko osamosvojitve. Tg.

V Dragi so odkrili SPOMINSKO PLOŠČO

Dne 19. aprila 1942 je Smeljejev bataljon zadal na Majerju v občini Loški potok hud poraz Italijanom. Praznovanje tega dogodka so domačini letos zaradi dejstva predstavili na nedeljo 19. aprila, ko so v svoje vrste povabili tudi nekatero stare partizane, ki so se tu mudili med vojno. V Dragi so na ta dan odkrili tri spominske plošče. Predsednik okrajnega odbora Zveze borcev Kočevje Karel Mikolčić je odkril ploščo na hiši, kjer so Italijani mučili 14 talcev in tri partizane, ki so jih ustrelili 25. avgusta 1942. Tedanji sekretar Okrožnega komiteta KP in OF Jože Kopitar je odkril spominsko ploščo na kraju, kjer so Italijani ustrelili tri partizane,

Mirko Kranjc pa na kraju, kjer je bilo ustreljenih 14 talcev. Občinski odbor Zveze borcev je imel ta dan v Dragi svečano sejo, na kateri je bil navzoč tudi Matija Malešič. Domači pionirji in odrasli so za to priliko pripravili tudi lep kulturni program.

Prebivalce vasi Draga, Trava, Srednja vas, Planina, Pungart, Črni potok, Podpreska, Lazec, Novi in Stari kot so Italijani leta 1942 poletli skoraj v celoti internirali, požgali mnogo domov, številne ljudi pa so pobili. Vzlic temu terorju je prebivalstvo zavredno sodelovalo s partizani, tako da v teh krajih niso poznali izdajstva. M. Z.

V kmetijski šoli premalo učencev

Kmetovalci in kmetijske zadruge podcenjujejo strokovno izobrazbo in se jim zdi škoda denarja zanjo

V zadnjih letih so prenapolnjene skoraj vse šole, da primanjkuje učilnic in učnega osebja. Zato je toliko bolj čudno, da imajo v nekaterih kmetijskih šolah premalo učencev. Kmetijska šola Rakičan bi lahko sprejela v internat 20 gojencev, v zadnjem letniku pa jih je imela samo 12. Od navedenih 12 gojencev jih je bilo 7 iz bivše občine Tišina, 2 iz občine Šalovci, iz večine občin pa ni bilo sploh nobenega.

Kje je vzrok za tako različno zanimanje med prebivalci raznih krajev za kmetijsko šolo? Bivši občinski ljudski odbor Tišina je poiskal fante za šolo in vsakemu prispeval mesečno po 1000 din za oskrbnino v internatu. V prvem letniku je prispeval okrajni ljudski odbor vsakemu še po 2000 din mesečno, da staršem ni bilo treba plačati nič. Občinski ljudski odbor Šalovci pa je obljubil dvema učencema po 1500 din mesečno. Uprava kmetijske šole sklepa, da je eden glavnih vzrokov, da ne pošlje več kmetov sinove v kmetijsko šolo, v plačevanju oskrbnine, ki znaša mesečno 3000 din. V primeri z dejanskimi stroški za hrano in drugo to ni mnogo, zato tega zneska ni mogoče znižati. Učencem pa tudi ne morejo dovoliti, da bi stanovali zunaj internata, doma, ker imajo praktični pouk pri takih delih, ki jih je treba opravljati zgodaj zjutraj ali pozno zvečer. Če bi tudi drugi občinski ljudski odbori, predvsem pa kmetijske zadruge, prispevale nekaj sredstev za oskrbnino učencev, bi šola imela več učencev.

Druga ovira je po mnenju uprave kmetijske šole v tem, da kmeti nerad pustijo svojega sina od doma takrat, ko ima na posestvu mnogo dela. To so poizkušali rešiti tako, da je bil teoretični pouk v šoli samo v zimskih mesecih, spomlad pa so učenci odšli na posestva svojih staršev in so se

vrnili v šolo jeseni. Predavatelji obiskujejo v letni sezoni učence na domovih, kjer ocenjujejo njihovo delo na domačem posestvu in jim dajejo nasvete. Vsak učenec vodi dnevnik svojega dela, svoje znanje pa uporablja pri delu na celnem posestvu in ne samo na kakih poizkusnih parcelah. Razen tega vodi evidenco o proizvodnih stroških in o prodaji pridelkov, kar je zelo koristno za proučevanje razlike v proizvodnih stroških na malih in velikih gospodarstvih. Učenci se večkrat zberó tudi v šoli, da se pomenuje s predavatelji o raznih stvareh. Ker se je marsikje razpasla navada, da tisti mladinici, ki končajo kakršno koli šolo, nočejo

ostati na posestvu, temveč odhajajo v druge službe, se nekateri starši bojijo tudi tega, da bi jih sinovi po šoli zapustili. Zato bo treba bolj kot doslej poudarjati potrebo po strokovni izobrazbi kmetovalcev. V prihodnjih letih bo treba zahtevati za vpis v kmetijsko šolo spridevalo o dovršeni kmetijsko-gospodarski šoli.

V povojnih letih je pouk v Kmetijski šoli v Rakičanu bil večkrat spremenjen od nekajmesečnih tečajev do dveletne šole. Pogoste spremembe včasih bolj škodujejo kot koristijo, ker začnejo ljudje podcenjevati šolo. Pred vojno je imela bivša banovinska kmetijska šola, ki je bila enoletna, vedno dovolj učencev. Po vseh dosedanjih izkušnjah bi kazalo spet uvesti enoletno šolo s poudarkom na poljedelstvu in živinoreji. Razen tega bi bilo koristno, če bi bila šola povezana s kmetijskim gospodarstvom, na katerem bi učenci imeli več praktičnega dela. Vendar sedanji obseg Kmetijskega gospodarstva Rakičan, ki je dobilo pred leti nova zemljišča v zelo oddaljenih krajih, ne ustreza temu, da bi ga v celoti združili s šolo.

Če bodo navedena vprašanja do jeseni rešili, se bo v novi letnik vpisalo dovolj učencev in bo šola celo premahajna, da bi sprejela vse prijavljence. P. J.

Utrinki iz Ljutomera in okolice

SKRB ZA LEPSO PODOBO MESTA

Ljutomer in naselja ljutomerske občine dobivajo v zadnjih tednih lepše lice. Vzpostavljajo se tu je del občinski ljudski odbor z odlokom, v katerem so določene dolžnosti lastnikov in upraviteljev hiš ter drugih nepremičnih obilicah in cestah. Nekateri lastniki so že poskrbeli za lepše pročelje svojih hiš: neustrezne napise odstranjujejo ali nadomeščajo z boljimi, urejujejo izložena okna in podobno. Posebno skrb je opaziti pri popravilu vrtnih ograj ob ulicah in cestah. Prvi sadovi povečane skrbi za lepšo podobo mesta so že opazni.

NOVA PRENOČIŠČA

Ceprav je Ljutomer majhno mesto, je dobro znan po vinorodnih krajih v bližnji okolici, kjer pridelujejo prvovrstna vina. Zato ga obiskujejo tudi turisti in izletniki. Da bi zagotovili dovolj prenočišč za turiste in potnike, je občinski ljudski odbor dovolil, da lahko oddajajo opremljene sobe potnikom, turistom in drugim obiskovalcem tudi zasebniki v drugih stanovanjih, kadar so vsa gostinska prenočišča polna. Take sobe bodo ustrezno opremljene.

PARADIZNIK, TOBAK, SEMENA...

Kmetovalci v Ljutomerski občini imajo velike možnosti za preusmeritev svoje proizvodnje na donosnejše kulture. Tovarne sadnih sokov »Kalnik« v Varaždinu

je začela sklepati s kmetijskimi združenji v občini pogodbe za odkup paradiznikov, kumar in druge povrtnine. Tovarne tobaka v Ljubljani pospešuje gojitelj tobaka, Semernar v Ljubljani pa semena vseh vrst. Vsa tri podjetja se povezujejo s kmeti preko kmetijskih združenj. Semernar pa se zavzema še za to, da bi ustanovili več manjših semenskih postaj.

O pridelovanju semen, paradiznikov in tobaka so v Ljutomerski občini razpravljali že na več posvetovanjih: pri ljudskem odboru in pri kmetijskih združenjih. Navedena podjetja so pripravljena odkupiti ves pridelek, ki bo ustrežal kakovosti. Ker pa so nekateri kmetovalci še vedno nezaupni do vsega novega, pričakujejo, da se bo pridelovanje semen, povrtnine in tobaka dovolj razmahnilo šele v prihodnjih letih.

14.000 SADIK AKACIJE...

Ljutomerski čebelarji imajo velike težave s tom, kako zagotoviti za čebele dovolj pašne. Menijo, da bi bilo treba sejati več ajde in saditi več akacije. Z ajdo si sami ne morejo pomagati, ker se je sedanja izrodila in bi bilo treba semensko ajdo uvoziti. Več so doslej storili za saditev akacije. Čebelarstvo društvo je oskrbelo članom in drugim kmetovalcem 14.000 sadike. Nekateri se sicer akacije bojijo, ker se sama širi na sosednja zemljišča, vendar je to moč preprečiti, če se okrog nasada izkoplje jarek. Akacije priporočajo saditi tudi zaradi tega, ker ima trd les, ki se lahko uporablja za tehnične namene, in raste zelo hitro. V teh dneh pa so čebele našle prvo pašo na repici. P.

Lep napredek ljudskih knjižnic v mariborskem okraju

Sosvet za ljudske knjižnice je na svoji seji obravnaval dejavnost knjižnic v mariborskem okraju in ugotovil, da so knjižnice dokaj napredovale. Tako je v primerjavi med letom 1954 in 1955 naraslo število knjig za 20.832, število bralcev za 9688 in število izposojenih knjig pa za 70.066. Leta 1955 je

Krompir izpodriva druge kmetijske pridelke

V zadnjih dneh aprila je na železniških postajah Rače in Slivnici zelo živahno. Kmetje dovažajo velike količine krompirja, ki ga je odkupila kmetijska zadruga in ga takoj nalaga na vagon. V občini Rače so imeli kmetovalci vse doslej precejšnje viške krompirja. Nekateri jim očitajo, da so ta krompir pridržali preko zime zato, da bi navijali cene, kar pa prizadeti zavračajo, da niso prodali vsega krompirja že jeseni zaradi tega, da bi imeli v zgodnji pomladi

nekaj dohodkov, sicer bi izkupiček za krompir porabili že pozimi. Kakorkoli je že, letos se ni izplačalo kmetom vskladiščiti krompirja. Jeseni so namreč prodali večino krompirja po 12 din kilogram, v začetku tega leta je padla cena na 10 din, sedaj pa dobijo 15 din za kilogram. Če upoštevajo izgubo pri teži in nekaj zaradi gnitja in mraza, ne dobijo za krompir mnogo več, kot bi dobili lansko leto.

Kmetovalci pretežnega dela občine Rače so se močno preusmerili na pridelovanje krompirja. Ceprav je ta občina po svoji površini med manjšimi, saj so jo ustanovili predvsem zaradi tega, ker vsega njenega področja niso mogli priključiti k občini Maribor-Tezno, kamor so prebivalci težili, je med največjimi pridelovalci krompirja. Lanske tržne viške krompirja so ocenili na 650 vagonov. Največ krompirja so pridelali na področju kme-

tijskih združenj Rače in Hotinja vas, nekaj manj pa v Marjeti na Dravskem polju, vtem ko je na področju kmetijske zadruge Fram zaradi višje lege bolj razširjeno sadjarstvo. Te tržne viške so v veliki meri zadruge tudi odkupile. Kmetijska zadruga Rače je odkupila na svojem področju do konca lanskega leta 250 vagonov jenskega pridelka krompirja, letos pa še 100 vagonov. S posredovanjem grosističnih podjetij zalaga s tem krompirjem razna primorska in industrijska mesta, zadnje pošiljke pa so bile namenjene za izvoz v Italijo.

V zadnjih letih je postal v občini Rače krompir skoraj edina poljedelska kultura, ki daje tržne viške. Pridelovanje žit so omejili na tako površino, da kmetovalci krijejo s pridelkom samo domače potrebe. Krompir namreč daje dober pridelek — v občini povprečno okoli 15.000 kg, nekateri kmetovalci pa so ga pridelali celo več kot 20.000 kg na 1 ha — in ima vzpodbujajočo odkupno ceno. To je nekateri kmetovalce zapeljalo, da pri setvi ne upoštevajo ustreznega plodoreda, temveč sadijo krompir v prejšnjih presledkih. Kmetijski strokovnjaki opozarjajo na nevarnost, da bo tako gospodarjenje preveč izčrpalo zemljo in se bo rodnost polj zmanjšala. Pri preusmerjanju kmetijstva na take kulture, ki najbolje uspevajo, je namreč treba upoštevati tudi take stvari, ki bodo šele v prihodnjih letih vplivale na pridelek. P.

Iz Dobrne in Vojnika

V Dobrni se je zaključil seminar zastopnikov DOZ, ki je trajal od 20. do 29. aprila. Namen seminarja je bil seznaniti zastopnike na terenu z novimi načini dela DOZ ter z znanstvenimi cenili in povečanimi in razširjenimi javnosti.

V Vojniku so 1. maja odkrili spomenik dvem padlim borcem. Ob tej priložnosti je prišlo v Vojnik več patrol ZB iz raznih krajev. D. B.

»Skupno stanovanje« v ptujem Mestnem gledališču

Na desek Mestnega gledališča v Ptuj uprizarjajo te dni Dobričinovo »Skupno stanovanje«. Premiera je bila v soboto, 23. aprila. Veselje je sicer marsikomu izvabila smeh, marsikoga spomnila na stanovanjsko stisko, katere tudi v Ptuj ne manjka, kaj več pa gledalci od nje niso imeli. »Skupno stanovanje« ni samo po sebi nič posebnega in ga lahko uvrstimo v vrsto lahkih komedij in burk, ki so letošnjo sezono tako pogosto na spored Mestnega gledališča v Ptuj. Komedijo je režiral kot gost Hinko Košak, nastopal pa je skoraj celoten ansambel ptujkega gledališča. Ceprav je težko govoriti o kakšnem posebnem uspehu te uprizoritve, vendar ni mogoče prezreti nekaj uspešnih kreacij: Danijel Sugman je dobro odigral vlogo deda Bogata, Berta Ukmarjeva je zložno tetko Poljo in Vera Videničková lahkožljivo Rado. Kakor je bilo že rečeno, ta uprizoritev ni imela posebnega odziva med občinstvom, ki zahaja v gledališko hišo zavoljo užitka, katerega nudi dramsko delo z umetniško vrednostjo. So pa tudi takšni gledalci, ki pridejo v gledališče zato, da se namrečejo. Le-tim je vodstvo Mestnega gledališča v Ptuj zopet ustreglo in so s komedijo »Skupno stanovanje« tudi zadovoljni. —mr.

IZ PRED SODIŠČA

Zaradi majhnih osebnih koristi sta pozabila na škodo, ki sta jo povzročila skupnosti

Konec leta 1952 je bila ustanovljena v Ljubljani Posredovalna pisarna za promet s nepremičninami in premičninami. Mestni ljudski odbor jo je ustanovil, da bi tako izločil pri prometu s nepremičninami in tudi s premičninami razne mešetarje, ki so znali zaslužiti pri takih poslih lepe vsote.

Posredovalna pisarna se je kmalu uveljavila, posebno še, ker je dajala tudi gospodarske nasvete in posredovala pri pripravljani in zaključevanju kupnih pogodb. Njeni uspehi bi bili lahko še večji, če se ne bi njen direktor Mihael Bričelj in njegov namestnik Josip Ciglič začela ukvarjati v zvezi z njuno službo še s prepovedanimi posli. Za njuno mehanizacijo pa je kmalu zvedelo tudi Tajništvo za notranje zadeve. Da bi se preprečilo, če drže govorice, da sestavlja Bričelj kupne pogodbe glede nepremičnin tako, da vnaša vanje manjšo kupnino, kakor pa so se stranke v resnici dogovorile in tako goljufa Finančno upravo, ki odmerja na podlagi sum utemeljen revizor je našel tudi pri pregledu na številne primere zlorab uradnega značaja direktorja, ki pa jih zaradi pomanjkanja dokazov ni bilo mogoče od kraja razčistiti. To je pa razumljivo, ker je vsakdo, ki bi lahko kaj polsnil, rače molčal.

Kljub vsemu temu pa je ostalo še nekaj primerov, ko niti Bričelj niti Ciglič spričo neovrgljivih dokazov, s katerimi je razpolagalo sodišče, nista mogla več iz zanke, čeprav je zlasti Ciglič poskušal s tem, da je ojavil prijete, ki so ga bremenile, zmanjšati njihovo verodostojnost. Tako je bilo ugotovljeno, da je Bričelj sestavil kupno pogodbo, ki sta jo sklenila J. O. in V. M., in v kateri je napisal, da znaša kupnina le 650.000 din, čeprav je dejanska znašala 1.500.000 din. To je storil zaradi tega, da bi kupec plačal Finančni upravi za 187.562 din manj prometnega danka, kakor bi ga moral. Njegov trud in prizadevanje v škodo skupnosti pa so stranke tudi narcajevale in mu dajale v raznih gostinskih obratih, kjer so se sešle z njim po uspehi prevari Finančne uprave, podkupnine v različnih zneskih. Prejem podkupnine pri Bričelju je bil ugotovljen v treh primerih, pri Cigliču pa v dveh.

Ce ostanemo samo pri tem, kar je ugotovilo sodišče, je kaj žalostno, da sta obtožena za sorazmerno majhno korist, ki sta jo imela od podkupnine, bila pripravljena oskudovati skupnosti za velike zneske, ne da bi bila pri tem pomislila le kolektiva in moralno škodo, ki sta jo s svojimi nečestitimi posli povzročila. Iz tega razloga menimo, da tudi kazni, ki sta jo prejela, ni prehudra, prej blaga, čeprav bo moral odsediti Bričelj v zaprto osem mesecev in plačati 10.000 dinarjev denarne kazni, Ciglič pa bo zaprt tri mesece.

Pogled na Ljutomer

Dolenjska za Teden Rdečega križa

V četrtek, 3. maja, je bila v Novem mestu razširjena seja okrajnega odbora Rdečega križa, na kateri so skupno z občinskimi odborniki RK ponovno pregledali naloge, ki jih je organizacija sprejela v počastitev letošnjega Tedna RK, ki bo od 6. do 13. maja. Delo RK v novomeškem okraju se kaže zadnja leta v zelo dobrih tečajih za prosvetljanje ženske vaske mladine, v številnih uspehih pri malih asanacijah, v reševanju najrazličnejših socialnih in zdravstvenih vprašanj in v dobrem sodelovanju s ostalimi družbenimi organizacijami pri širjenju splošnega izobraževanja in dviganja poudelja k napredku. Samo pri malih asanacijah so lani odbori RK ob pomoči okrajna in občin in s požrtvovalnim delom vaščanov zgradili 37 novih, predvsem vodooskrbnih objektov. Nad 4 milijone 338 tisoč dinarjev so prispevali za ta dela vaščani sami s prostovoljnim delom, z materialom in v denarju, nad 4 milijone 669 tisoč dinarjev pa je dala družba, tako da znaša vrednost izvršenih del nad 14 milijonov dinarjev, pri čemer je bilo prihranjenega dobrih 12 milijonov dinarjev. Za male asanacije je tudi letos veliko zanimanja. Samo ta mesec bodo izročili pod Gorjanci in blizu Skočjana prebivalcem petih vasi 5 novih zajetij z rezervoarji, napajališči in perišči.

Ob dobrem delu organizacij RK se je zvišalo tudi število članov te človekoljubne organizacije. Nad 7600 je v njej odraslih članov, podmladkarjev pa 6800. Da bi organizacija postala kar najbolj množična, je okrajni odbor sklenil, da bo še letos storil vse, da bo v mesecih novega okraja najmanj 10.000 članov RK. Zato bodo predvsem v Beli krajini oživilo delo osnovnih organizacij in utrdili občinske odbore RK, pri vseh občinskih odborih RK pa bodo tudi izvolili komisije. Pomnoč najpotrebnejšim bodo delili poslej samo preko vaških odborov in komisij. Vsi odbori RK sodelujejo tudi v pripravah za fluoro-grafiranje, ki se bo začelo v 8 občinah okraja 12. julija, prav posebno skrb pa bodo organizacije posvetile tudi prijavljanju prostovoljnih krvodajalcev za novo

transfuzijsko postajo, ki jo pripravlja novomeška bolnišnica za področje Dolenjske.

Glavna skrb organizacij RK v okraju pa je namenjena prizadevanjem za higieno živil. Skupno z zastopniki gostinske in trgovinske zbornice, živilskega laboratorija in sanitarne inšpekcije, Zveze zadrudnic in OZZ, okrajnega gospodinjstvenega centra in Socialistične zveze bodo odbori RK organizirali številna predavanja o pravilnem shranjevanju živil, pripravi in uporabljanju sočivja, o ravnanju z mesom in podobno. Pregledali bodo vse trgovske in gostinske lokale, pekarnice, mesnice in klavnice. Komisije bodo povsod tudi svetovale, kako je treba urediti posamezne lokale. V Črnomlju in Novem mestu bodo organizirali tudi slavnostni akademiji.

Število divjadi raste

Od Solčave, kjer teče državna meja, pa tja do LR Hrvaške se razprostira obsežno področje celjske okrajne lovske zveze. Večinoma je pokrito z gozdovi. Na tako velikem teritoriju imajo lovci nedvomno precej dela. V 50 državnih celjskih lovskih zvezah je 1200 organiziranih lovcov. Ta številka se pa še zvečuje. Dve lovske družini so letos razpustili, ker so slabo gospodarili in zanemarjali gojitev divjadi na svojem lovskem območju.

Število divjadi na celjskem lovskem teritoriju stalno narašča. Tu so mišljeni zajci in srnjaci, vtem ko se fazan še ni dovolj razprolil. Okrajna lovska zveza je ne pride na vrsto, še manj pa pacienti.

Odveč bi bilo pisati o pomenu zdravih zob in o dobri prebavi za uspešno zdravljenje tuberkuloze. Šest mesecev in pogosto tudi leto dni in več, ki jih preživimo v zdravilišču, nimamo možnosti, da bi si dali popraviti izpadlo plomba in podobno. Tukaj bi to lahko najlažje opravili, ne da bi nam bilo treba pozneje izostajati iz službe zaradi popravljanja zob.

Pristojni naj bi o tem razmislili, uprava zdravilišča pa naj bi storila vse, kar je mogoče, da bi to pomanjkljivost odpravila. M. M.

računa na uvoz fazanov. V loviščih je tudi čedalje manj jerebic, ker jih precej pogine zaradi zastreljav s sadnimi škroplivi in zaradi kurje kuge. Jerebic ne streljajo od 1945. leta naprej. Prehodna divjad v celjskem okraju so jeleni. Največ jih vidijo v sočevskem delu. Semkaj pridejo z avstrijske strani, nekaj pa jih pride tudi čez Savo. Med redke obiskovalce v celjskih revirjih sodi tudi medved. Na področju Luč in Solčave se redno pojavlja medved, ki zaradi pomanjkanja naravne hrane trga ovce. Iz omenjenih razlogov je dovoljen odstrel tega škodljivca, čeprav je žival zaščiten. V planinskih krajih solčavskega področja povzročajo škodo divjadi planinski orli. Le-ti napadajo mladitve gamsov.

Nekoč najlepša lovišča na področju Bohorja, Planine in Kozjega so še vedno zelo rečna na divjadi. Razen mišale vojne, ki je nedvomno zapustila dize posledice, so po vojni v teh krajih divji lovci povzročili največ škode. Lovska zveza in Ljudska milica se sicer borita proti takim škodljivcem, vendar za zdaj še brez večjega uspeha. Na področju kozijskega imajo divji lovci še precej trofejnega orožja. Kaže, da bo v omenjenih krajih treba poseči po bolj učinkovitih in strožjih ukrepih.

Družine v celjskem okraju so v minulem obdobju imele uspehi pri gojitvi divjadi in iztrebljanju zverjadi. Število divjih prašičev pada, toda kljub temu so ščetinjari lani povzročili kmetom sorazmerno veliko škodo. Okrajna lovska zveza je iz svojega sklada lani poravnala za 600.000 dinarjev škodo. Lisice je zelo malo; lani pa so v vitankem območju ustrelili brejo volkuljo. Po pripovedovanju ljudi — zlasti lovcov, sta na Pohorju samo še dva volkova — samca. F. K.

BRALCI NAM PIŠEJO

V Zdravilišču Topolšica potrebujejo zobozdravnika

V zdravilišču Topolšica sem preživel kot pacient skoro tri leta. Lahko sem spremljal razvoj zdravilišča in se prepričal o uspehih, ki jih ima pri zdravljanju tako hude bolezni kot je pljučna tuberkuloza. Prav zato, ker sem tako dolgo tu, sem pa občutil tudi pomanjkljivosti. Ena izmed pomanjkljivosti je predvsem v tem, da bolniki nimamo možnosti, da bi si dali popraviti zobe. Tudi uslužbencem zdravilišča se ne godi dobro. V zdravilišču je sicer moderno opremljena zobna ambulanta, vendar ni zobtehnik, ki bi delal, dela bi pa imel dovolj. Zelo, zelo redko sicer pride zobar, toda takrat niti zdravstveno oseb-

IZ ZAKLADNICE SLOVENSKE UMETNOSTI

Mihael Stroj: Zenski portret

Po Langusu in Tomincu je zaslovel pri nas kot ugleden meščanski portretist gorenjski rojak iz Lubnega nad Kranjem, Mihael Stroj (1803-1871). Naslikal je dolgo vrsto oljnih portretov bogatih meščanov v Ljubljani in Zagrebu. Delal je v značilno bidermajerskem, pozneje tudi romantičnem načinu. Med portretiranci je več v javnosti znanih oseb, tako Prešernov šef odvetnik dr. Crobath in člani njegove družine, Stanko Vraz, župan ljubljanski J. N. Hradecki, naša prva pesnica Luiza Pesjakova itd. — Naša podoba, ki prav značilno kaže njegovo ustvarjanje v najboljših letih slikarjevega življenja, predstavlja Ljubljankanko Marijo Paravičovo, rojeno Luckmannovo. Portretiranka je v večerni obleki in ima plesno oblačilo okrašeno z značilnim sodobnim nakitom. Slika je iz leta 1855 in je zdaj v Narodni galeriji

Tržaški Pirandello
Velik uspeh SNG iz Trsta

Gostovanja Slovenskega narodnega gledališča iz Trsta so postala doživetja v našem kulturnem življenju. Tokrat pa so gostje kljub vsemu pričakovanju še celo presenetili, saj je bila njihova uprizoritev po svoji vrednosti enkratna in izjemna, poleg tega pa v vseh ozirih sodobna.

Nemajhen delež je treba seveda pripisati pisatelju Luigi Pirandello, ki smo ga po mnogih letih spet gledali v Ljubljani. Pred vojno smo videli v njem le spretnega akrobata, ki je znal snov zaplesti v duhovito, a hkrati, za naš takratni okus, nemogočo obliko. Njegove vrednote smo prezrli in kmalu pozabili nanj. Tokrat pa smo ga vendarle sprejeli z večjo pozornostjo, saj je že nekaj let tako rekoč z eno nogo stal v krogu naših gledaliških sporov. Se več: gledalce je njegov Henrik IV. resnično navdušil.

In kakšen je? Vsekakor sodi med njegova boljša, a tudi bolj umerjena dela. Prikazuje nam zgodbo italijanskega bogataša, ki je med neko zabavo, preobleden v Henrika IV., nemškega kralja, padel s konja in za nekaj časa izgubil razum ter si pričel domišljati, da je tudi v resnici kralj. Prijatelji in rodbina mu ustvarijo ustrezno okolje, zaposlijo zanj preobleden služničar itd. Toda Henrik že dolgo ve, kako in kaj je z njim. A kaj naj stori? Vsi so prepričani, da je blazen in nihče mu ne bo več, da se je osvobodil, še manj pa, da bi pozabil, kako je bilo. Sele ljubosumje ga vrže iz ravnotežja, da se izda. A ker ubije svojega starega tekmeča, mora igrati blazneža še naprej, da se izogne posledicam. Izta svoje maske prikriva celo zločin.

Tržaška predstava je lep dokaz, da pirandelizem ni izmišljotina dolgočasnega razuma ali brezidejne zmede. Ne bi bilo težko ugotoviti, kako tesno je povezana idejnost dela z nenavadno obliko, ki bi jo lahko imenovali tehniko presenečanja, in da je vprašanje človekove pristnosti in zlaganosti prav v številnih menjavah resnice in videza dobilo ustrezno estetsko podobo. Prav tako pa je res, da je Pirandello svet za nas tuj in da se nam zdi mnogo bolj zanimiv, kot pa je v resnici globok.

Režiser Vlado Habunek je izoblikoval stilno in idejno čisto predstavo. Njegov prijem je resnično sodoben: zgradil je celotno uprizoritev zgolj na igralcih. Črtal je vse nepotrebne rekvizite, zato pa stiliziral govornico in gibanje. Če smo sicer vajeni stacionarnih prizorišč, je bilo njegovo gibljivo in največji možni meri: tenkočutno obarvana razpoloženja so rasla iz nenehno izpre-

minjajočega odrskega prostora, gibanja in medsebojnih odnosov igralcev, barvnih kombinacij, likovne zgradbe celotnega prizorišča itd. Poudarek režije je bil torej na podrobnostih, katere navadno zanemarjamo in ki imajo povsem paradoksen učinek, kajti prav z njihovo pomočjo je potisnjen v ospredje tekst in s tem idejnost dela. Habunek je pokazal, da je prijem zanj le sredstvo, kajti preko dovršene čutne podobe je ustvaril idejno čisto predstavo izjemne vrednosti: sodba, da je bila na evropski višini, nikakor ni pretirana.

Henrika je igral Rado Nakrst z nenavadno, polno intenziteto, izza katere je bilo ves čas pri-

Da ne bo nesporazuma: ne gre za pravo, v klasičnem smislu pojmovano gledališče, temveč le za svojevrstno vzgojno možnost, ki je pa vendarle še najbližja gledališču. Zamisel »gledališča mladih« se je porodila z mnogimi drugimi zamislimi, med katerimi so bile v poslednjih letih mnoge tudi realizirane in bi jih lahko spravili pod skupen imenovalec: izvenšolska vzgoja mladine po najodobnejših metodah. V okviru teh prizadevanj sta v Ljubljani že doslej opravila pomembno delo Zveza prijateljev mladine in Pionirska knjižnica. Mimo raznih tečajev, jezikovnih, risarskih, plesnih in drugih, je prišlo prav pod okriljem Pionirske knjižnice tudi do ustanovitve tako imenovanega Gledališča mladih.

Novo »gledališče« je dobilo svojo dvorano v Križankah, umetniški vodja mladega in malega gledališča je Balbina Battelino-Baranovič. V »ansambel« se je prijaviло nič manj kot 250 otrok v starosti med 12. in 18. letom, pretežno dijaške in vajske mladine. Ž željo, da bi postali gledališki igralci? Morda. Toda Gledališče mladih nima tega namena, njegov namen je prej vzgoja gledališkega občinstva kot pa šola za igralce. Osrednji namen in prizadevanje te mlade kulturnovzgojne ustanove sta predvsem v tem, da bi v mladem človeku zbudili smisel in zmožnost za opazovanje življenja okrog sebe, smisel za vrednotenje in razločevanje dobrega od slabega, umetniškega od plaže, in, ne kot poslednje, smisel in zmožnost za spoznavanje samega sebe.

»Gledališče mladih« bo zato v precejšnji meri baziralo na improviziranih predstavah, improviziranih namreč v tem smislu, da bi sodelujoča mladina sama pripravila prizore za uprizoritev, izseke iz lastnega, vsakdanjega življenja, tistega življenja, ki ga vsak

dan živi, a ga prav zaradi njegove vsakdanjosti nekako ne vidi, ne razmislija o njem in ga konec koncev niti ne pozna. Gledališče naj bi jim omogočilo, da bi to življenje spoznali, da bi pokazali, kako ga oni, mladi, dojemajo in razumejo. Pot do tega pa je tudi pot v samega sebe, v odkrivanje svojih karakternih lastnosti in kot končna vzgojna posledica: v težnjo po oblikovanju v osebnost, v človeka, ki je svest samega sebe, ki niti ne precenjuje niti ne podcenjuje svojih zmožnosti, v človeka, ki ima občutek za mero. Torej daleč od negovanja sanj o velikih zvezdah in zvezdnikih gledališča in filma, sanj, ki niso tuje mnogim mladim ljudem, v nekem smislu bi celo lahko rekli, da bo prav to gledališče ozdravilo marsikatero mladega sanjačca, ki si predvsem ob filmu ustvarja iluzije o junakih, ki so narejeni, in o deželah, ki so zlagane.

Razen teh, tako imenovanih improviziranih predstav, v katerih so ti mladi ljudje vse, i dramska snov i oblikovalci te snovi, igralci in občinstvo, bodo v Gle-

dališču mladih tudi kombinirane predstave z otroki in poklicnimi gledališkimi igralci, pa tudi predstave s samimi gledališkimi igralci, vendar vedno predstave izključno za otroke oziroma za mladino v širšem smislu.

Cez nekaj dni, v prihodnjem tednu, se bo Gledališče mladih predstavilo s svojo prvo, otvoritveno predstavo, z dramatisacijo srbske pravljice v verzih »Car Trojan ima kozja ušesa«; delce bo izšlo v posebni knjižici, ki jo bo izdala Zveza prijateljev mladine. Stalni repertoar Gledališča mladih bo zahteval tudi več nadržanosti v izbiri in večjega razmaha pri pisanju in prevajanju mladinske odrske literature. Da bi se s tem lahko okoristili tudi drugi mladinski in šolski odri po Sloveniji, bodo ti teksti izhajali v redni zbirki pri Zvezi prijateljev mladine.

Pa še nekaj se mi zdi vredno poudarka: Ves ustroj in vse delovanje Gledališča mladih bo kar se da preprosto in enostavno, brez kuliserij in brez dragih kostumov, glavno odrsko sredstvo: preprost

reflektor. Koncepcija Gledališča mladih izhaja iz prepričanja, da je moč z minimalnimi sredstvi, že samo s pomočjo luči ustvariti iluzijo gledališča v skoraj vsakem, kolikor toliko večjem prostoru, prav gotovo pa v vsakem šolskem prostoru, brez odra in zaves. To seveda ni novost, je pa možnost, ki jo predvsem naše podeželje vse premalo izrablja, preprosto »gledališče v krogu« je prav gotovo posrečen izhod za vse, ki nimajo odra, morda niti ne prostora, kjer

PRED OBISKOM
HUDOŽESTVENIKOV

Voditelj literarnega oddelka Hudožestvenega teatra Jurij Surkov je poudaril večeraj na tiskovni konferenci v Beogradu, da ansambel tega velikega sovjetskega gledališča zdaj prvič po devetnajstih letih gostuje v tujini. Poslednjič je gostoval na pariški svetovni razstavi 1937. V Jugoslavijo bo prislopo 82 članov ansambla, med njimi v glavnem najuglednejši sovjetski umetniki, kot so Tarasova, Jelenskaja, Sevečenko, Kedrov, Gribov, Stanicki in drugi.

Surkov je dejal, da bodo jugoslovanskemu občinstvu prikazali predstave, iz katerih bo najboljše moč videti bistvene odlike

dela Hudožestvenega teatra. Drama Čehova »Tri sestre« bo prikazana po režijski zamisli Nemiroviča-Dančenka, enega izmed ustanoviteljev tega gledališča, ter z igralci, ki v tem delu že 15 let nastopajo na moskovskem odru. Temeljna režiserja zamisel je bila prikazati Čehova kot velikega pesnika in humanista. V Tolstojevih »Plodovih prosvete« sta se ansambel in režija trudila, da bi izrazila nebrzdani, zdravi smeh nad umirajočo kulturo plemiških vrščikov. To je dejansko Tolstojeva komedija, v kateri so zvesto prikazane razmere in življenje kmetov v carski Rusiji.

V »Kremeljskih zvonikih« Nikolaja Pogodina, dramati, napisani 1939., je Lenin prikazan kot osrednja osebnost v nespornju z drugimi deli sovjetskih pisateljev, v katerih so Leninu vedno dali stransko vlogo. V dramji je prikazan trenutek iz zgodovine Sovjetske zveze, ko je Lenin prva leta po Oktobrski revoluciji razglasil idejo o elektrifikaciji. V vlogi Lenina nastopa Boris Smirnov.

Surkov je zatem poudaril, da Nušičev »Gospo ministrica« neko moskovsko gledališče uprizarja že deset let, prav tako pa uprizarjajo Nušičevi komediji »Dr.« in »Pokojnik«, kakor tudi Vojnovičev »Elvinkočij«. Surkov in pomočnik direktorja teatra Belokopitov sta izrazila željo, da bi v Jugoslaviji izbrali še katero gledališko delo, ki bi ga opozorili in Sovjetski zvezi.

Veno Pilon: Tihožitje

Beležka o tretjem kongresu bibliotekarjev

Zadnje dni meseca aprila je bil v Zadru tretji kongres Zveze bibliotekarskih društev Jugoslavije. V nastopku z obema dosedanjima kongresoma, tako ustanovnega v Ljubljani in mariborskega, ki sta bila predvsem manifestativno organizacijskega značaja, je bil zadnji izrazilo delovno strokovni kongres. Udeležilo se ga je nad 400 bibliotekarjev, organizirani pa je bil v Zadru zaradi istočasne proslave stoletnice obstoja znanstvene biblioteke v Zadru in 150-letnice prvega hrvaškega časnika »Kraljski Dalmatine«. Na kongresu so razpravljali o nekaterih pereh strokovnih problemih. Tako je bilo v dnevni red uvrščeno predavanje o strokovni izobrazbi bibliotekarjev, referati komisije za znanstvene knjižnice, komisije za ljudske knjižnice in poročila o mladinskih knjižnicah.

Znanstvene knjižnice: v komisiji za znanstvene knjižnice je bil predvsem zanimiv referat o centralnem katalogu in referata o sodelovanju znanstvenih knjižnic in zaščiti knjig in knjižnic. Centralni katalog, ki obstaja v Beogradu, je katalog inozemskih knjig, izdanih po letu 1919, in razen tega še katalog za periodični tisk za isto razdobje. Prepise iz tega kataloga bosta dobili tudi knjižnici v Ljubljani in Zagrebu, kar je za obe ustanovi velikega pomena. Poročilo o sodelovanju znanstvenih knjižnic se je dotaknilo nakupovanja knjig v tujini, podani pa so bili tudi predlogi za medsebojno sodelovanje znanstvenih knjižnic. Tretji referat v komisiji za znanstvene knjižnice je imel profesor Alfonz Gspan o zaščiti knjig in knjižnic. V tej zvezi je referent govoril o nujno potrebnem restavriranju in zaščiti dragocennih tiskov, knjig in arhivov. Referent je opozoril tudi na novo nevarnost, namreč na invazijo termilit, ki so se že pojavili v Makedoniji, v Dalmaciji in na tržaškem ozemlju.

Poudaril je, da se problem restavriranja proučuje zgolj iz literarne in mnogo manj praktično, ker za ustanavljanje laboratorijev primanjkuje denarnih sredstev, kljub temu da je v vseh knjižnicah ogromno materiala za restavriranje.

Ljudsko knjižničarstvo: Poročila v komisiji za ljudsko knjižničarstvo so se podobno kot vedno do

sedaj najprej ustavljala ob zveznem zakonu o ljudskih knjižnicah, ki se pripravljata že več let in ki je za razvoj in za uspešno strokovno ter kulturno-prosvetno delo ljudskih knjižnic nujno potreben, pa tudi o sodobnih vprašanih knjižničarstva: o svobodnem pristopu, družbenem upravljanju in knjižnicah, vaških knjižnicah, knjižničarskih kadrih itd. V zvezi s svobodnim pristopom je kongres ugotovil, da je psihološko mnogo privlačnejši za bralca kakor dosedanja način pušta in knjižničarja in da ga je treba uvesti povsod tam, kjer so za to pogojni prostori. Znanstvi se je ta način obnesel v mladinskih knjižnicah. V Sloveniji imamo že nekaj knjižnic s svobodnim pristopom: v Mostah v Ljubljani, v Polju, v Sežani in v ljubljanski pionirski knjižnici.

Ko je kongres razpravljal o splošnih vprašanih ljudskih knjižnic, je bilo govora tudi o bibliotekah centrov, ki uspešno delajo v Srbiji kot organ, ki povezuje in organizacijsko vodi knjižnice v republikah, in o utrditvi okrajnih in občinskih centrov. Zlasti pa so bila zanimiva poročila o knjižnicah družbenih organizacij, o sindikalnih knjižnicah, ki večinoma životarijo po podjetjih in ki z

vedno resnostno znova postavljajo vprašanje, kako posredovati knjigo delavcu, nadalje o šolskih ter mladinskih knjižnicah. Te poslednje so v zadnjih letih uvedli v vseh večjih centrih po Jugoslaviji. Poleg samostojnih mladinskih knjižnic je kongres priporočil, da vse ljudske knjižnice ustanovijo, kjer so za to pozori, posebne mladinske oddelke. To je toliko bolj važno, ker 60% vseh obiskovalcev knjižnic odpade na mladino. Veliko pozornosti je kongres posvetil tudi kadrovskim vprašanjem. Sedaj, ko postajajo okrajne in občinske knjižnice samostojne, namreč primanjkuje knjižničarjev. V drugih republikah (Hrvaška in Srbija) si pomagajo s šolami za knjižničarje — štiri letna šola po mali maturi in enoletna po veliki maturi, v Sloveniji predlog za ustanovitev enoletne šole ni prodir. Društvo bibliotekarjev Slovenije proučuje sedaj možnosti za ustanovitve posebnega oddelka za knjižničarstvo na Višji pedagoški šoli in poseben predmet na učiteljski šoli.

V razpravi so bili sprejeti številni sklepi, ki so bili vključeni v zaključno resolucijo kongresa. V tej resoluciji je tudi poziv, da se omogoči Narodni knjižnici v Beogradu vse svoje sile prosvetnemu dvigu ljudstva. Močna glasbena nadarjenost in organizacijska spretnost sta ga usposabljal za to, na katero sta ga vodila navdušenje za lepoto umetnosti in prosvetna vnema.

V Soštanju, kjer je deloval pred vojno, je že kot mladi učitelj leta 1926 ustanovil mladinski zbor »Zvonček«, ki ga je vodil do leta 1940. Vmes je vodil pevske zборе odraslim, tako 1935-1936 do njegove uradne prepovedi delavski pevski zbor »Ivan Cankar«. S posameznimi pevci leta 1936 ustanovljenega in leta 1938 spet oblasno razpuščenega zbora »Vzajemnost« je ustanovil »soštanski

okteti, ki je prenehal 1940. Ko je bil Vreže zaradi svojega naprednega dela zlasti na pevskem področju premečen na Pečico pri Podredu. Bil je med pobudniki »Društva mladinskih pevovodij« za območje severno od Save in društveni predsednik. Priredil je mladinske pevске festivale v Soštanju in Zalecu.

Po osvoboditvi je v Celju dobilo njegovo prosvetno udeleževanje nov razmah. Najbolj ga pona Slovenia po uspehih, ki jih je dosegal na republiških pevskih prireditvah z mešanim zborom SKUD »France Prešeren«, šigar umetniški vodja je bil 1947-1954. Od 1947 vodi tudi mladinski zbor II. gimnazije, lani pa je na tem zavodu ustanovil mešani zbor. Po osvoboditvi je organiziral tudi festival celjskega okrožja in vodil na njem pevski zbor 3000 mladincev. Za zborovodje tega festivala je priredil s pomočjo Franceta Marolta v Celju zborovski tečaj, ki se je po njegovi zaslugi nadaljeval v periodični obliki do leta 1949.

Trideset let zborovskega dela

Trideset let zborovskega dela

Trideset let zborovskega dela

IZ NASIH KINODVORAN
Nesmrtna ljubezen

Sovjetski barvni film. Režija: A. Parhomenko. Balet izvajajo: Galina Ulanova, J. Zdanov, S. Korenč, V. Kuderjašev. Distribucija: Lovćen film, Budva.

»Nesmrtna ljubezen«, oziroma v izvirnem naslovu »Romeo in Julija«, je baletni film moskovskega baleta s Galino Ulanovo. Glasba: Sergej Prokofjev. Barve so lepe, Galina Ulanova pleše izredno. Toda vseeno nas najbolj prevzame scena z umirajočim Mercutio.

Le posamezne scene pa nam morejo pričarati pravo sliko o moči v svetu poznanega in vodilnega ruskega baleta, ker sta režija in kamera zelo konservativni. Vse se skoraj brez izjeme dogaja pred samo kamero, ki pa je kar nerazumljivo statična. Niti enkrat ni napravila skoka z Ulanovo, ves čas je ostala trdo prikovana na robu odra, na katerem se odvija balet Sergeja Prokofjeva. Jar.

Pariška grafika na Nemškem

Sodobne upodabljalčke umetnosti si skoraj ne moremo zamisliti, če bi hoteli izločiti tako imenovano »Pariško šolo«, ki združuje celo vrsto umetnikov različnih narodnosti, hoten in smerni. Pariz je še zmerom središče svetovnega umetniškega utvarjanja, saj je mesto, ki ima čudovito priložnost, ki omogoča posameznim talentom sprostitve in razvoj, saj je Pariz poln posebnega, zmeraj oplajajočega duhovnega ozračja, kjer se lahko razvijajo najrazličnejše osebnosti.

Navzile različnosti članov te »šole« Ecole de Paris, družji njihova dela vendar neka soredna nota. Če nò drugega, jim daje značaj popolne svobode, intenzivnosti in svežine.

V Hannoveru so v odnodni galeriji Kestner-Gesellschaft nedavno priredili razstavo pod naslovom »Mlada grafika iz Pariza«. Razstavilo je 32 umetnikov vsega skupaj 78 listov. Izmed razstavljajev jih je rojenih izven francoskih meja dvajset, ki so zastopani v 53 delih. Med francoskimi člani pariške šole je nekaj znanih imen: Dubuffet, Estève, Cichelia, Manésier itd., izmed na tujem rojenih avtorjev so bili pa zastopani: Clavé, Friedländer, Hamaguchi, Hartung, Hayter, Lardera, Zao Wou Ki in še nekaj manj znanih.

Ljudsko revijo Prešernove družbe OBZORNIK dobitve v vseh knjigarnah, kioskih, trafikah

ŠPORT IN TELESNA VZGOJA

PO DRUGEM IN PRED TRETJIM KOLOM ZVEZNE KOŠARKARSKE LIGE

LAHKO IN TEŽKO

Olimpija pričakuje doma Proleterja iz Kreke, »Ljubljana« igra v Zagrebu z Mladostjo — Priznanje slovenskim košarkarjem: pet kandidatov za reprezentanco

Ce bi si hoteli po prvih dveh krogih zvezne košarkarske lige napraviti sliko o moči posameznih moštvo, bi bili gotovi le v vrhu in na dnu lestvice. Le Proleter in Partizan sta osvojila vse štiri točke, novinec Proleter iz Kreke in Radnički pa sta skupaj osvojila eno točko. Že v začetku tekmovalja lahko ugotovimo, da bo brzokonec tudi letos držalo pravilo, da lahko novinec v zvezni košarkarski ligi obstanejo samo eno tekmovalno sezono.

Vendar pa pri košarkarjih ni vse po starem. Najboljšeje novost je, da desetkratni državni prvak Crvena zvezda ni med vodilnimi in da ina za to kaj malo izgleda v prihodnjih krogih. Ni čuda, da je trener Božičević v Beogradu, ki je bil drugi poraz Crvene zvezde doma, od kar tekmujejo v košarkarski ligi — dejal svojim igralcem: »Takšne stvari bodo odsej bolj pogoste.« Crvena zvezda je v zadnjem letu izgubila vrsto svojih najboljših igralcev (Curčić, Andrijašević, Bjegević, Godčić) in bi zato le težko držala korak z ostalimi najboljšimi.

PROLETER NAJRESNEJSI KANDIDAT

Med temi je doslej največ pokazal zrenjanjski Proleter: zmaga nad neposrednim tekmeccem, Olimpija v Ljubljani in Montažnim na svojem igrišču. Vse

štiri točke so košarkarji iz Zrenjanina osvojili z gotovostjo, tako da jih že sedaj lahko štejemo med najresnejše kandidate za naslov prvaka. Partizan iz Beograda, ki edini še drži korak s Proleterjem, je igral mnogo bolj negotovo. Posebno proti Mladosti v Beogradu, ko bi Zagrebčani z nekoliko mirnejšo igro morali popolnoma zasluženo zmagati, saj so pred koncem vodili kar za osem košev.

POL IZKUPICKA

Slovenska liga sta bila doslej enkrat poražena in enkrat zmagala. Olimpija v Kristiančevem v Beogradu ponovno zaigrala skladno in gotovo, tako da bo v nadaljnjem tekmovalju s tem moštvo resno računati pri sestavljanju znojnega dela prvenstvene lestvice. Enako sljubljana, ki pa se je drži tradicionalna močila z vremenom. Tako v Beogradu in Zagrebu, kjer so igrali borbeno igranje Proleterja iz Kreke, namesto da bi si popravili razliko v koših.

Lokomotiva in Montažna sta prav tako člana srednjega dela s po dvema osvojenima točkama. Težko je pričakovati, da bi ta dva zagrabska kluba posegla v borbo za vrh. Čeprav ne gre zanikati, da bosta vsakomur trd oroh, posebno na domačem igrišču. Izvrstna igra srednjega napadalca Milotiča bi Montažnemu gotovo še prinesla marsikatero točko. Tretji zagrebški predstavnik deli usode z Radničkim in eno osvojenjo točko.

KAJ PA TRETJE KOLO?

V soboto in nedeljo je na sporedu tretje kolo. Najzanimivejše bo v Zagrebu, kjer se bosta pomerila oslabljena Crvena zvezda in Montažna. Zanimivo zato, ker je pričakovati drugi poraz Crvene zvezde v prvenstvu.

Ce v športu ne bi bilo presenečenj, bi zmagovalec v ostalih treh tekmah lahko določili vsaj prej. Trije najbolj favorizirani klubi pričakujejo namreč na svojih tleh najslabše. Proleter igra z Lokomotivo, Olimpija s Proleterjem iz Kreke, Partizan pa z Radničkim. Ce je kje pričakovati presenečenje, je to v tekmi med Partizanom in Radničkim. Ta dva nasprotnika dobro poznata eden drugega, zato ne bi bilo izključeno, da novinec Radnički zagrabi Partizanu štirinajstrednvi poletje.

TEŽKA TEKMA »LJUBLJANA«

»Ljubljana« gostuje v Zagrebu, kjer bo imela težko in negotovo borbo z

Mladostjo. Tekme med tema dvema kluboma, stalnima članoma zvezne lige — so bile vedno do zadnjih trenutkov zanimive in presenečenja so bila v dosedanjih tekmah vse prej kot redka.

ZADNJI IZPITI

Nedeljsko kolo bo tudi zadnji izpit državnih reprezentantov, ki jih prihodnje nedeljo pričakuje težka tekma s Francijo v Beogradu. Zvezni kapetan pa bo imel še eno priložnost preizkušati se, ali je dobro izbral ali ne. Kaže, da se je tokrat usmeril zlasti na lajšjo igralko, hkrati pa je izbor reprezentance novo priznanje slovenskim košarkarjem, ki jih je poklicanih na trening kar pet (Kristiančić, Müller, Kapelj, Zupančič in Danev).

PRED EVROPSKIM VESLASKIM PRVENSTVOM NA BLEDU

Pomembna prireditev

Vse evropske države pripisujejo blejskemu prvenstvu pomembno vlogo

Dela na organizaciji evropskega prvenstva v veslanju na Bledu lepo napredujejo. Ta mesec je bilo opravljeno veliko. Najprej sta v začetku aprila odšla dva člana organizacijskega komiteja v Bled v švicco predsednika Mednarodne veslaške zveze G. Mullera, pred dnevi je bil v Zagrebu sestanek članov sekretariata organizacijskega komiteja. Na Bledu samem pa so že začeli s pomembnejšimi gradnjskimi deli. Toda pojdimo lepo po vrsti.

V začetku meseca sta odpovala v švicco sekretar komiteja za organizacijo prvenstva tov. Benedik in šef na gradnje tov. Jančič, ki sta predložila predsedstvu Mednarodne veslaške zveze tehnične načrte, kakor tudi plan celotne organizacije prvenstva in se posvečevala o tehničnih vprašanjih glede same izvedbe prvenstva. Vse predložene načrte je Mednarodna veslaška organizacija z manjšimi dopolnitvami odobrila, predsednik Muller pa je izjavil, da je zelo zadovoljen z dosedanjimi deli in predloženi načrti.

Na sestanku sekretariata organizacijskega komiteja v Zagrebu so bila na dnevnem redu predvsem vprašanja glede samega sporeda za časa prvenstva.

vprašanje kongresa Mednarodne veslaške zveze in določitev sodelavcev za izvedbo prvenstva.

Na samem Bledu pa se je začelo z velikimi gradnjami. Trenutno je v delu štiri v nekaj dneh pa se bo začelo tudi z deli na cilju, medtem ko bodo z deli za razširitev tribuna začeli nekoliko kasneje. Vsa dela pa morajo biti opravljena do 5. avgusta, ko bo na Bledu državno prvenstvo v veslanju, tako da bo potem preostalo še dovolj časa za morebitne izboljšave.

Doslej se je za prvenstvo načelno pripravilo že 16 držav (zadnje dni sta prispeli še prijavi Danske in Poljske) in doslej niso prijavljene samo še vse tri skandinavske države, ki pa bodo to verjetno storile v prihodnjih dneh. Turčija pa se bo prijavila pod pogojem, če ji prireditelj zagotovi čolne. Rok za pomeninske prijave pa je do 12 dni pred začetkom samega prvenstva.

Vse evropske države pripisujejo blejskemu prvenstvu veliko pomembnost. To bo namreč ved ali manj izbirno tekmovaljeva tekma za Melburne, in zato bodo vse posadke imele verjetno s seboj večje število spremljevalcev, ki jih bodo ocenjevali. Vprašanje pa je seveda, kako bodo posamezne posadke, ki bodo zablesteli na Bledu, držale svoje forme do olimpijskih igr.

Precejšen problem predstavlja za prireditelja še vedno stanovanjsko vprašanje. Vse kaže, da bodo posamezne reprezentance številnejše, kot je bilo prvotno zamišljeno. Nemei so se sami odločili, da bodo stanovali v Radovljici v hotelu »Grajski dvor«, ker bodo imeli tam več mira. Za domače veslače, ki si bodo hoteli ogledati prvenstvo, bo na razpolago skupno ležišče in camping. Ob času prvenstva bodo imeli obiskovalci na železnici poseben popust: posamezniki 25%, skupine pa 50%.

S. J.

Brzjavke

● LODZ, 4. maja. (AFP). — V drugi etapi mednarodne kolesarske dirke Varšava—Berlin—Praga je zmagal lanski zmagovalce dirke, Schur (Vzh. Nemčija), ki je 140 km dolgo progo od Varšave do Lodza prevozil v času 5:33,28 ure. Jugoslovani Petrovič, Varga in Jugo so prišli na cilj v skupini pet minut za zmagovalcem, medtem ko so Valčić, Cvejin in Vukšan še bolj zaostali. Pri moških je Jugoslavija po II. etapi petnajsta.

● GLASGOW, 4. maja. (Reuter). — V nočni tekmi sta nogometni reprezentanci Škotske in Avstrije igrali neodločeno 1:1 (1:1).

● LONDON, 4. maja. (Reuter). — Za dvoboj z našimi tenišči v Davisovem pokalu so določeni v angleško reprezentanco sami mladi igralci. V Veliki Britaniji namreč, da je bil ta izbor pravilen, saj so mladi tenišči v zadnjem času dosegli lepe uspehe.

● BEograd, 4. maja. — Strokovna komisija Stralske zveze Jugoslavije je v okviru priprave kandidatov za reprezentanco določila norme za sodelovanje na zveznem izbirnem tekmovalju koncem junija. Pri članih je za malokalibrsko puško norma 1140, za članice 1115 krogov, za precizna pištola pa 525 krogov. Norme za vojaško puško bodo določene na osnovi rezultatov na republičkih izbirnih tekmovaljih.

● BEograd, 4. maja. — Po tretjem kolu mednarodnega šahovskega turnirja moštvenih prvakov vodi na lestvici Hlitzing (Dunaj) z 9 (1), Partizan ima 7,5 točke (—), Düsseldorf 7,5 itd.

● BEograd, 4. maja. — Od 29. aprila do 1. maja je bil v Gardone Riviera šahovski festival. Turnirja so bili igrali po švicarskem sistemu na 5 kol. V prvi skupini je zmagala zagrebška Mladost s 14,5 točke pred Slavijo (Beograd) 13, v drugi Slavija B 16 pred Mladostjo B 15, pri posameznikih Napolitano pred Božičem, Canalom, Olssonom, Babarjem smat, pri ženskah Benšljara pred Čirovičev, Vinčičkovo, Ruderjevo, Ražberjevo itd., pri mladincih pa Vukčević.

● BEograd, 4. maja. — Po študentski olimpijadi je bil v Gaevle (Švedska) manjši mednarodni turnir, na katerem je sodeloval tudi mojster Marčič. Zmagal je Padovaki (Bolgarija) 7,5. Marčič je bil s 5 točkami drugi. Sodelovalo je 8 igralcev.

SPORT NA RAVNAH

Pestro in živahno

V počastitev 1. maja je bil na Ravnah nogometni turnir štirih moštvo. Prehodni pokal je osvojil mariborski Branik, ki je v finalni tekmi premagal domačega Fužinarja šele po podaljškem strelju z bele točke. Na tretje mesto se je uvrstilo moštvo Aluminija, četrta pa je bil Kovinar iz Stor.

Rezultati: Fužinar : Aluminij 2:1 (0:0); Branik : Kovinar 1:0 (0:0); Aluminij : Kovinar 4:0 (2:0); Branik : Fužinar 5:4 (1:0, 1:1).

Na novom rokometnem igrišču za mali rokomet, ki so ga športniki zgradili s prostovoljnimi delom, pa je bil turnir v malem rokometu. Moštva so igrala vsako z vsakim. Največ uspeha je imela ljubljanska Svoboda, ki je premagala vse svoje nasprotnike, med njimi tudi mariborskega Branika. To srečanje je bilo najlepše in je navdušilo precejšnje število ravenčanov, ki so prisostvovali otvoritvi novega igrišča.

Razvrstitev moštvo: Svoboda, Ljubljana 3; Branik, Maribor 6; Rudar, Velenje 4; Fužinar 1.; Ravne 2; Fužinar II., Ravne brez točke.

V velikem rokometu za prvenstvo Slovenije pa je ljubljanska Svoboda premagala domačine z rezultatom 10:3. S. J.

KEGLANJE

Določeni kandidati za državno reprezentanco

Za dvoboj moških in senških reprezentanc Jugoslavije in CSR, ki bo 19. in 20. maja v Beogradu, je Kegljarska zveza Jugoslavije določila naslednje kandidate za naši reprezentanci: Moški: Smoljanovič, Hladnik, Pogelšek, Martelanc, Stare, Ambrozič, Šiljč, Buneta, Krutič; Senški: Jakovac, Butič, Šimunič, Šinček, Erjavec, Klemenčič in Gradisar.

Namrščenih obrazov gledajo naši reprezentanti predtekmo jugoslovanskih in madžarskih mladincev. — Prvi z desne: zvezni kapetan Tirnanič

Namrščenih obrazov gledajo naši reprezentanti predtekmo jugoslovanskih in madžarskih mladincev. — Prvi z desne: zvezni kapetan Tirnanič

Štirikrat: preveč

Protič preveč: ljubljanska nogometna podzveza je izkoristila prvomajске praznike in priredila prikupen turnir mladih nogometašev. Vse bi bilo lepo, ko bi ne bil spored prenaporen in zdravoju mladih igralcev škodljivo. Mar ni preveč odigrati v 28 urah tri tekme. Ne le za mladince, celo za odrasle igralce bi bil to prekomerni napor. Zato je prišlo do nekaterih rezultatov, ki ne odgovarjajo dejanskemu stanju. »Domažalec« so dopoldne ob 11. uri igralo s favoritom turnirja »Ljubljana« neodločeno — 1:1, popoldne ob 16. uri pa jih je katastrofalno premagal Sloban s 7:0. Tako nismo dobili niti prave slike o sposobnostih teh moštvo, ampak je bilo to kvečjemu škodljivo za zdravoje igralcev. Prireditelj bi moral na to — mesec dni po začetku sezone — vsekakor pomisliti. Posebno, ker bi lahko turnir trajal tudi v nedeljo in ponedeljek.

Drugič preveč: kaže, da je na istem tekmovalju tudi gledalec in sodnik bilo preveč tekem. Od tod malo gledalcev. Da pridejo ljubitelji nogometa tudi na mladinske tekme, je dokaz drugi dan turnirja popoldne, ko se jih je zbralo kakih 500. Poglavje zase pa so bili sodniki. Na nekaterih tekmah je sodil glavni sodnik sam, na drugih sta mu pomagala mejna sodnika, ki so jih na hitro roko našli na igrišču med pristojnimi, spet tretji je bil mejni sodnik le na eni strani. Le na dveh, treh tekmah je bilo sojenje, kot je potrebno. Razen tega pa bi morali na take tekme določiti boljše sodnike, ker potem ne bi bilo treba tekem razveljavljati. Zato bi se pridružili mnenju nekake gledalca, ki je poveljal na račun sodnikov: »All se ne zavade, da sodite mladincem?«

Tretjič preveč: od sobote do torka so bili v Ljubljani številni izvrstni igralci namiznega tenisa, ki so se borili za ostop v proo in drugo zvezno ligo, mimo tega pa še za naslove prvakov zveznega namiznotenškega turnirja. Do sem je vse lepo in prav, da so imeli tudi ljubljanci možnost videti po daljšem času jugoslovanske mojstre bele žogice. Ni pa bilo v redu to, da so nekateri igralci (mladinci »Ljubljana«, Mladost iz Zagreba, Triglav iz Kranja in drugi) štiri, najmanj pa dva dni igrali »od zore do mize« in se neprestano selili od mize do mize. Zato je profi koncu tudi padla kakoviteta, ker enostavno niso mogli več držati tega, prav peklenskega tempa. Drži, da so do bili nekaj rutine, vendar le-ta ne bi smela iti na škodo izmučenosti in preigranja mladih igralcev.

Četrth preveč: slovenska namiznotenška zveza je med prvimi v državi uvedla, da smejo vse namiznotenške prireditve soditi le izprašani sodniki. Vsekakor pravilno. Odpade nepotrebno razburjenje igralcev, pa tudi sodniki imajo korist od tega, saj so plačani. Samo: vse štiri dni so sedeli ure in ure za mizami istih ljudi. K sreči ni bilo kakšnih resnejših protestov, vendar takemu sodniku, ki je sodil štiri dni neprestano, napak, ki so najne, pač ne moreš šteti v zlo. Dolžnost prireditelja pa bi bila, da bi preskrbel zadostno število sodnikov, da le-ti maloštevilni ne bi bili tako preobremenjeni in siti namiznega tenisa do grla, kot je eden izmed njih po končanem turnirju olajšano izjavil. Upajmo, da takih preveč ne bo več. S. F.

VTISI IZ BUDIMPESTE IN S »TEKME LETA« MADŽARSKA — JUGOSLAVIJA

Zadovoljstvo na obeh straneh

Veliko zadovoljstvo je zavladalo v nedeljo zvečer po vsej naši domovini, potem ko se je na Neps stadionu zaključila velika borba dveh velikih nasprotnikov. Pravi zaprav so jugoslovanski prijatelji nogometa, pa tudi mnogih tisti, ki se za nogomet sicer preveč ne zanimajo, preživeli eno uro in pol prave živčne »vojne«, ob radličkih sprejemnikih so napeto sledili prenosu nogometne tekme med Madžarsko in Jugoslavijo.

Sredi stolisločnega množice domačinov pa so se blizu zelene ploskve pojavila skupinca navijačev iz Jugoslavije, opremljena z jugoslovanskimi zastavicami in pripravljena bodriti »playev« od začetka do konca njihove borbe za prestiž in za ugled v svetu.

IZ BUDIMA V PESTO

Precej znani veržni most »Lánchíd« je bil prvi tihá priča »pohoda« jugoslovanskih navijačev čez modro Donava v Budima v Pesto. Prispeli so iz raznih krajev, največ iz Srbije, pa Slovenije, iz Hrvaške in Vojvodine. Nekaj skupin je prišlo v madžarsko prestolnico že v zgodnjih popoldanskih urah, zadnji, zapozneli, pa so bili nekateri Slovenci in Hrvati. Njihov prihod v Budimpešto je vzbudil splošno pozornost. Budimpeščani namreč že dolgo niso sprejeli gostov iz Jugoslavije. Avtobusi, opremljeni z napisli: »Putnik — Srbija«, »Putnik — Slovenija«, »Putnik — Hrvaška« in »SAP — Turist biro Ljubljana« so privedli številne radovedneže, ki so se v velikih grupah zbirali vse do poznih večernih ur okoli njih... Za domačine je bil to dogodek svoje vrste!

TOLMACI NA DELU

Madžarski jezik ni lahek. Toda prvi stiki so nas pripravili do tega,

da smo morali »odgovorjati«. Kako? Z rokami, v kolikor se je dalo. Ta praksa se ni obnesla. Vmes so morali poseči tolmači, ki jih je bilo skoraj v vsaki skupini nekaj. Radovedni domačini, zlasti mladina, so se uryli okoli nas in nas zasipali z vprašanji. Med pogovore o naših nogometiških uspehih, ki jih je bilo mnogo, so se mešala vprašavanja po raznih dragocenih artiklih, med katere so zlasti spadale pomaranče in cigarete, ki jih zelo cenijo.

»Kako Vukas? Ro igral Crakjovskij? Zakaj ne? Zmagali bodo naši...«

»All imate jugoslovanske cigarete? Jih kupimo...«

Kaj bi komu odgovorili? Pa, končno, saj nismo prišli v Budimpešto na barantilo, temveč na tekmo...

Otresli smo se jih polagoma in odšli na večerjo ter k počitku — pot je bila namreč dolga in naporna... Tolmači so mimogrede prišli ob svoj »kruh«...

VELIKO SPORTNIH OBJEKTOV

Nedelja dopoldne je bila namenjena za ogled mesta. Rečem vam, to je čudovito mesto, kar posejano z različnimi zgodovinskimi znamenitostmi, med katere štejejo predvsem Trg ribičev na vzvišenem predelu mesta, dalje Trg mrtvih in Margaretin otok. Premalo je bilo časa, da bi si vse do podrobnosti ogledali, bilo je pa še več zanimivosti...

»Plavi, plavi...« je zadelo celo prostranem stadionu potem, ko je sodnik Van Nutel dal znak za začetek — in jo tudi nekaj zalego...»

»Plavi, plavi...« je zadelo celo prostranem stadionu potem, ko je sodnik Van Nutel dal znak za začetek — in jo tudi nekaj zalego...»

»Plavi, plavi...« je zadelo celo prostranem stadionu potem, ko je sodnik Van Nutel dal znak za začetek — in jo tudi nekaj zalego...»

STADION »VRE«

Kako je bilo v prvem polčasu, ste čitali in mnogi tudi poslušali. »Plavi

na stavba z zimskim plavalnim bazenom in zraven odprti 100-metrski plavalni bazen. Vse je skrbno urejeno in v obeh plavalniših smo videli že kar lepo število plavalcev, kajti voda je termalna.

VSTOPNICE PO 100 FORINTOV

Pravilo, da bi si rado ogledalo veliko nogometno tekmo leta nad 400.000 Madžarov, itazumilivo, da vsem ni bilo mogoče ustreči, ker sprejme stadion le 105.000 gledalcev. Že zgodaj pred začetkom predtekme mladinskih reprezentance se je gnetlo okoli ograje precej ljudi, ki so ponujali za vstopnice — ne glede na prostor — tudi po 100 forintov. To je pa že precej denarjat. Redki so prišli na svoj račun, zlasti tedi, ko se se po stopniših mogočnega stadiona začele zlivati ogromne reke gledalcev — do odnora mladinske tekme so bile tribune že skoraj popolnoma zasedene...

JUGOSLOVANSKA »KOLONIJA«

Blok IV., nedaleč od igrišča, je bil »rezidenca« jugoslovanske kolonije navijačev. Prav vsih 600, kot je bilo neuradno ugotovljeno (pomislite na razmerje 600:100.000!), se jih je zbralo skupaj. Pa je bilo kar prav tako, da so lahko pokazali svojo »moč« in v tem se niso slabo izkazali... Kdo je bil to mediji v vzpodbujanju, ste ugotovili vsi tisti, ki ste postužali prenos ob radličkih sprejemnikih...»

STADION »VRE«

Kako je bilo v prvem polčasu, ste čitali in mnogi tudi poslušali. »Plavi

pa so presenetljivi vse: najprej Puskasovo četo, ki ni imela niti šasa strmeči in se je njena mreža že tresla... nato pa vse one pristaje »rdečih«, ki so prišli tako rekoč slaviti zmago nad nasprotniki... Zamislite si ogromno, v oblake segajočo zgradbo, napolnjeno do zadnjega kotička z nepregledno množico. Ta množica je strmelja in obstrmelja. Prožili se je val za valom začudenega mrmanja. In to mrmanje se je pretilo v vrenje, mogočno bučanje, ki ga ob ponovnih napadih Jugoslovancov ni bilo ne konca ne kraja. To človek lahko le doživi, opisati se skratka ne da. In ko se je zgodilo na igrišču kaj takega, kar tej množici ni bilo všeč, je oglašujoče življenje odmevalo z vseh strani — doživetje je bilo kar grozotno in veličastno. Največ življalnega »priznanja« je bil dežičen naš Crnkovič, ki je igral ostro in »rušilo« zdaj tega, zdaj onega nasprotnika.

KONEC DOBER — VSE DOBRO

Trenutki igre so bili vseskozi zelo napeti, tedaj ko so igrali »prvo violi-

no« Jugoslovani in tedaj, ko so začeli Madžari svoj temperamentalni »cardas« — k sreči je nekaj časa. Toda kazalec na velikih semaforjih, ki so imeli minuto električno osvetljene, so skoraj bi človek ne mogel verjeti, da je tekma trajala celo uro in pol pa vendar, vse je bilo tako. Ozri smo se po skupini jugoslovancov — sunkovito je zdaj ta, zdaj drugi segel v žep in si prilagajal cigareto za cigareto, kot bi šlo za stavo. Rezek odgnjokov živig je opravil svoje: olajšano so se oddahnil vsi.

V desnem kotu, na bloku IV., so zavirale jugoslovanske zastavice z rdečo zvezdo in navdušeni zbor navijačev je spontano skandiral nekaj minut brez prestanka: »plavi, plavi...«

Desetisočih gledalcev so se začeli razhajati, novinarji so za igralci pobiteli v silničnice po izvaje in vtise.

In tedaj je »general« madžarske reprezentance, Sebes, dejal:

»V Evropi je malo reprezentanc, ki bi lahko pokazale takšno igro, kot sta ji današnja nasprotnika. Vsi smo lahko zadovoljni...«

T. S.

Prehod iz Budima v Pesto: most

Láuchid

Láuchid

Fred madžarskimi vrati: Veselinovič v dvoboju z Gellerjem. V vratih čaka Boszisk (4)

pa so presenetljivi vse: najprej Puskasovo četo, ki ni imela niti šasa strmeči in se je njena mreža že tresla... nato pa vse one pristaje »rdečih«, ki so prišli tako rekoč slaviti zmago nad nasprotniki... Zamislite si ogromno, v oblake segajočo zgradbo, napolnjeno do zadnjega kotička z nepregledno množico. Ta množica je strmelja in obstrmelja. Prožili se je val za valom začudenega mrmanja. In to mrmanje se je pretilo v vrenje, mogočno bučanje, ki ga ob ponovnih napadih Jugoslovancov ni bilo ne konca ne kraja. To človek lahko le doživi, opisati se skratka ne da. In ko se je zgodilo na igrišču kaj takega, kar tej množici ni bilo všeč, je oglašujoče življenje odmevalo z vseh strani — doživetje je bilo kar grozotno in veličastno. Največ življalnega »priznanja« je bil dežičen naš Crnkovič, ki je igral ostro in »rušilo« zdaj tega, zdaj onega nasprotnika.

V desnem kotu, na bloku IV., so zavirale jugoslovanske zastavice z rdečo zvezdo in navdušeni zbor navijačev je spontano skandiral nekaj minut brez prestanka: »plavi, plavi...«

Desetisočih gledalcev so se začeli razhajati, novinarji so za igralci pobiteli v silničnice po izvaje in vtise.

In tedaj je »general« madžarske reprezentance, Sebes, dejal:

»V Evropi je malo reprezentanc, ki bi lahko pokazale takšno igro, kot sta ji današnja nasprotnika. Vsi smo lahko zadovoljni...«

T. S.

NAROČILNICA

Podpisani _____

kraj _____ ulica _____ pošta _____

naročam »Ljudsko pravico« in prosim, da mi jo začnete z _____ redno pošiljati.

Naročnino bom nakazal po položnici, katero priložite prvi številki, oziroma jo bom plačal po inkasantu.

Datum _____

Podpis _____

Odrežite in nam pošljite _____

Šahovski kotiček

PRED MEDNARODNIM DVOBOJEM

JUGOSLAVIJA : SZ

Nedvomno bo največji letošnji šahovski dogodek pri nas in v svetu dvoboj naših šahistov z izbrano osmoro sovjetskih vele mojstrov. Dvoboj, ki se bo 17. junija začel v Beogradu, nadaljeval v Zagrebu in v Ljubljani ter zaključil v Beogradu, bo za našo državno reprezentanco ena najtežjih preizkušenj, za katero bo morala zbrati vse svoje moči.

Napačno bi bilo, če bi mislili, da lahko premagamo sovjetske šahiste. Nedvomno so močnejši od naših. Cilj naše reprezentance je zato doseči čim tesnejši rezultat iz štirinajstdesetih partij. Dvoboj bo odigran po ševniškem sistemu. Drugače povedano — vsak naš igralec se bo boril z vsakim sovjetskim. Nekateri ocenjujevali menijo, da moramo biti zelo zadovoljni, če bodo naši reprezentanti zbrali več kot 25 točk.

Naša osem ali desetčlanska državna šahovska reprezentanca

je po osvoboditvi premagala vse močnejše državne reprezentance v Evropi. Tudi ZDA je izgubila v znanem radio-matču. Le z Argentinci in SZ se še nismo srečali. Po zmagi naše olimpijske vrste v Dubrovniku 1950 so nas Argentinci na zadnjih olimpiadah v Helsinkih in Amsterdamu prehiteli za pol točke. V Helsinkih je naša četvorka Gligorič, Rabar, Trifunović, Pirc igrala s SZ neodločeno 2:2, v Amsterdamu pa je tesno izgubila 1,5:2,5.

Pred leti je predvideni radio dvoboj na desetih deskah Jugoslavija—Argentina odpadel zaradi velikih stroškov. Tako je ostalo odprto vprašanje, če smo v šahu drugi na svetu. Leta 1954 je sovjetsko moštvo v štirikrožnem dvoboju premagalo v Buenos Airesu Argentine z 20,5:11,5 in v New Yorku moštvo ZDA z 20:12. Ker mi ne pričakujemo zmage v dvoboju z Rusi, imamo veliko željo, da bi naši igralci dosegli boljši uspeh kot Argentinci

in Amerikanci ter tako potrdili splošno mnenje, da smo drugi na svetu.

Zaradi nestalne forme naših igralcev v zadnjem času je težko reči, kako se bo borila naša reprezentanca proti SZ. Gligorič kaže trenutno dobro formo. Mlada vele mojstra Matanović in Ivkov tožita, da sta preigrana, pri Pircu bo mnogo zaviselo od zdravlja. Dr. Trifunović vidno popušča, Miliču doslej ni šlo najbolje z Rusi. Tudi Udovič ni povsem gotov, da ne govorimo o Janoševiću. Rabarja ovira šibko zdravje. Karaklajič in Djurašević bosta morala vložiti vse sile za ravnotežje, ker jima manjka izkušenj v borbi s težjimi nasprotniki. Dosedanje izkušnje so pokazale, da je v borbi proti sovjetskim vele mojstrom pomembna teoretska in fizična pripravljenost. Kdor bo tu zaostajal, ne bo žel uspeha.

Dobrih sedem tednov nas še loči od velikih dni naših šahistov. Naši mojstri so že mnogokrat pokazali, da se v odločilnih trenutkih znajo boriti z vso močjo in srčnostjo. To nam vliva veliko upov, da se bodo za dvoboj z moštvom svetovnega prvaka skrbno in temeljito pripravili.

V sovjetski reprezentanci bodo predvidoma nastopili svetovni prvak Botvinnik in vele mojstri Prieslov, Bronstein, Keres, Geller, Smirnov, Spasnik, Averbach, Tajmanov in Boleslavski.

Še enkrat: turnir kandidatov

Po 35 dneh je bil v Amsterdamu zaključen turnir desetih kandidatov za svetovnega šahovskega prvaka, ki se je zaključil s prepričljivo zmago sovjetskega vele mojstra Vasilija Smislova. S to zmago si je Smislov že drugič priboril pravico igrati dvoboj s svetovnim šahovskim prvakom Mihailom Botvinnikom. Smislov je po zmagi na zadnjem turnirju kandidatov v Šviciji igral leta 1954 dvoboj

z Botvinnikom neodločeno 12:12. Poznavalci šaha obetajo Smislova v drugem dvoboju več uspeha. Zadnji razburljivi dvoboj je moral Smislov začeti dva meseca prej, kot je bilo določeno, kar mu je preprečilo temeljitejšo pripravo za težko borbo s svetovnim prvakom. — Za radi lažjega pregleda prinašamo tabelo turnirja kandidatov v Amsterdamu, v katero so vpisani rezultati obeh krogov.

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	točk.	partij.
1. SMISLOV	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	9,5	17
2. KASPAROV	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	11,5	17
3. POLUGAJEV	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	8	16,5
4. PILBEK	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	8	16,5
5. LEBERKOV	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	10	17
6. BOBOTSKIJ	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	9,5	17
7. ŠARŠEV	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	9,5	17
8. PETERSEN	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	7	16
9. ŠAROV	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	9,5	17
10. BUKHARIN	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	9,5	17

OBJAVE

V tretjem kolu zvezne košarkarske lige se bosta v soboto ob 20 po merila Proleter (Kreka) in domača Olimpija. Predtekmi: Svoboda: Olimpija (ženska republiška liga) in Ljubljana II.: Olimpija II. (regionalna ljubljanska liga).

V nedeljo ob 16.30 bo na stadionu »Ljubljana« v Šiški prvenstvena nogometna tekma I. cone lige Lokomotiva (Zagreb): »Ljubljana«. V predtekmi ob 14.45 se bodo pomerili mladinci Papirnicarja in »Ljubljane«.

Jutri bo na igrišču Krma ob 10 prvenstvena nogometna tekma ljubljansko-primorske lige Izola: Krim. V predtekmi se bodo pomerili: ob 8.30 mladinci Krim: Odred, ob 7.40 pionirji Krim I.: Svoboda.

Prvenstvena tekma ženske zvezne odbojkarke lige Olimpija: »Ljubljana« bo v nedeljo, 6. maja, ob 10 na igrišču ZOK »Ljubljane«, stadion v Šiški.

»Kelly? Hm. Šlišal sem o vas. Prišli ste sem, da bi pregnali prekleto Japonce z otoka. Zavzeli so domala ves otok. Tam spodaj ob cesti ima trgovino Japonec, ki me stalno goljufa. Pa tudi za slugo imam Japonca. Od jutra do večera vohuni za menoj. Toda to naj vaju nikar ne moti, ga že našenem v pekel. Kdo vaju pošilja?»

»Poisson...« sem začel.

»Ta smrdljivi špekulant? Pred desetimi leti me je nagovoril, naj mu prodam nekaj zemlje. Zdaj pa je posejal s sladkornim trsom. Rum kuha. Pravi strup. Jaz pa vama postrežem z najboljšo pijačo, kar je dobi človek na tem otoku. Sedita vendar, saj nihče ne bo zahteval od vaju plačila za uporabo stola!»

In hrupno je odšel iz sobe, da sva ostala sama. Solange je bila videti nekoliko osupla. Vendar pa ji je bil moč vseh. Soba je spominjala na muzej, hkrati pa na kapitanski mostiček na ladji.

Ko se je stavec vrnil, je prinesel tri čaše in steklenico belega ruma. Zamahnil je z roko proti nagačenim živalim in pticam.

»Kaj mislita o vsem tem? Kmalu bom tudi Nadškofa postavil mednje. Tedaj bom lahko govoril ves dan, pa mi ne bo mogel odgovarjati. Ali želite piti rum z nama ali pa bi rajši pili čaj?»

»Za rum je še prezgodaj. Rajši bi pila čaj... če vam to ni nerodno.«

»Nikakor ne, lahko mi verjamete. Filip, prinesi čaja!« Zaklical je, ne da bi obrnil glavo. »Prekleti lokavi vrag! Vedno se potepa okrog.«

Pomislim sem, da ga bom lahko spravil v dobro voljo in izvlekel iz njega nekaj obvestil.

»Pred nekaj dnevi sem srečal človeka, ki vas dobro pozna. Culot je njegovo ime.«

Pomislil mi je čašo z rumom, pa mu je roka zastala, preden je natočil še sebi.

»Culot? Culot? To ime mi je znano... o, da, Culot. On ni Japonec. On je nemški vohun. Prekleti kolaboracionist. Petainov človek. Poznam jih vse. Ze od daleč jih zavoham. Culot je eden izmed grehov vašega moža,« se je obrnil k Solange. »Našel ga je nekje na Madagaskarju.«

»Videti je, da dobro poznate mojega moža,« je rekla Solange.

»Kolikor človek v naših časih pač lahko pozna drugega človeka. Srečal sem ga lani v Tamatavi. Lahko bi rekel, da delava v isti stroki. Trgovina. Samo da trgujem jaz iz zadovoljstva. Staremu mornarju, kakršen sem jaz, denar ni toliko potreben. De Montreuilov primer je drugačen. On mora vzdrževati svojo lepo ženo. Jaz imam samo Nadškofa, ki pa se hrani z zrnjem. Vaš mož je pameten, je pa tudi bedak. Družbe ne izbira dovolj previdno.«

»Ali poznate njegovega družabnika Duvala?« sem vprašal.

»Da li ga poznam? Seveda ga poznam. Majhen, debeloglav Alzačan. Navadno me obišče, kadar se muči na Mauriciusu. Pravzaprav sem pomislil, da je to on, ko ste prišli vi. Pričakujem ga danes. Baje pripelje s seboj nekega prijatelja, ki bi rad malo križaril po morju. Ime mu je Forthy ali nekako podobno.«

»Fortescue! Bivši oficir v Indiji?«

»Ja, tako mu je ime. Bil je torej oficir v Indiji, pravite? Teh ljudi ne trpim. Vaccas je poln teh tipov. Ti ljudje mislijo, da so gospodariji vsega otoka. Križi in težave so z Angleži na Mauriciusu. Preveč se delajo važne in polni so protifrancoskih idej. Nikar pa ne mislite, da so Francozi na Mauriciusu kaj boljši. V rasno razlikovanje so se zagrizli tako, da ne ločijo gozda od drevesa. Potujejo v Evropo, kjer se napačno vzgajajo, potem pa se vračajo na otok in zahtevajo rasno razlikovanje. Deželo polagoma jemlje vrag.«

Doživetie na Mauriciusu

»Po vsem tem ne moreva reči, da sva prišla nenapovedana,« sem se nasmehnil. Za seboj sva zaslislala korake in sila močan glas:

»Nikar ne stojta tu! Tu je vetrovno in vlažno, vrat pa ne morem puščati vedno odprti.«

Obrnila sva se in opazila najinega gostitelja. Moč visoke postave, od vetra in sonca zagorelega obraza in gostih sivih las. Na sebi je imel ponošeno srjaco in stare hlače, na nogah pa bele sandale.

Najznačilnejši na njem pa je bil močan orlovski nos.

»Papigo sva občudovala,« sem rekel.

»Ni potrebno. Nadškof je že tako dovolj domišljjav.«

»Zelo je zabaven,« je menila Solange.

»On je pravzaprav ona. Lani poleti je znesla jajce. Sicer pa ni zabavna. Psuje kakor pravi nadškof, po katerem je dobila ime. Vstopita, da vama postrežem s čašico pijače.« Zadnje besede je izgovoril zelo ljubezljivo.

»To je gospa de Montreuil,« sem rekel.

»De Montreuil? Nisem vedel, da je oženjen. Glede žena — če nič drugega. Stavim, da niste doma s tega otoka, gospa.«

»Ne, gospod. Francozinja sem.«

»Saj se mi je kar zdelo. Kdo ste pa vi?« se je obrnil k meni.

»Kelly. Michael Kelly. Jaz sem prijatelj...«

DNEVNE NOVICE

VAZNO OPOZORILO SADJARJEM!

Kmetijski inštitut Slovenije opozarja sadjarje, da je nastopil čas za prvo poletno škropljenje proti škrlupu, nevarni glivični bolezni jablan in hrušk.

Škropljenje naj sadjarji izvedejo z 0,5-1% bakrenim apnom predvsem pri sortah, ki so na škrlup občutljive. Na baker občutljive sorte lahko škroplimo tudi z 2% žveplenoapnenim brozgo ali z 0,5% Cosanom. Za uničevanje brstnih sukačev in drugih škodljivcev je treba škroplivu dodati 0,4% svinčnega ali apnenega arzenata ali pa 0,2 odstotka Lindana — ali 1% Pantakana.

Opozarjamo sadjarje že sedaj na naslednje škropljenje tik pred cvetenjem, ki bo za omejevanje škrlupa posebno važno. Škroplite z istimi sredstvi kot sedaj! — Kmetijski inštitut Slovenije.

V januarski številki »Turističnega vestnika« so razpisane lepe nagrade za udeležence slikovnega nagradnega natečaja. Kupite še danes glasilo Turistične zveze Slovenije!

Docent dr. Janko Pompe predvidoma od 7. do 20. maja ne bo uradni. Vsaki kopeli nog žilico »JELA« soli. »JELA« soli desinficira, krepi živce, ožveže in preprečuje neprijeten duh po potenju.

KONCERTI

Japonska pianistka Kyoko Tanaka koncertira v ponedeljek, 7. maja, za modri abonma. Tanaka je bila nagrajena na številnih evropskih glasbenih tekmovanjih. Spored obsega dela Mozarta, Beethovna, Chopina, Liszta in francoskih skladateljev. Nekaj preostalih vstopnic bo v prodaji na dan koncerta.

GLEDALIŠKA

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE DRAMA

Sobota, 5. maja ob 20: Smole: »Potovanje v Koromandijo«. Abonma E. Nedelja, 6. maja ob 20: Smole: »Potovanje v Koromandijo«. Izven in za podočelje.

Ponedeljek, 7. maja ob 20: Cehov: »Tri sestre«. Abonma K. Veljajo vstopnice od 28. marca.

OPERA

Sobota, 5. maja ob 19.30: Massenet: »Manon«. Izven in za podočelje. (Nada Vidmarjeva, M. Brajnik.)

Nedelja, 6. maja ob 19.30: Puccini: »Madame Butterfly«. Izven in za podočelje. (V. Gerlovičeva, D. Cuden, Boža Glavakova — prvič kot Suzuk.)

Ponedeljek, 7. maja: Zaprt.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Gledališka pasaja

Sobota, 5. maja ob 20: Peppino de Filippis: »Ni res, pa le verjamem.« Izven.

Nedelja, 6. maja ob 20: Clifford Odets: »Premiera v New Yorku«. Izven.

Ponedeljek, 7. maja ob 20: Clifford Odets: »Premiera v New Yorku«. Abonma TSS I.

Torek, 8. maja ob 19.30: F. G. Lorca: »Mariana Pineda«. Abonma Torek popoldanski. Vstopnice so tudi v prodaji.

ob 20.30: Clifford Odets: »Premiera v New Yorku«. Abonma red GSS in TSS III.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Ljubljana, Mestni dom

Sobota, 5. maja ob 20: Wilde: »Idealni soprog«, igra, izven.

Novi slovenski grobovi na tujem

Umrli so v Clevelandu: Lojze Koljat, star 67 let, doma iz vasi Osek pri Gorici; v La Salle Anton Cveibar, star 78 let, doma od nekdaj iz Slovenije, od koder je prišel v Ameriko pred 53 leti. V West-Newtonu Marija Vertčanik, stara 92 let, doma iz Vnanjih gor pri Brezovici; v Hibbingu Marija Jakopič, stara 70 let, doma iz vasi Dobrič pri Trebnjem; v Rentonu Jakob Prašnikar, star 88 let, doma iz Bačne pri Gornjem gradu; v Johnstownu pa Tezija Arh-Glavac, stara 87 let, doma od nekdaj iz Slovenije. Marija Zakrajšek, stara 69 let, doma iz Domžal; Franc Škerjanc, star 73 let, doma iz Trzina; Ljuzje Kastelic, star 72 let, doma iz Zagradca na Dolenskem; Janez Košuta, star 68 let, doma od Sv. Križa pri Trstu; Cirih Ozbič, star 62 let, doma iz vasi Stomaž pri Sezani; Sietan Brodnik, star 73 let, doma iz vasi Na Opalkem pri Velikih Laščah; Anton Zalar st., star 81 let, doma iz Borovnice. — V Hibbingu pa je umrl Jožef Tičar, star 76 let, doma iz Gornjega grada.

Nedelja, 6. maja ob 15: Schiller: »Marija Stuart«, tragedija, gostovanje v Crnomlju;

ob 20: Schiller: »Marija Stuart«, tragedija, gostovanje v Metliki.

Ponedeljek, 7. maja ob 15 in 19.30: Schiller: »Marija Stuart«, tragedija, gostovanje v Novem mestu.

Torek, 8. maja ob 19.30: Schiller: »Marija Stuart«, tragedija, gostovanje v Kostanjevici.

Sreda, 8. maja ob 15 in 19.30: Schiller: »Marija Stuart«, tragedija, gostovanje v Brežicah.

Drevo ob 20 bo prva repriza Wildove igre »Idealni soprog« z B. Ovsecevo, E. Petrovičevom, V. Ravnikarjevo, B. Bergantom, B. Križnarjem in P. Ovsecem v glavnih vlogah. Prodaja vstopnic v Mestnem domu, rezervirane telefon št. 32-860. — V dnevih od 6. do vključno 9. maja bo Sentjakobsko gledališče gostovalo v Crnomlju, Metliki, Novem mestu, Kostanjevici in Brežicah s Schillerjevo tragedijo »Marija Stuart«.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE

Marionete

Levstikov (Sentjakobski) trg

Sobota, 5. maja ob 17: Milčinski »Zvezdica Zaspanska«.

Nedelja, 6. maja ob 11: Tauter-Novy: »Mojca in živali«.

Ročne lutke

Resljeva cesta 28

Nedelja, 6. maja ob 17: Simončič-Pengov: »Medveda lovimo«.

Prodaja vstopnic za obe gledališki in vse predstave danes od 10-12 v upravi Mestnega lutkovnega gledališča, Resljeva cesta 24, telefon 32-020 in pol ure pred vsako predstavo pri gledaliških blaginjah.

IZ DOMŽAL

Ameriški barvni film: »Beau Brummell«. Predstavi ob 18 in 20.

ZAHVALA

Ob težki izgubi našega dragega moža, očeta, brata in strica

FRANCA PRESTEREL

DELAVCA ZELEZARNE JESENICE

se vsem, ki so z nami sočustvovali in nam pomagali v najtežjih trenutkih, iskreno zahvaljujemo. Posebna zahvala sostanovalcem in sodavcem, vsem organizacijam, pevecem in tavnosti, godbi, tovarišu gospodinu in podjetju »Cokija«. Srčna hvala vsem, ki so poklonili vence in ga spremljali na njegovi zadnji poti.

Blejska Dobrava, dne 5. maja 1956.

Zalujoča žena z otroki in sorodstvo

ZAHVALA

Vsem, ki so sočustvovali z nami ob težki izgubi in spremljali na zadnje pot mojega dragega mamo

LJUBO PEČARIČ

se najtopleje zahvaljujemo. Posebna zahvala velja ravnatelju kopskega učiteljskega in dijakom njenega V. letnika, osnovni organizaciji SZDL, ženskem društvu, darovalcem vencev in cvetja.

Pobegi pri Kopru, dne 3. maja 1956.

Zalujoči: mož CIRIL, hčerki ZVEZDA in MILICA ter ostalo sorodstvo

Sporočamo žalostno vest, da nas je po težki bolezni zapustil zvesti tovariš

JAKOB SAJEVIC

upravnik zadruga, član Zveze komunistov, Socialistične zveze delovnega ljudstva, Zveze borcev in Gasilske zveze

Od pokojnika smo se poslovili 1. maja ob 10. uri pred domačo hišo v Hruševju. Zvestega in nepozabnega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu.

UPRAVNI IN NADZORNI ODBOR TER DELOVNI KOLEKTIV KMETIJSKE ZADRUGE HRUŠEVJE

KINO »UNION«

Elitna modna revija

Predstavi ob 17 in 20. Prodaja vstopnic od 9.30 do 11 ter od 15.30 dalje.

KINO »KOMUNA«

Angleški film
Razdvojeno srce

Tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Yvonne Mitchell in Cornell Borches. Prodaja vstopnic od 9.30-11 in od 14 dalje.

RADIO LJUBLJANA

Spored za soboto, 5. maja
Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.
5.00-8.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored) — 6.10 do 6.20 Reklame — 6.20-6.35 Naš jedilnik — 11.00 Radijski koledar — 11.05 Za dom in žene — 11.15 Lahek spored izvaja Mariborski pisalni ansambel — 11.45 Pojte z nami, otroci! — 12.00 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.30 Kmetijski nasveti: Ing. Vladimir Mikuletič: Gojimo več Alpskega in pašniškega macesna — 12.40 G. Donizetti: La Favorita, uvertura; E. Lalo: Kralj iz Ysa, uvertura — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.35 Za prijeten oddih (zabavna in lahka glasba) — 14.30 Pionirski kotiček — 14.45 Mladinski zbori pojo — 15.15 Zabavna glasba — 15.40 Utrinski iz literature: Mičurag Protič: Rojstni dan po desetih letih — 16.00 Koncert po željah — 17.15 Zeleni ste — poslušajte! — 18.00 Okno v svet: Domovi vaške skupnosti v Zahodni Nemčiji — 18.15 Poje Ljubljanski komorni zbor — 18.30 Jezikovni pogovori — 18.45 Muzični zlati trobentni — Edl Calvert — 19.00 Radijski dnevnik — 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame — 20.00 Veseli večer — 22.15-23.00 Oddaja za naše izseljence — na valu 377,1 m — 22.15-23.00 UKV program: Plesna glasba — 23.00-24.00 Oddaja za tujino — na valu 377,1 m (prenos iz Zagreba).

CELJSKE VESTI

MESTNO GLEDALIŠČE CELJE
Ponedeljek, 7. maja ob 19.30: H. Wouk: »Zadeva Caine«. Gostovanje v Zaicu
Sreda, 9. maja ob 20: D. Fonvizin: »Brigadir«. Premiera. Premierski abonma in izven.
Četrtek, 10. maja ob 15: D. Fonvizin: »Brigadir«. III. srednješolski abonma; ob 20: D. Fonvizin: »Brigadir«. Četrtkov abonma.
Petek, 11. maja ob 15: D. Fonvizin: »Brigadir«. I. srednješolski abonma; ob 20: I. Cankar: »Podoba iz sanj«. Proslava 80-letnice Cankarjevega rojstva, izven.
Sobota, 12. maja ob 20: D. Fonvizin: »Brigadir«. Sobotni abonma in izv.
Nedelja, 13. maja ob 15 in 20: Wouk: »Zadeva Caine«. Gostovanje v Mestnem gledališču v Ljubljani.

KINO
»UNION«: Ameriški barvni film: »Mogambo«. Predstavi ob 18 in 20.
»DOM«: Ameriški film: »Mostiščec«. Predstavi ob 15.15 in 20.15.

IZ ŽALCA

KINO
Ameriški barvni film: »Zena iz neapeljskih ulic«. Predstava ob 20.

IZ PTUJA

Nedelja, 6. maja ob 15: Ivan Potrč: »Kreplje«. Gostovanje v Gorišnici — Zadrugi dom. Predprodaja vstopnic v Kmetijski zadrugi Gorišnica.

IZ MURSKE SOBOTE

KINO
»PARK«: Ameriški film: »Julij Cezar«.

DROBNI OGLASI

MANUFAKTURISTA, dobrega sprejme trgovsko podjetje »Svila«, Ljubljana, Trubarjeva 1. Nastop službe takoj! 1749
RAZPIS. Zdravstvena postaja Planina pri Sevnici razpisuje mesto zobarja, upravnika zobne ambulante. Nastop takoj ali po dogovoru. Na razpolago družinsko stanovanje v zdravstvenem domu. 1748
RAZPIS. Pravno-ekonomska fakulteta razpisuje mesto asistenta za gospodarsko matematiko na ekonomskem oddelku. Pogoji: diplomirani matematik. Prošnje sprejema dekanat v Gregorčičevi ulici 27 do 12. maja. 1751

»SILVA«
Gozdno in lesno gospodarstvo AGV fakultete
Ljubljana, Parmova 37/III tr. sprejme
gozdnega inženirja
za upravo podjetja za vodenje 311 in 313 panoge.
Praksa zaželena. — Nastop službe takoj. — Plača po dogovoru. — Pismene ponudbe pošljite na zgornji naslov ali pa se osebno zglasite pri zgornjem naslovu. 1746

RAZPIS
Državni sekretariat za notranje zadeve LRS sprejme
v službo protiletalske zaščite inženirje in tehnične gradbene, elektro, strojne in kemične stroke
Službena mesta so v Ljubljani, Mariboru, Celju, Kranju, Kopru in Novem mestu.
Prosilci naj pošljejo prošnje z življenjepisom Državnemu sekretariatu za notranje zadeve LRS — personalni oddelek, Ljubljana, Kidričeva ul. 2 do vključno 20. maja 1956. 1747

Naročajte, kupujte in širite ljudsko revijo Prešernove družbe »OBZORNIK«!

LETNA SKUPŠČINA ZVEZNE INDUSTRIJSKE ZBORNICE
bo
10. maja 1956
v Beogradu v veliki dvorani Kolarčeve univerze, Studentski trg št. 5.
Začetek skupščine bo ob 9. uri dopoldne.
Vsem članom zbornice so bila poslana posebna vabila. 1580

UPRAVNI ODBOR
Kmetijskega gospodarstva Črnci-Apače
pri RADGONI razpisuje
mesto računovodje podjetja
POGOJI: visokošolska izobrazba in najmanj 2-letna praksa v računovodstvu, srednješolska izobrazba in najmanj 5-letna praksa v računovodstvu, ali pa nepopolna srednja šola z najmanj 8-letno prakso kot računovodja.
Plača po tarifnem pravilniku oziroma dogovoru, družinsko ali samsko stanovanje je na razpolago. Nastop službe takoj ali po dogovoru. — Pismene ponudbe, iz katerih je razvidna dosežanja praksa in izobrazba, je treba poslati upravi Kmetijskega gospodarstva Črnci-Apače. 1744

»OGLAŠUJTE V »LJUDSKI PRAVICI«!

KOMISIJA ZA RAZPIS MESTA DIREKTORJA KOMUNALNE BANKE TRŽIČ pri Občinskem ljudskem odboru Tržič razpisuje na podlagi Zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov čl. 10 (Uradni list FLRJ št. 34-371/55) in v zvezi s čl. 80 Uredbe o bankah in hranilnicah (Uradni list FLRJ št. 4/54)
MESTO DIREKTORJA KOMUNALNE BANKE TRŽIČ
POGOJI: dovršena ekonomska fakulteta z najmanj 3-letno bančno prakso, ali srednja ekonomska šola s 5-letno prakso v bančnih poslih oziroma dovršena srednja šola z 10-letno prakso na vodilnem mestu v banki.
Plača po uredbi.
Prošnje pošljite Komisiji za razpis mesta direktorja Komunalne banke pri Občinskem ljudskem odboru Tržič najkasneje do 10. maja 1956. K 64

KINO »TRIGLAV«

Ameriški film
Ko ženske ljubijo

V glavni vlogi Eleonor Parker, Patricia Neal in Ruth Roman. — Predstave ob 15, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

KINO »ŠISKA«

Francoski film
»TRPLJENJE«

V glavni vlogi: Paul Frankeur, Clémén Durr in Vivian Romance. Predstave ob 16, 18 in 20 uri. Prodaja vstopnic od 14 dalje. Na sporedu samo še danes in jutri.

ZELEZARNA JESENICE
sprejme v službo s takojšnjim nastopom
5 strojnikov
za upravljanje službe na turbinah s položenim izpitom za strojnika I, oziroma II.
Plača po tarifnem pravilniku, Samsko stanovanje preskrbljeno, družinsko pa v doglednem času. Ponudbe pošljite na personalni oddelek ZELEZARNE JESENICE. J 94

»BEOGRAD«
PODJETJE ZA PROMET S TEHNIČNIM BLAGOM NA DEBELO
BEOGRAD • JEVREJSKA 32
TELEFONI: 20-203, 26-491, 23-398 in 23-664

- **Industrijska podjetja**
ne pozabite zahtevati pri rekonstrukciji vaših obratov ponudbo za stroje in orodje
- **Skladišče je založeno in nudi veliko izbiro**
Stružnice različnih velikosti, skobeljni kratkohodni stroji (shepingi), vrtni stroji vseh vrst, brusilni stroji, univerzalni horizontalni rezkalni stroji, ekscentrične stiskalnice in ostali stroji ● Kombinirani stroji za les, ravnalni stroji, skobeljniki, cirkularke, nihalne žage, paralice, vrtni stroji za grče, stenski vrtni stroji, rezkalni stroji in drugi stroji za obdelavo lesa.
● Dober sortiman prodja Vam omogoča bogato izbiro
- **Investitorjem in gradbenim podjetjem**
zlasti priporočamo ves vodoinstalaterski, kanalizacijski in sanitarni material kakor tudi lite kadi, ovalne in uzidljive peči za kopalnice, emajlirane, bakrene kotle 13", školjke za WC, pisoarje, umivalnike, ves fitting in armature za vodo in paro
● Gradbeno in mizarsko okovje, vijlačno blago in žebli
● Betonsko, paličasto, okroglo in fazonsko železo, vse vrste pločevin, medenina in bronza.
- **Električne centrale in druga elektro-podjetja**
Ves potrebni instalacijski material za visoko in nizko napetost kakor tudi opremo za transformatorske postaje in elektrifikacijo lahko dobite v našem podjetju
● Fluorescenčne armature za zunanjo in notranjo razsvetljava kakor tudi fluorescenčne cevi vam nudimo v zadostni količini in v odlični kakovosti. V vašem interesu je, da obiščete naše skladišče, ki je v

BEOGRAD • Jevrejska ulica 32
BLAGO DOBAVLJAMO PO TOVARNISKIH CENAH — FRANKO NALOŽENO V VAGON 1671

ZVEZNA INDUSTRIJSKA ZBORNICA
bo imela
svojo II. redno letno skupščino 10. maja 1956
v Beogradu, v veliki dvorani Kolarčeve univerze, Studentski trg 5
Začetek skupščine ob 9. uri zjutraj

V Indiji je zelo razširjena malarija. Na sliki vidimo skupino šolskih otrok, kako jim zdravnik govori o nevarnostih malarije. Sredi med njimi je na podstavku postavljena komar antopheles, ki s svojim pikom prenaša klice te bolezni. V bližini New Delhija postavljajo podjetje, ki bo proizvajalo prašek DDT. Le-tega uspešno uporabljajo pri uničevanju komarjev in drugega mrčesa.

PREIZKUŠANJE

STROŠKI ZA ZGRADITEV VELIKIH PREIZKUŠEVALNIH NAPRAV V ITALIJI BODO ZNAŠALI 3.820.000 FUNTSTERLINGOV

reaktivnih motorjev

Za preizkušanje letalskih motorjev imajo nekatere industrijsko zelo razvite države posebne naprave. Takšno napravo bo zgradila tudi znana angleška tovarna letalskih motorjev Rolls-Royce. Stroški bodo znašali 3 milijone 820.000 funtsterlingov. Glavni del naprave bo aerodinamični predor, v katerem bodo lahko preizkušali motorje s tri-

DDT v nilskih vodah

Prebivalci pokrajine ob zgornjem toku Nila v Ugandi že od nekdaj bolehalo za boleznijo, ki ji pravijo ondotna zamorska plemena rečno slepilo. Mnogi na bregu živeči ljudje so oslepelili. Šele pred nekaj leti so znanstveniki ugotovili, da prenaša to bolezen neke vrste muha, ki se razmnožuje v rečnem blatu. Lani so vrgli na jezu pri slapu Junja v vode Nila prašek DDT, in sicer 1 kilogram na štiri milijone ton vode. In bolezen je takoj izginila. Stalna kontrola nad tem področjem bo preprečila novo razmnoževanje nevarnih muh.

rikratno hitrostjo zvoka, torej 4902 km na uro. Zgradili jo bodo v Derbyju na prostoru 4,5 ha. Gradbena dela so se že začela. S tem bodo razširili letalski oddelek inštituta za znanstvene raziskave in razvoj te velike tovarne. Gradbena dela bodo zaključena poleti 1957, motorje pa bodo začeli preizkušati januarja 1958.

Razen dveh glavnih celic za preizkušanje motorjev in aerodinamičnega predora za hitrosti večje od hitrosti zvoka, bodo zgradili tudi posebne naprave za proučevanje problema zgorevanja pod visokimi in nizkimi tlaki. Preizkušali bodo kompresorje z zmogljivostjo 15.000 Ks. Ena izmed celic za preizkušanje modelov v veliki višini bo primerna za reaktivne motorje in za turbine s propelerji. Celici bosta dolgi po 22,8 m z notranjim premerom 3,8 m. Zgrajeni bosta iz zlitine niklja in jekla za preizkušanje motorjev pri nizki temperaturi. Za opazovanje motorjev, ki jih bodo preizkušali, bodo uporabljali strokovnjaki industrijski televizijski aparat.

Zrak bo v celici potiskal kompresor z zmogljivostjo 4455 kubikov v minuti. Oprema za ohlajanje in sušenje s sistemom avtomatičnih ventilov bo omogočila vsesavati zrak pri poljubni temperaturi in pod poljubnim pritiskom. Naprava bo natanko po-

snemala razne hitrosti iz višine. V njej bodo lahko preizkušali motorje v enakih okoliščinah, kakor da leti letalo 21.356 m visoko s hitrostjo 2414 km na uro. Plini, ki bodo izpuhtevali iz motorjev, se bodo ohlajali v dveh etapah. V glavni kompresorski napravi bo pet drugih kompresorjev, s katerimi bodo potiskali pline iz celic za preizkušanje.

Generalni guverner Kanade je na svojem obisku v severozahodnih predelih te države obiskal tudi eskimska plemena. Na sliki ga vidimo, kako s eskimskimi otroci lovi ribe. Seveda so morali pred tem v led izvrti luknjo.

Najpozneje v 25 letih naj bi imela Kitajska milijardo prebivalcev

Ko je svetovni tisk nedavno poročal, da ima Kitajska kakih 600 milijonov prebivalcev, so mnogi o tem podvomili, češ da gre za pretiravanje, da je cilj poudarka na velikem številu Kitajcev prikazati njihovo številčno premoč nad drugimi narodi. Marsikdo je mislil, da gre za slepilo in da nima Kitajska niti 500 milijonov prebivalcev. Šele pozneje so lahko na Kitajskem bivajoči tuji opazovalci, raziskovalci in strokovnjaki kritično proučili možnosti, metode in rezultate tega popisa.

Popis prebivalstva je bil organiziran zelo strogo. Pojem trajnega in začasnega bivališča so natančno opredelili. Steli so tudi ljudi, stalno živeče na čolnih in ladjah. S popisom se je ukvarjalo blizu tri milijone uradnikov in več sto tisoč prostovoljnih sodelavcev. Za vsakega prebivalca

so ugotovili ime, spol, starost in narodno pripadnost. Kitajska ima namreč mnogo narodnih manjšin. Med njimi imajo najmanj štiri — Uiguri, Yi, Hui in Cang — najmanj po tri milijone prebivalcev. Popis prebivalstva so napravili z orientalsko natančnostjo, potem pa je preverilo rezultate še celo omrežje k temu delu pritegnjenih uradnikov. Naposled so v več kakor 300 upravnih okrajih in šestih večjih mestih znova preverili podatke in zajeli s tem kakih 53 milijonov ali 9% vseh prebivalcev. Pri tem so ugotovili, da gre v 1,4 promile primerov za dvojno štetje, 2,1% prebivalcev pa se je štetju izognilo. In šele na podlagi teh ugotovitev so objavili rezultate.

Kako je mogoče, da je število prebivalcev Kitajske tako nepričakovano preseгло prejšnje cenitve za blizu 100 milijonov? Predzadnji poskus, da bi zajeli s popisom vso deželo, so napravili tik pred strmoglavljenjem dinastije Mandžu. Takrat so našli 375 milijonov prebivalcev. Sledila je demokratična doba in l. 1930 so se lotili novega popisa, ki je trajal tri leta. Takrat ugotovljeno število prebivalcev je daleč zaostajalo za 500 milijoni. Sodobni higieni in medicini, pa tudi ne-

katerim drugim činiteljem je treba pripisati, da število prebivalcev Kitajske nenehoma narašča. Pri tem je treba še poudariti, da je zdaj približno polovica Kitajcev starih izpod 19 let.

Se ni dolgo tega, ko je eden najstarejših in najuglednejših članov kitajske Narodne skupščine odkrito izjavil: »Kam pa pridemo, če bo skoraj vsaka kitajska žena vsako leto rodila otroka?« Dotaknil se je tudi kočljivega vprašanja kontrole nad porodi, kar je dalo povod za zelo ostro debato. Neki francoski novinar, ki se je nedavno mudil na Kitajskem, je prišel do sklepa, da si Nova Kitajska na vse načine prizadeva, da bi čimprej izkoristila svoje naravno bogastvo, zgradila čimveč tovarn in vključila nove stepe v kmetijstvo, češ da bo imela »najpozneje v 25 letih že celo milijardo prebivalcev.«

Revmatizem ni posledica prehlada

Revmatizem ni bolezen oziroma posledica prehlada, marveč zahrbita zastupitev telesa s strupenimi bakterijami. V mandeljnih se na pr. naselijo zelo odporni mikrobi, ki nenehoma izločajo toksine. Te strupene snovi se najraje nakopičijo v mišičnem tkivu, v katerem povzročijo dolgotrajno vnetje. Drugičkrat se nakopičijo v živčnih vozlih. Posledica tega je hudo vnetje živcev, nevritis. Ali pa

prodoro toksini v sklepe in povzročijo v njih oteklino. Tedaj govorimo o sklepnem revmatizmu. Nevarnost za življenje nastane, če toksini napadejo srčne prekatke. Tudi obojestransko vnetje ledvic lahko povzročijo ti toksini.

V Evropi je zdaj trikrat več revmatikov kakor tuberkuloznih. Najti ognjišče revmatičnega obolenja že pomeni, da smo bolezen na pol premagali. Doslej so iskali ognjišča z mnogimi reakcijami, kemijskimi analizami in rentgenskimi posnetki. Zdaj pa že imajo zdravniki na razpolago univerzalen aparat, ki v nekaj minutah pokaže, kje je ognjišče revmatizma. Aparat je izdelal praktični zdravnik dr. Dehlen iz Bad Bramstedta pri Hamburgu. Setavljen je iz električne baterije, ki daje tok do 5 miliamperov.

Katodo baterije pritrudi zdravnik bolniku pod levo koleno, na katero položi moker obkladek, anodo z mokro ščetko na koncu pa drži v roki in jo rahlo pritiska bolniku na obraz ali vrat. Če je ognjišče revmatizma v mandeljnih, vrat na tistem mestu, kjer se ga zdravnik dotakne s ščetko, naglo pordni. Če pordni na enem mestu, čeljust, tedaj je ognjišče revmatizma v zobnih koreninah, v granolomu. Najti ognjišče v prvi fazi obolenja pomeni za uspešno zdravljenje velik uspeh.

Drobne

ZANIMIVOSTI

FERGUSONOV TRAKTORJI GREDO PO VSEM SVETU

Traktorje Ferguson poznamo tudi pri nas. Nare kmetijske zadruge jih uporabljajo čedalje več. V zadnjih devetih letih so izdelale tovarne Standard Motor Company v Coventryju pol milijona takšnih traktorjev. Od teh jih je šlo 318.000 v 117 dežel. Skupaj z ustreznimi nadomestnimi deli in Fergusonovemu sistemu pripadajočimi kmetijskimi stroji in orodjem je znašala vrednost izvoza te velike angleške trdnice nad 120.000 turov. Angleški farmarji so kupili doslej 182.000 Fergusonovih traktorjev. Povprečno jih kupijo na leto po 20.000. Najmanj na vsaki drugi angleški farmi imajo po en Fergusonov traktor.

ISKANJE NAFTE Z ATOMSKIM REAKTORČKOM

Najmanjša naprava za razbijanje atomov na svetu, Van de Graafov reaktor v miniaturi izdelavi, je novo in zanesljivo pomagalo geologov pri iskanju nafte v zemlji. Ta atomski reaktorček so izdelali v tovarni Well Surveys v Oklahomi. Dolg je 117 cm in s premerom 7,5 cm tako majhen, da ga lahko spuste v zemljo skozi vsako standardno vrtno luknjo. Ta 200.000-voltni aparat proizvaja nepretrgan nevtronski trah, ki z veliko hitrostjo sproži okrog sebe atomske reakcije. Ker so le-te po načinu zadrževanja materiala različne, lahko strokovnjaki na podlagi merjenja z žarki ugotovijo, ali je v zemlji nafta ali ne. Pri iskanju nafte na jugozahodnih področjih ZDA se je miniaturni reaktor obnesel tako dobro, da ga bodo začeli uporabljati povsod, kjer domnevajo, da so v zemlji vrelci nafte.

PRVA POMOČ IZ ZRAKA

Prvo pomoč iz zraka sta dobila prejšnji teden v bližini Trierja dva nevarno pokotovana avtomobilista. Avto se je znel v drevo ob cesti in se docela razbil. Posadka nekoga ameriškega helikopterja, ki je prav tedaj letel čez cesto, je opazila nesrečo. Helikopter se je spustil v bližini in ameriški vojniki so tako dolgo stregli pomoščence, da je prispel rešilni avto in ju odpeljal v bolnišnico.

PRVI ZVEZEK CHURCHILLOVE ZGODOVINE ANGLIJE

V Londonu so začeli pred dobrim tednom prodajati prvi zvezek Churchillovega dela »Zgodovina angleški govorečih narodov«. Prva knjiga ima naslov: »Nastanek Velike Britanije in obsega obdobje od starih Britov do začeta dinastije Tudorov. Pozneje izidejo še trije zvezki, ki bodo obsegali poznejšo zgodovino do naše dobe. Posvečeni bodo na le dogodkom v Veliki Britaniji, marveč tudi zgodovini anglosaških priseljencev v ZDA in v deželah Commonwealtha. Na misel, da bi napisal to knjigo, je prišel Churchill preč 20 leti in do začeta druge svetovne vojne je imel napisanih blizu pol milijona besed.

REKORDEN IZVOZ ANGLEŠKE LETALSKE INDUSTRIJE

Angleška letalska industrija je dosegla v februarju rekorden izvoz. Vrednost izvoženih letal, letalskih motorjev in rezervnih delov je znašala osem milijonov funtov ali približno milijon funtov več kakor v januarju.

»Ta film sme gledati tudi mladina.«
»Vi ste nepopoljšljiv laskavec.«

»Moj mož je zelo napreden. Pokrajino si rajši ogleda potem doma na filmskem platnu.«

Na pasji razstavi

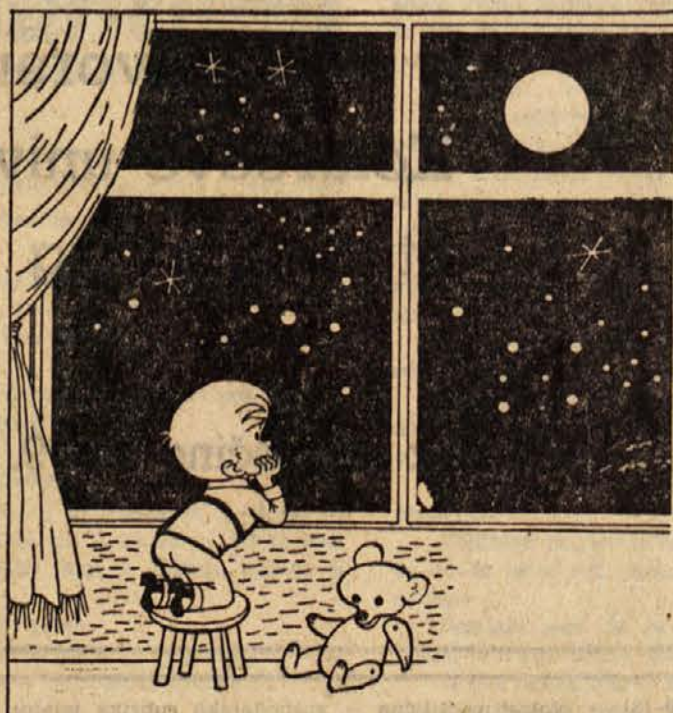
Zadnje tedne so na Ciper prispeli novi kontingenti angleških čet. Na sliki vidimo vojaško taborišče v bližini glavnega mesta Nikozije. Vojaki so našli svoja bivališča pod platnenimi strehami vojaških šotorov

JURČEK RISE

PISE: V. GRAD

RISE: JURCEK

Izlet na Luno

Jurček je slonel na oknu in opazoval večerno nebo. Na njem so se lesketali milijoni zvezd. Med njimi je plavala Luna, vsa svetla in okrogla.

Luna je bila tisto, kar je nocoj še prav posebno zanimalo Jurčka.

»Pravijo, da je Luna tudi svet. Tako kot naša zemlja, samo manjša je.« Vse to je že vedel Jurček.

»In življenja ni na njej. Ali pa je? Kdo ve?«

Take misli Jurčku niso dale miru, dokler ni sedel za mizo in narisal vesemirsko raketo.

»Morali bi že enkrat pogledati, kaj je pravzaprav s tole našo Luno.« je dejal Jurček. »Hej! je potrkal po bleščeci kovinski steni vesemirske rakete. »Spustite me noter. Z vami pojdem.«

Nič se ni zganilo v raketi.

»Gotovo ni dobro narisana.« je modroval Jurček. »Nekaj moram popraviti.«

